

**FARKLI LİSELERDE ÖĞRENİM GÖREN SPORCU
ÖĞRENCİLERİN SOSYOEKONOMİK PROBLEMLERİNİN
BELİRLENMESİ (SAKARYA İLİ ÖRNEĞİ)**

Eda ALAN AL

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLİĞİ ANABİLİM DALI**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

MART, 2021

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren on iki (12) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Eda
Soyadı : ALAN AL
Bölümü : Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı
İmza :
Teslim tarihi : .../.../2021

TEZİN

Türkçe Adı : Farklı Liselerde Öğrenim Gören Sporcu Öğrencilerin Sosyoekonomik Problemlerinin Belirlenmesi (Sakarya İli Örneği)
İngilizce Adı : Determining of Socioeconomic Problems of Athlete Students Studying in Different High Schools (Example Of Sakarya Province)

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları, kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı: Eda ALAN AL

İmza:

JÜRİ ONAY SAYFASI

Eda ALAN AL tarafından hazırlanan “Farklı Liselerde Öğrenim Gören Sporcu Öğrencilerin Sosyoekonomik Problemlerinin Belirlenmesi (Sakarya İli Örneği)” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Prof. Dr. Özbay GÜVEN

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Üye: Prof. Dr. Latif AYDOS

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Üye: Prof. Dr. Gülten HERGÜNER

Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi Anabilim Dalı,
Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi

Tez Savunma Tarihi: 10/03/2021

Bu tezin Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Yücel GELİŞLİ

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

Anneme ve Babama...

TEŞEKKÜR

Farklı Liselerde Öğrenim Gören Sporcu Öğrencilerin Sosyoekonomik Problemlerinin Belirlenmesi (Sakarya İli Örneği) konulu yüksek lisans tez çalışmamda beni bu konuya yönlendiren, bu tezin hazırlanmasında emeği geçen başta sayın hocam ve tez danışmanım Prof. Dr. Özbay GÜVEN'e, yüksek lisans ders döneminin başından sonuna kadar bilimsel gelişimimde emeği geçen sayın hocalarıma teşekkürlerimi sunarım. Tez sürecimde bana desteğini esirgemeyen, yapmış olduğu doktora teziyle çalışmama öncü olan değerli hocam Prof. Dr. Gülten HERGÜNER'e teşekkür ederim. Tez yazımı süresince karşılaştığım zorlukların üstesinden gelme konusunda manevi desteğini esirgemeyen, tezimle ilgili konularda bilimsel katkı sağlayan değerli arkadaşım Ahmet DÖNMEZ'e teşekkür ederim. Bu uzun yolda her türlü manevî desteğini sürekli yanımda hissettiğim annem Hatice ALAN, babam Mehmet Ali ALAN, kardeşlerim Tarık, Buket ve Halil İbrahim'e ve en yakın arkadaşım Songül CAYMAZ'a en içten teşekkürlerimi sunarım. Bana sürekli inanmanı ve vazgeçmememi hissettiren canım kızım ilham kaynağım Yasemin Şeyma'ya çok teşekkür ederim.

**FARKLI LİSELERDE ÖĞRENİM GÖREN SPORCU
ÖĞRENCİLERİN SOSYOEKONOMİK PROBLEMLERİNİN
BELİRLENMESİ (SAKARYA İLİ ÖRNEĞİ)**

Yüksek Lisans Tezi

**Eda ALAN AL
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
Mart, 2021**

ÖZ

Bu araştırmada amaç farklı liselerde öğrenim gören sporcu öğrencilerin karşılaştıkları sosyoekonomik problemlerin ve bu sosyoekonomik problemlerin öğrencilerin yaşamını etkilemesini öğrencilerden alınan kişisel bilgilerden elde edilen bağımsız değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadıklarını karşılaştırarak ortaya koymaktadır. Araştırmada niceliksel yöntemlerden tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma grubunu 2019/2020 eğitim ve öğretim yılında farklı lise türlerinde öğrenim gören ve aktif spor yapan 275 erkek sporcu öğrenci, 121 kadın sporcu öğrenci toplamda 396 sporcu öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada veriler Hergüner (2001) tarafından geliştirilen “Sporcu Öğrenci Problem Tarama Envanteri-L” ve araştırmacı tarafından oluşturulan “Kişisel Bilgi Formu” ile toplanmıştır. Toplanan veriler; betimsel istatistikler (yüzde, frekans), bağımsız gruplar t-testi, tek yönlü varyans analizi kullanılarak çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda; öğrencilerin karşılaştıkları problemlerin yaş grubu, anne ve baba öğrenim durumu, aile aylık gelir düzeyi, okul başarı durumu, öğrenim görülen lise türü ve öğrenim görülen sınıf düzeyi değişkenlerine göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Buna karşın karşılaştıkları problemlerin; cinsiyet, spor dalındaki statü, spor kulübü üyesi olma, spora başlanan kurum (okul, aile, kulüp), ve spor branşı değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Spor yapan lise öğrencilerinin karşılaştıkları sosyoekonomik problemlerin yaşamlarını etkilemede; elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin yaşadıkları problemlerin günlük yaşamlarını etkileme durumunun öğrencilerin cinsiyetlerine, öğrenim görülen sınıf düzeyi, öğrenim görülen lise türü, spor dalındaki statü, anne ve baba öğrenim durumu, aile gelir düzeyi, okul başarı durumu ve yaş gruplarına göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Buna karşılık yaşanan problemlerin günlük yaşamı etkileme durumunun spor kulübüne üye olma, spora başlanan kurum ve ilgilenilen spor branşı değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler : Sporcu Öğrenci, Sosyoekonomik, Problem, Spor, Lise
Sayfa Adedi : 99
Danışman : Prof. Dr. Özbay GÜVEN

**DETERMINATION OF SOCIOECONOMIC PROBLEMS OF
ATHLETE STUDENTS STUDYING IN DIFFERENT HIGH SCHOOLS
(EXAMPLE OF SAKARYA PROVINCE)**

Master's Thesis

Eda ALAN AL

GAZİ UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF EDUCATIONAL SCIENCES

March, 2021

ABSTRACT

This research aims to show the socio-economic problems faced by student athletes studying in different high schools and the impact of these socio-economic problems on students' lives by comparing whether they differ depending upon the independent variables obtained from students' personal information. The screening method, which is a quantitative research method, was used in the research. The research group is made up of 396 students who studied in different types of high schools and played sports actively in the 2019/2020 academic year. 275 of these students are male and 121 of them are female. Data in this research were collected from "Student Athlete Problem Screening Inventory-L" which was developed by Hergüner (2001) and the "Personal Information Form" made by the researcher. Collected data were analyzed by using descriptive statistics (percentage, frequency), the independent samples t-test, and one-way analysis of variance. As a result of the research, it was found that the problems faced by students differ significantly depending upon the variables of age group, parents' educational background, monthly household income, school success, type of high school, and class level of their alma mater. However, it was found that the problems they faced did not differ significantly depending upon the variables of gender, levels in sports, being a member of a sports club, the institution in which started sport (school, family, club), and the branch of sport. According to the information gathered about the socio-economic problems faced by student athletes and these problems' impacts on their life, it was found that the problems which students experienced affect their daily lives in different ways depending on the students' gender, type of high school and class level of their alma mater, school success, parents' educational background, monthly household income and age groups. In contrast, it was concluded that the situation of problems' affecting daily life did not differ significantly depending upon

the variables of being a member of a sports club, the institution in which started the sport and the sport branch one is interested in.

Keywords : Athlete Student, Socioeconomic, Problem, Sports, High School
Number of Pages : 99
Supervisor : Prof. Dr. Özbay GÜVEN

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU	i
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI	ii
JÜRİ ONAY SAYFASI.....	iii
TEŞEKKÜR.....	v
ÖZ	vi
ABSTRACT	viii
İÇİNDEKİLER.....	x
TABLolar LİSTESİ.....	xii
BÖLÜM I. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Araştırmanın Önemi.....	4
1.4. Araştırmanın Denenceleri	6
1.5. Araştırmanın Varsayımları.....	7
1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları	7
1.7. Araştırmanın Konusu ile İlgili Tanımlar.....	7
BÖLÜM II. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	10
2.1. Ergenlik.....	10
2.2. Ergenlik Dönemi Problemleri.....	17
2.3. Okul ve Spor	20
2.4. Araştırmanın Konusu ile İlgili Araştırmalar	24
2.4.1. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	24
2.4.2. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar.....	27
BÖLÜM III. YÖNTEM	33
3.1. Araştırmanın Yöntemi.....	33

3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	33
3.3. Veri Toplama Araçları	34
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu.....	34
3.3.2. Farklı Liselerdeki Sporcu Öğrencilerin Problem Tarama Envanteri-L	35
3.4. Verilerin Toplanması.....	35
3.5. Verilerin Analizi.....	35
BÖLÜM IV. BULGULAR.....	37
4.1. Sporcu Öğrencilerin Kişisel Özellikleri	37
4.2. Sporcu Öğrencilerin Karşılaştıkları Sosyoekonomik Problemler.....	41
4.3. Sporcu Öğrencilerin Karşılaştıkları Sosyoekonomik Problemlerin Yaşamları Etkileme Düzeyleri	48
BÖLÜM V. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	56
5.1. Tartışma.....	56
5.1.1. Problem Alanlarına İlişkin Tartışma	56
5.1.2. Problem Alanlarının Yaşamı Etkileme Durumlarına İlişkin Tartışma.	61
5.2. Sonuç	64
5.3. Öneriler	65
5.3.1. Araştırma Sonucuna Dayalı Öneriler	65
5.3.2. İleride Yapılacak Araştırmalara Yönelik Öneriler	66
KAYNAKLAR.....	68
EKLER	75
EK 1. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Araştırma İzni Yazısı.....	76
EK 2. Sakarya Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü Araştırma İzni Yazısı	77
EK 3. Kişisel Bilgi Formu.....	78
EK 4. Farklı Liselerdeki Sporcu Öğrencilerin Problem Tarama Envanteri-L	80

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. <i>Araştırmanın evreni</i>	34
Tablo 2. <i>Öğrencilerin Cinsiyete Göre Dağılımları</i>	37
Tablo 3. <i>Yaşa Göre Dağılımları</i>	37
Tablo 4. <i>Öğrenim Gördükleri Lise Türlerine Göre Dağılımları</i>	38
Tablo 5. <i>Sınıf Düzeylerine Göre Dağılımları</i>	38
Tablo 6. <i>Kulüp Üyeliklerine Göre Dağılımları</i>	38
Tablo 7. <i>Spor Branşlarına Göre Dağılımları</i>	38
Tablo 8. <i>Spordaki Statülerine Göre Dağılımları</i>	39
Tablo 9. <i>Kaldıkları Yerlere Göre Dağılımları</i>	39
Tablo 10. <i>Baba Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımları</i>	39
Tablo 11. <i>Anne Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımları</i>	40
Tablo 12. <i>Aile Aylık Gelir Durumlarına Göre Dağılımları</i>	40
Tablo 13. <i>Okul Başarı Durumlarına Göre Dağılımları</i>	40
Tablo 14. <i>Spora Başladıkları Kurumlara Göre Dağılımları</i>	41
Tablo 15. <i>Öğrencilerin Problem Alanların Cinsiyete Göre Karşılaştırma Sonuçları</i>	41
Tablo 16. <i>Yaşa Göre Karşılaştırma Sonuçları</i>	41
Tablo 17. <i>Sınıf Düzeyine Göre Karşılaştırma Sonuçları</i>	42
Tablo 18. <i>Kulüp Üyeliklerine Göre Karşılaştırma Sonuçları</i>	42
Tablo 19. <i>Spor Branşlarına Göre Karşılaştırma Sonuçları</i>	43
Tablo 20. <i>Spordaki Statülerine Göre Karşılaştırma Sonuçları</i>	43
Tablo 21. <i>Baba Öğrenim Durumlarına Göre Karşılaştırma Sonuçları</i>	44
Tablo 22. <i>Anne Öğrenim Durumlarına Göre Karşılaştırma Sonuçları</i>	45
Tablo 23. <i>Aile Aylık Gelir Durumlarına Göre Karşılaştırma Sonuçları</i>	45
Tablo 24. <i>Okul Başarı Durumlarına Göre Karşılaştırma Sonuçları</i>	46
Tablo 25. <i>Spora Başladıkları Kuruma Göre Karşılaştırma Sonuçları</i>	47
Tablo 26. <i>Öğrenim Gördükleri Lise Türüne Göre Karşılaştırma Sonuçları</i>	47
Tablo 27. <i>Öğrenci Problemlerinin Cinsiyete Göre Yaşamının Etkilenmesi</i>	48
Tablo 28. <i>Yaşa Göre Yaşamın Etkilenmesi</i>	48

Tablo 29. <i>Sınıf Düzeyine Göre Yaşamın Etkilenmesi</i>	49
Tablo 30. <i>Kulüp Üyeliklerine Göre Yaşamın Etkilenmesi</i>	49
Tablo 31. <i>Spor Branşına Göre Yaşamın Etkilenmesi</i>	50
Tablo 32. <i>Spordaki Statülerine Göre Yaşamın Etkilenmesi</i>	50
Tablo 33. <i>Baba Öğrenim Durumlarına Göre Yaşamın Etkilenmesi</i>	51
Tablo 34. <i>Anne Öğrenim Durumlarına Göre Yaşamın Etkilenmesi</i>	52
Tablo 35. <i>Aile Aylık Gelir Durumlarına Göre Yaşamın Etkilenmesi</i>	52
Tablo 36. <i>Okul Başarı Durumlarına Göre Yaşamın Etkilenmesi</i>	53
Tablo 37. <i>Spora Başladıkları Kuruma Göre Yaşamın Etkilenmesi</i>	54
Tablo 38. <i>Öğrenim Gördükleri Lise Türüne Göre Yaşamın Etkilenmesi</i>	54

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde çalışmanın konusu, problem durumu, çalışmanın amacı, önemi, varsayımları, sınırlılıkları ve sporcu öğrencilerin problemlerine yönelik ilgili araştırmalara yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Eğitim ve öğretime verilen önem toplumların temel taşı olan bireylerin gelişmesi açısından önemlidir. Tarih boyunca uygarlıkların gelişip ilerleyebilmesi eğitim ile doğrudan ilişkili olmuştur (Yıldırım, 2010). Eğitim, “Bireyin yaşadığı toplumda yeteneğini, tutumlarını ve olumlu değerlerdeki diğer davranış biçimlerini geliştirdiği süreçler toplamıdır” (Tezcan, 1992).

Toplumsal hayatla iç içe olan eğitim; ekonomi, hukuk, sağlık, spor ve beden eğitimi gibi birçok kavramla etkileşim halindedir.

Eğitimin vazgeçilmez bir parçası olan beden eğitimi ve spor, genel eğitimin amaçlarına hareket aracılığıyla katkıda bulunur. Modern anlayışa uygun olarak eğitimdeki amacın gerçekleştirilmesi, bireyin zihinsel eğitimi yanında, bedensel eğitimi ile mümkündür (Aracı, 2004). Bu çerçevede beden eğitimi ve spor bireyin fiziksel, psiko-sosyal, psiko-motor, zihinsel, duygusal ve toplumsal gelişimine katkı amacına yönelik organize edilmiş bedensel etkinliklerin tümü olarak ele alınabilir.

Sporun olumlu etkilerinin en çok görüldüğü gençlik dönemi ergenlik dönemini de içerisine alan; ortaokul son evresi ve ortaöğretimin tamamına denk gelen bu dönemde bireylerin bedensel gelişimi hızlı, sosyal ve zihinsel gelişimi çok değişkendir. Bu dönemdeki genç bireyler aileleri ile ilişkilerinden bağımsız olmaya çalışırken akran gruplarına daha fazla yönelme eğilimi içerisinde (Erden, 2009). Bu dönemi anlayabilmek, bu dönemin ne olduğunu bilmek ve bu dönem çocuklarının özelliklerini bilmek anne-babalar, öğretmenler

ve çevresindeki diğer insanlar için oldukça önemli olacaktır. Bu da bilimsel araştırma verileri ışığı altında mümkündür.

Bu dönem, insan hayatının en önemli dönemlerinden birisi olup aynı zamanda yetişkinliğin oluşumunu etkiler. Çünkü ergenlik dönemi büyük oranda insan yaşamının gelecekte olacağı durumu etkileyen ve biçimlendiren kararların alındığı, insan kişiliğinin büyük bir ölçüde tamamlandığı bir dönemdir. Bu nedenle genç bireylerin yaşadığı sorunları bilmek eğitim programlarına ve ülkelerin gelişime büyük katkı sağlayacaktır.

Ergenlik dönemini içerisinde barındıran gençlik döneminin başlangıcı genellikle ortaöğretim çağına gelen bireylerde yeni yeni başlamakta ve etkileri gözlemlenmektedir (Devlet Planlama Teşkilatı, 1990). Ortaöğretim, “Çeşitli programlar uygulayan liselerden meydana gelerek, öğrencilerin istek ve kabiliyetleri doğrultusunda bu programlardan herhangi birine yönelmesiyle yetişme imkânı buldukları dönemdir” (Pepe, 2001).

Ortaöğretimin amacı; genel anlamıyla ülkenin var olan sosyoekonomik ve kültürel kalkınmasını sağlayacak bilinci kazandırarak, öğrencilere toplumdaki bireylerin ve sorunlarının farkında olmalarını sağlamak, ortak tarih ve kültürü vermek, onları gelecekteki mesleklerine, hayatlarına, ilgi alanlarına, iş hayatlarına ve aynı zamanda yükseköğretime hazırlamaktır (Yüksel-Şahin, 2008).

Çok karmaşık, anlaşılması güç bir dönem olan ergenlik dönemini içinde barındıran lise dönemi, ergen bireylerin kişisel ve çevresel açıdan uyum sağlama ve sorunlar ile baş etmeye çalıştıkları evre olarak görülebilir. Bu evrede diğer birçok alanda da çeşitli problemler gözlenmektedir. Bu evrede bulunan bireyler karşı karşıya kaldıkları tüm bu sorunlarını çözerken aynı zamanda bilişsel, sosyal ve duygusal açıdan da olgunlaşır (Türnüklü & Şahin, 2004). Beden eğitimi ve spor, ergen bireylerin uyum sağlama, kendini kabullenme ve tanıma, sosyal ve ruhsal problemlerini en aza indirmede oldukça önemlidir.

Ortaöğretim seviyesinde beden eğitimi ve spor açısından öğrenci problemlerinin temelinde; tesislerin, spor araç ve gereçlerin yetersizliği, branşlara özgü alt yapı çalışmalarının olmaması, kurum yöneticilerinin ve ailelerin spora destekleyici olmaması, kalabalık öğrenme ortamlarının olması gibi birçok sorun yatmaktadır (Hergüner, 2001).

Araştırmada yer verilen sporcu öğrenciler; lise öğrencileri içerisinde aktif olarak spor yapan ergenlik döneminde yer alan bireylerden oluşmaktadır. Lise kurumlarına başlayan genç birey kendisini yeni ve farklı bir sosyal ortam içerisinde bulmaktadır (Özbay, 1992).

İçinde bulundukları ortam ve kimlik arayışı çabası itibariyle içe kapanık durumda olan lise öğrencileri bilişsel ve duygusal olarak yaşadıkları problemleri söylemekte zorluk çekmektedir. Erken ya da geç olgunlaşmanın beraberinde getirdiği farklı sorunlar, ergenlik dönemindeki öğrencilerin üstesinden gelmeleri gereken durumlardan bazılarıdır (Yeşilyaprak, 2002, s.136). Ergenlik döneminde meydana gelen fiziki ve ruhani değişimleri olumlu karşılama, sağlıklı bir ruh ve beden hali için sporun önemli bir yeri vardır. Aktif olarak yapılan spor ile olumlu kişilik özelliklerine sahip, karşılaştığı problemler karşısında çözüm üretebilen toplum için yararlı vatandaşlar yetiştirilebilir.

Türkiye’de bu alanda yapılan başlıca çalışma Hergüner (2001) tarafından yapılan farklı liselerdeki sporcu öğrencilerin problem ve beklentilerinin belirlenmesi ve karşılaştırılması (Ankara İl Örneği) başlıklı doktora tezidir. Bu çalışmada sporcu öğrencilerin Problem Tarama Envanteri-L de öncelik sıralamasına göre en fazla problem olarak gördükleri sporcu öğrencilerin yıkanma, duş alma şartlarının kendilerine sağlanamaması ve medyanın futbol dışında diğer amatör sporlara yer vermediği vurgulanmaktadır. Bu problemlere ek olarak medyanın modern ve geleneksel spor branşlarına yer vermemesi, ortaöğretim kurumlarında spor bölümlerinin açılmaması, öğrencinin ailesinin maddi durum ve spora bakış açılarının olumlu olmaması gibi birçok problem belirtilmektedir (Hergüner, 2001).

Literatürde ders dışı etkinliklere katılım faktörleri, kurum ya da kişilerin bakış açısı ile ilgili üniversite öğrencilerine yönelik problemlerin belirlenmesi gibi birçok farklı şekilde çalışmalar yer almakta fakat lise seviyesinde sınırlı sayıda ilgili çalışma olduğu tespit edilmiştir. Aktif olarak spor yapan ve farklı tür lise kurumlarında okuyan öğrencilerin problemlerinin belirlenmesi ve bu problemlerin öğrencilerin yaşamlarını etkileme derecesi konusunda Sakarya ilinde çalışma yapılmamış olması, yapılacak bu çalışma ile alandaki eksikliğin giderilebileceği düşünülmüştür.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, farklı lise kurumlarında öğrenim gören sporcu öğrencilerin sosyoekonomik faktörler açısından ortaya çıkan problemlerini ve bu problemlerin öğrencilerin yaşamlarını etkileme dereceleri belirlemek; bu sosyoekonomik problemlerin, sporcu öğrencilerin kişisel bilgilerinden elde edilen bağımsız değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını karşılaştırarak bilimsel olarak ortaya koymaktır.

Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevaplar aranmıştır.

Farklı liselerde öğrenim gören sporcu öğrencilerin karşılaştıkları problem alanları;

1. Cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?
2. Yaşa göre farklılaşmakta mıdır?
3. Sınıf düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?
4. Kulüp üyeliklerine göre farklılaşmakta mıdır?
5. Yapılan spor branşlarına göre farklılaşmakta mıdır?
6. Spordaki statü (derece alma) durumlarına göre farklılaşmakta mıdır?
7. Baba öğrenim durumlarına göre farklılaşmakta mıdır?
8. Anne öğrenim durumlarına göre farklılaşmakta mıdır?
9. Aile aylık gelir durumlarına göre farklılaşmakta mıdır?
10. Okul başarı durumlarına göre farklılaşmakta mıdır?
11. Spora başladıkları kuruma göre farklılaşmakta mıdır?
12. Öğrenim gördükleri lise türüne göre farklılaşmakta mıdır?

Farklı liselerde öğrenim gören sporcu öğrencilerin problem alanlarının yaşamı etkilemesi;

13. Cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?
14. Yaşa göre farklılaşmakta mıdır?
15. Sınıf düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?
16. Kulüp üyeliklerine göre farklılaşmakta mıdır?
17. Yapılan spor branşlarına göre farklılaşmakta mıdır?
18. Spordaki statü (derece alma) durumlarına göre farklılaşmakta mıdır?
19. Baba öğrenim durumlarına göre farklılaşmakta mıdır?
20. Anne öğrenim durumlarına göre farklılaşmakta mıdır?
21. Aile aylık gelir durumuna göre farklılaşmakta mıdır?
22. Okul başarı durumuna göre farklılaşmakta mıdır?
23. Spora başladıkları kuruma göre farklılaşmakta mıdır?
24. Öğrenim gördükleri lise türüne göre farklılaşmakta mıdır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Eğitim sistemleri toplumun yapısını oluşturan bireyler yetiştirir, sporda eğitimin bu yapısını destekler. 1739 kanun numaralı Millî Eğitim Temel Kanunu'nda genel amaçlar içerisinde yer alan: “Beden, zihin, ahlâk, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı

şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip; insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan, yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek” ancak spor ile mümkündür (Milli Eğitim Temel Kanunu, 1973). Bu amaçtan yola çıkarak beden eğitimi ve sporun bireylerin sadece fiziksel görünümlerine ve yeterliliklerine katkı sağlayacağını söylemek doğru olmaz.

Beden eğitimi ve spor, bireyin öz varlığı olan bedensel ve ruhsal sağlığını doğrudan etkiler. Bireyin zihinsel olarak daha uyanık, disiplinli ve bilinçli olmasını sağlar. Bedensel olarak daha güçlü, kuvvetli ve dayanıklı, iş verimi daha yüksek, becerikli, yaratıcı ve üretken olunmasına yardım eder. Toplumsal olarak kurallara ve yasalara uyan, yandaşına ve karşısına saygı duyan, güzeli doğruyu alkışlayan, başarısızlığı araştıran bilinçli bir toplum oluşturur (Harmandar, 2004, s. 90).

Sporun fiziksel, zihinsel, sosyal ve duygusal olarak yararları, ergenlik dönemde yer alan lise öğrencileri için oldukça önemlidir. Spor gençlik döneminde olan ergen bireylere, onların sağlığına pozitif yönde katkı ve bunu kullanım avantajı sağlarken buna ek olarak birlik, iş birliği, dayanışma paylaşma ve kurallara uymayı benimseterek ergen bireyin topluma uyumunu sağlar (Özyürek, 2006). Ergen bireyin kendini bulunduğu takıma ait hissetmesi, düzenli yapılan sportif etkinlikler ile sağlanan mutluluk hissi bireyin yaşantısını daha uyumlu hale getirir. Aktif olarak spor yapan lise öğrencilerinin; kötü alışkanlıklardan uzak durmaları, zaman yönetimini öğrenmeleri, ergenlik döneminin getirdiği kimlik kargaşasını en sağlıklı şekilde atlatabilmeleri ve akademik açıdan başarılı olmaları daha kolay olmaktadır.

Ergenlik dönemindeki bireylerin hayatlarında daha fazla spora yer ayırabilmek amacıyla öncelikle onları; spordan uzak tutan, spor yapmasını engelleyen veya ergen bireylerin sporu bırakmasına yol açan problemleri açığa çıkarmak gerekir. Bu şekilde ailelerin, antrenörlerin, spor yöneticilerin, ülkelerinin spor politikalarının bireyin spor yapmasında hangi noktada problem yaşadığını, problemin ne olduğunu, kaynağını ve en önemlisi çözüm yollarını belirleyip uygulanabilir. Hangi durumlarda destekleyici olabilecek çözümlerin farkına varılabilir.

Sakarya’da farklı lise kurumlarında öğrenim gören sporcu öğrencilerin, farklı kişisel değişkenlere bağlı olarak sosyoekonomik problemlerinin farklılaşıp farklılaşmadığını ve bu problemlerinin öğrencilerin yaşamlarını etkileme derecelerinin belirlenmesi ile geleceğe yön verecek olan nesillerin eğitilmesine ve spora katılımlarının artırılmasına katkı

sağlayacağı düşünülmektedir. Bu çalışma daha sağlıklı toplumların oluşması için yeni proje ve hizmetlere yön verecek kaynak olması açısından önem taşımaktadır. Spora katılımın artırılması ve daha önceki öğrenim düzeylerinde fark edilmemiş olan yetenekli öğrencilerin keşfedilmesi açılarından öğrencilerin daha üst seviyeye çıkması için gerekli çalışmaların alt yapısını oluşturacaktır.

Yapılan bu çalışma ile bu alandaki daha önce yapılmış olan yurt içi ve yurt dışı çalışmalarının incelenmesi, eksikliklerin tamamlanabilmesi ve ülkemizdeki spora olan katılıma katkı sağlamasına yardımcı olacağı düşünülmektedir.

1.4. Araştırmanın Denenceleri

Araştırmanın alt problemlerine dayalı olarak aşağıda belirtilen denenceler kurulmuştur.

Farklı liselerde öğrenim gören sporcu öğrencilerin karşılaştıkları problem alanları;

1. Cinsiyete göre farklılaşmaktadır.
2. Yaşa göre farklılaşmaktadır.
3. Sınıf düzeyine göre farklılaşmaktadır.
4. Kulüp üyeliklerine göre farklılaşmaktadır.
5. Yapılan spor branşlarına göre farklılaşmaktadır.
6. Spordaki statü (derece alma) durumlarına göre farklılaşmaktadır.
7. Baba öğrenim durumlarına göre farklılaşmaktadır.
8. Anne öğrenim durumlarına göre farklılaşmaktadır.
9. Aile aylık gelir durumlarına göre farklılaşmaktadır.
10. Okul başarı durumlarına göre farklılaşmaktadır.
11. Spora başladıkları kuruma göre farklılaşmaktadır.
12. Öğrenim gördükleri lise türüne göre farklılaşmaktadır.

Farklı liselerde öğrenim gören sporcu öğrencilerin problem alanlarının yaşamı etkilemesi;

13. Cinsiyete göre farklılaşmaktadır.
14. Yaşa göre farklılaşmaktadır.
15. Sınıf düzeyine göre farklılaşmaktadır.
16. Kulüp üyeliklerine göre farklılaşmaktadır.
17. Yapılan spor branşlarına göre farklılaşmaktadır.
18. Spordaki statü (derece alma) durumlarına göre farklılaşmaktadır.
19. Baba öğrenim durumlarına göre farklılaşmaktadır.

20. Anne öğrenim durumlarına göre farklılaşmaktadır.
21. Aile aylık gelir durumuna göre farklılaşmaktadır.
22. Okul başarı durumuna göre farklılaşmaktadır.
23. Spora başladıkları kuruma göre farklılaşmaktadır.
24. Öğrenim gördükleri okul türüne göre farklılaşmaktadır.

1.5. Araştırmanın Varsayımları

Bu araştırmanın planlanıp yürütülmesinde ve ulaşılan bulguların yorumlanmasında aşağıda verilen varsayımlardan hareket edilmiştir:

1. Araştırmanın konusu ile ulaşabilen kaynaklardan elde edilen bilgilerin objektifliği yansıttığı,
2. Envanterin uygulanması esnasında ortamın iç ve dış koşullarının bütün öğrenciler için aynı olduğu,
3. Örneklemin evreni temsil ettiği varsayılmıştır.

1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Araştırma bulgularının kaynağını 2019-2020 eğitim ve öğretim yılında Sakarya ili merkez ilçelerindeki (Adapazarı, Erenler ve Serdivan) farklı liselerde öğrenim gören sporcu öğrenciler ile,
2. Araştırma 2019-2020 eğitim ve öğretim yılında Sakarya ilindeki lise kurumlarındaki aktif spor yapan öğrencilerin sosyoekonomik problemlerinin belirlenmesi ile,
3. Araştırma 2019-2020 eğitim ve öğretim yılında Sakarya merkez ilçelerindeki farklı türdeki lise kurumlarında Gençler Kategorisinde yarışmalara katılan liseler ve öğrencileri ile,
4. Araştırmada konu olan veriler, farklı liselerdeki sporcu öğrencilerin problem tarama envanteri-L'nin kullanıldığı zaman dilimi ile sınırlandırılmıştır.

1.7. Araştırmanın Konusu ile İlgili Tanımlar

Araştırmanın konusu ile ilgili olan, bilinmesi gereken ve okuyucuya farklı bakış açısı kazandıracak bazı tanımlar aşağıda verilmiştir.

Algı: Bireyin çevresindeki dış dünyayı ve bu dünyadan belli aralıklarla gelen uyaranları, duyu organları aracılığı ile tanıma ve kavrama demektir (Robinson, 2008).

Eğitim: Bireyin doğumundan başlayan ve ölümüne kadar devam eden bir süreçtir. Bu süreç bireylere çeşitli bilgi, beceri, davranış ve değerler kazandırır ve kasıtlı, kültürleme süreci olarak da tanımlanabilir (Çelek, 2016, s.3). Ertürk (1979) eğitimi, ‘bireyde kendi yaşantıları yoluyla davranış değişikliği meydana getirme süreci’ olarak tanımlar.

Ergenlik: Bir gelişim ve değişim dönemi olarak görülen, büyüme, olgunlaşma gibi anlamlara gelen, çocukluk ve yetişkinlik arasında bir geçiş dönemi olarak tanımlanabilir (Aydın, 2014).

Gelişim: İnsanın bedensel, zihinsel ve duygusal açılardan düzenli bir biçimde değişmesi, vücut organlarının olgunlaşma sürecini gerçekleştirebilecek duruma gelmesidir. Gelişim süreçlerinde farklı zaman dilimleri içinde, insanda belirli özelliklerin öne ve ortaya çıktığı gözlenmiştir (Arı, 2003).

Öğretim: Öğretme etkinliklerinin önceden saptanan davranışların kazandırılması amacıyla düzenlediği yerler genellikle eğitim kurumlarıdır. Okullarda yapılan planlı, kontrollü ve örgütlenmiş öğretme faaliyetlerine öğretim denir (Harmandar, 2004).

Öğrenci: Eğitim ihtiyacı olan ve bu ihtiyacı karşılamak üzere yaş düzeyine uygun olarak okul ya da benzer kurumlarda öğrenim gören bireydir (Harmandar, 2004).

Problem: Morgan (2015); problem tanımını “temelde bireyin bir hedefe ulaşmada bir engelleme ile karşılaştığı bir çatışma ya da ele alınması ya da tartışılması gereken, karışıklığa ya da sıkıntıya neden olan bir durumdur” şeklinde yapmıştır (Gliner, Morgan & Leech, 2015).

Rehberlik: “Bireyin en verimli bir şekilde gelişmesi ve tatminkâr uyumlar sağlamasında gerekli olan tercihleri, yorumları, plânları yapmasına ve kararları vermesine yarayacak bilgi ve becerileri kazanması ve ulaştığı bu seçme ve kararları uygulaması için kişiye yapılan sistemli ve profesyonel yardımdır” (Tan, 1992).

Spor: Hergüner (2015) sporu; “çeşitli amaçlarla, farklı alanlar kullanılarak, ferdi veya takım halinde, araçlı veya araçsız yapılan, planlı çalışmayı ve kurallara uymayı gerektiren, ağırlık, metre, zaman ölçü birimleri ve sayı ile değerlendirilen, mental ve fiziki rekabete dayalı, performans arttırıcı, sosyalleştirici ve eğitici psiko-motor faaliyetlerdir” şeklinde ifade etmiştir (Hergüner, Bar & Yaman, 2016, ss. 155-168).

Sporcu Öğrenci: Aktif olarak spor yapan ve öğretim kurumlarından herhangi birinde eğitim gören öğrencidir (Hergüner, 2001).

Sosyoekonomik: Toplumsal değerleri ve ekonomik alanı içerisine alan ve birbirleri ile olan ilişkiyi ifade eden kavramdır (Dolgun, 2001).

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Ergenlik

Birey, çocukluğundan yaşlılığına kadar devam eden hayatı üzerinde birbirinden farklı gelişim dönemlerinden geçer ve bu dönemler birbiriyle aynı olmayan fizyolojik ve psikolojik bazı özellikler gösterir. Gelişim, "organizmada döllenmeden başlayarak bedensel, zihinsel, duygusal, dil ve sosyal yönden belli koşulları olan en son aşamasına ulaşıncaya kadar sürekli ilerleme kaydeden değişimdir" (Senemoğlu, 2000). Bireyin hayatını genel hatlarıyla; çocukluk, ergenlik/gençlik, yetişkinlik ve yaşlılık gibi ana gelişim dönemlerine ayırarak incelemek mümkündür. Havighurst (1964) önerdiği dönemler, bebeklik ve erken çocukluk (0-5 yaş), orta çocukluk (6-12 yaş), ergenlik (13 -18 yaş), ilk yetişkinlik (19-29 yaş), orta yetişkinlik (30-60 yaş) ve ileri yetişkinlik (61 ve yukarı yaş) dönemi olmak üzere 6 gelişim döneminden oluşmaktadır (Havighurst, 1964).

Gelişim evrelerinin her dönemi birey için aynı derecede önem taşımaz. Belli tür öğrenmelere karşı yüksek duyarlılıkta olduğumuz önemli zaman dilimleri bulunmaktadır. Bu dönemler gelişimde önemli sonuçları olan dönemlerdir. Bu zaman dilimleri kritik dönemler olarak adlandırılmaktadır ve bu dönemlerde kazandığımız veya kazanamadığımız beceriler sonraki yaşam dönemlerimizi etkilemektedir (Çelek, 2016). Ergenlik dönemi de bireylerin yaşamı açısından bakıldığında kritik dönemdir. Öğrenmenin sağlanabilmesi ya da herhangi bir yetinin doğru ve etkin şekilde kazandırılması için kritik dönemlere dikkat edilmelidir.

Ergenlik dönemi, farklı açılardan ele alınıp incelenmiş bir kavramdır. Ergenlik; "fiziksel ve duygusal değişim ile başlayan, cinsel ve psikososyal olgunlaşma ile devam eden, bireyin bağımsızlığını, kimlik duygusunu ve sosyal üretkenliğini kazandığı zaman sona eren bir dönemdir" (Kulaksızoğlu, 2000).

Ergenlik dönemi bütün bireylerde gelişimsel açıdan aynı sırayı takip etmekle beraber zamanlaması çeşitli faktörlere (cinsiyet, kalıtım, çevre vb.) bağlı olarak bireyden bireye farklılıklar gösterir. Ortalama zaman dilimleri olarak kızlar erkeklerden 1-2 yaş önce ergenlik dönemine girer. Ergenliğin başlama yaşı, ortalama olarak kızlarda 11-13, erkeklerde 13-15'dir (Akman, 2014). Genel olarak tüylenme ve kıllanma ile başlayan, kızlarda 12, erkeklerde 13 yaşları öncesi döneme, ergenliğin bir hazırlık aşaması ya da evresi olarak erinlik adı verilmektedir. Erinlik (puberte), çocukluktan yetişkinliğe geçen bireyler olarak kız ya da oğlanların büyümelerinde gerçekleşen bütün fiziksel değişimleri içine alır (Steinberg, 2007). Erinlik döneminde cinsiyet yetenekleri kazanılır. Erinlik döneminde birey bedensel ve ruhsal olarak ergenlik dönemine hazırlanır (Yeşilyaprak, 2002).

Ergenlik döneminde, "Endokrin değişiklikler nedeniyle kız ve erkeklerin vücut kompozisyonunda belirgin farklılaşmalar meydana gelmeye başlar. Ergenlik dönemi esnasında follikül stümüle eden hormon (FSH) ve luteinizing hormon (LH) salgılanmaya başlar. Kızlarda follikül stümüle hormonu ve luteinizing hormon salgılandığı zaman öoverler gelişir ve östrojen hormonu salgılanması başlar. Erkeklerde ise bu hormonlar testislerin gelişimini ve testosteron salgılanmasını harekete geçirir. Testosteron kemik oluşumunu arttırarak daha büyük kemiklere, protein sentezini arttırarak artmış kas kitlesine neden olur" (Saygın & Zorba, 2013).

Ergenlik dönemi; bireyin kendisini ve çevresini algılamada, ruhsal, sosyal ve fiziksel anlamda hızlı ve ani değişimlerin olduğu ve bireyin bu değişimlere uyum çabasını içerisine alan bir dönemdir (Çelik, 2007). Bu dönem çocukluk döneminin bitişiyle erişkinliğe geçiş olana kadar devam eden bir süreçtir.

Bir değişim ve deneyim süreci olan ergenlik dönemi, farklı bakış açılarından ele alınıp incelenebilir. Yapılan araştırmalarda ergenliğe, gelişimsel kuramlar çerçevesinde fiziksel, bilişsel, ahlaki, sosyal ve cinsel boyutlarından yaklaşılmış ve söz konusu olan ergenlik dönemi genellikle fizyolojik açıdan olgunlaşmayı içinde barındıran yaklaşımlar bütünü olarak ele alınmıştır. Bu dönem çok değişkenlerin ve buna bağlı çok karmaşık ve çok çeşitli etkenlerin sonucunda gelişen, oluşan bir gerçekleşme ya da oluşum sürecidir. Ergen bireylerin bedeninde meydana gelecek değişim ve gelişim onların akademik, sosyal ve duygusal yaşamlarını da yakından ilgilendirmektedir (Woolfolk, 1998). Bu yüzden ergenliğin gelişim sürecini, birkaç etkenle sınırlamak, konuyu oldukça basitleştirmek anlamına gelebilir.

Gelişimsel kavram ağına bakacak olursak gençlik dönemi olarak da ifade edilebilen ancak gençlik dönemi kadar uzun zaman dilimine egemen olmayan ergenlik dönemi (Koç, 2004), normal bir gelişim dönemidir. Bireyin fiziksel ve duygusal durumlarındaki değişiklikler ile başlayan, cinsel ve biyolojik olgunluğa doğru erişmesi ile devam eder. Bireyin kendi bağımsızlığını ve sosyal üretkenliğini kazandığı, zamanı bireyden bireye değişiklik gösteren belirli olmayan bir zamanda tamamlanır (Özbay ve Öztürk, 1992).

Ergenlik döneminin gelişim görevleri şöyle sıralanmaktadır (Havighurst, 1972);

- Fiziksel olarak bedeninde meydana gelen değişimlerin bilincinde olma ve bunları kabullenme,
- Bedenini etkin şekilde kullanabilme,
- Çevresindeki yetişkinlerden ve kendi ebeveynlerinden duygusal olarak bağımsızlığı geliştirme,
- Kendisi ve hayatına ait kararlar alabilmesi ve bu kararları uygulayabilmesi,
- Cinsiyetine uygun sosyal rolleri benimseme ve sergileme,
- Kurduğu ilişkilerde kendi ve karşı cins ile daha yeni ve olgun ilişkiler kurma,
- Karşı cins ile sağlıklı iletişim kurma,
- Kendi istek ve arzuları yönünde mesleki araştırma ve yönelme,
- Değerler ve ahlak sistemini geliştirme,
- Toplumsal açıdan sorumlu davranışı isteme ve gerçekleştirme,
- Evliliğe ve aile yaşamına hazırlanma,
- Varsayımsal düşünme,
- Eğitim ve öğretim yaşantılarında yer alan stres kaynaklarının ve başa çıkma düzeylerinin belirlenmesi ve etkili şekilde başa çıkma becerisi geliştirme.

Ergenlik döneminde olan birey; kimlik arayışına girme, kendi hayatına ait gelecek planları yapma, cinsel kimliğini kazanma ve kabul etme ve sosyal ilişkileri sağlıklı bir şekilde düzene koyma çabası içerisinde. Ergen bireyin kısa bir zaman dilimi içerisinde geçirdiği yoğun fiziksel gelişme bazı uyum sağlama problemlerini de meydana getirebilir (Aydın, 2003). Fiziksel açıdan ergen bireyin bedeninde hormonların etkisiyle ani değişimlerin meydana gelmesi kendini kabullenme, bedenini beğenme ve beğenilme güdülerini ortaya çıkarır.

Ergen bireyin kişiliği ve çevresi arasındaki dengeyi kurmaya çalışması, var olduğu toplum içerisinde saygınlık kazanmaya ve belli bir statüye sahip olmayı amaç edinmesi sosyal

gelişimini etkileyen etkenlerdendir. Toplumsal uyum ve özdeşleşme önemli faktörlerdendir (Yavuzer, 2006).

Fransız Psikanalisti Françoise Dolto ergenlik döneminde meydana gelen gelişim ve değişimin insan hayatının ilk evrelerindeki gelişim ile karşılaştırır; “Doğum fetüs halinden yeni doğan haline geçişin olduğu bir dönüşümdür. Ergenlik de aynı şekilde çocukluktan erişkinliğe geçilen bir dönüşüm dönemidir.” şeklinde belirtir. Aynı şekilde ergenlik dönemindeki bireylerinde kırılgan ve dayanıksız olduklarını ve tıpkı bir yeni doğan bebekler gibi yaşama alışmaya çalıştıklarını ifade eder. Dolto, ergen bireyleri kabuk değiştiren yengeçlere benzetir. Yengeçler kabuk değiştirme döneminde çok zayıf ve savunmasız olduklarını ve yengeçlerin bu dönemde aldıkları yaranın sonuçlarını tüm yaşamları boyunca taşıdıklarını açısından belirtmiştir. Bu nedenlerden ötürü ergenlik bireyin oldukça zayıf ve duyarlı oldukları bir süreçtir (Dolto, 1988).

14-16 Yaş Gelişim Özellikleri (Aracı, 2004);

- Kız çocuklar bu yaş aralığının başında erkeklere oranla daha gelişmiştir. Erkek çocuklar bu yaş aralığında daha hızlı bir büyüme ve gelişmeye sahiptir. Dönem sonunda erkeklerin sahip olduğu büyüme kızlara oranla daha fazladır.
- Vücutta meydana gelen ani büyümeler sonucunda vücut bölümleri arası bozulan denge yeniden sağlanmaya başlamıştır. Fiziksel yapıları yeterince güçlü değildir.
- Bedenlerinde meydana gelen gelişimin etkilerine ilişkin endişe ve kaygıları devam eder.
- Sosyal açıdan, vücut güzelliklerinin ve çekiciliklerinin bir değeri vardır.
- Genel duygu durumları huysuz ve hayalperest olma şeklindedir.
- Hafızası güçlüdür.
- Toplum kurallarına uyumu önemser.
- Kişilik gelişimi devam eder.
- Bu yaş grubunda bireysel arası farklılıklar oldukça fazladır.
- Arkadaşlar arasında birlik ve koruma duygusu güçlüdür. Ahlaki değerlere saygılıdır.

16-18 Yaş Gelişim Özellikleri (Aracı, 2004);

- Kızlar gelişimini tamamlamışlardır.
- Erkeklerde beden kompozisyonları arasındaki denge sağlanmıştır.
- Uzun süreli ve aşırı yüklenmelerde kalbin gelişiminin damarların gelişimine oranla daha yavaş olduğu için yorulma olur.
- Sinir, kas ve eklem koordinasyonu sağlanmıştır.

- Dikkat ve odaklanma süreleri uzamıştır.
- Ruhsal olarak aşırı büyümeden dolayı ergen bireylerde üzülmeye ya da çekinme söz konusu olabilir.
- Yetişkinliğe özel cinsel gelişim sürer. Kızlar bu gelişim evresinde erkeklerden 1-2 yıl öndedir.
- Olayları yorumlama ve yargılama yeteneği gelişmektedir. Olaylar ya da durumlar karşısında objektif davranmaya önem verir.
- Grup içerisinde uyumlu olmaya özen göstererek birçok toplumsal beceriyi kazanır.
- Görev ve sorumluluk bilinci gelişir. Toplumsal sorunlarda görev alma isteği oluşur.

Sigmund Freud, Erik Erikson, Arnold Gesell, Robert Havighurst ve Jean Piaget yaşamı, bireyin doğumundan başlayarak birçok dönemler ve kuramlarla açıklayan gelişim modelleri oluşturmuştur. Bu sayede bireylerin gelişimi hakkında çok önemli veriler elde etmişlerdir (Gallahue, 1982). Gelişim kuramlarında ergenliğin tanımı ve özellikleri birçok bilim insanı tarafından farklı ergenlik özellikleri ele alınarak incelenmiştir.

Freud'un psikoseksüel kuramına göre gelişim dönemleri; oral dönem (0-1,5 yaş), anal dönem (1,5-3 yaş), fallik dönem (3-6 yaş), latens dönem (6-12 yaş) ve genital dönem (12-18 yaş) şeklindedir. Libidonun kişilik ve insan bedeni üzerindeki gelişim dönemlerini ve etkilerini incelemiştir (Aydın, 2003).

Ergenlik dönemini içerisinde barındıran genital dönemde; bireyin fizyolojik yapısındaki değişikliklerin bir sonucu olarak örtülü dönemde gizli kalan birçok dürtü ortaya çıkmaktadır. Genellikle cinsel nitelikte olan bu dürtüler, bireyin cinsel açıdan çekiciliğini, sosyalleşmesini, çevresinde var olan ortamlardaki etkinliğini belirler. Duygusal ve ruhsal açıdan bu yeni dürtüye karşı cinsel hayaller kurma ve toplumsal nedenlerden dolayı kendi kendine cinsel doyum sağlama yönelimleri sıklıkla görülmektedir (Aydın, 2003).

Genital dönemin en önemli amacı; toplumda bir yetişkine dönüşme çabası olan ergen bireyin, anne ve babasına karşı olan bağımlılığından sıyrılarak karşı cins ile yakınlık kurmayı öğrenmesidir (Dinçel, 2006). Öncelikle içsel bir süreç olan ve ergen bireyin cinsel gelişimi ele alan bu kuram aslında bireyin gelecekte yer alacak tüm sosyal ilişkisini etkileyecek önemli bir boyuttur.

Psikoseksüel gelişim açısından ergenlik dönemini sağlıklı ve olumlu bir yönde geçiren birey, yaşamının daha sonrası kısmında daha mutlu, üretken, çevresi ile daha iyi ilişkiler

kuran bir bireye dönüşürken, olumlu şekilde geçirilmezse daha saldırgan, bağımlı ve mutaassıp görüşte bir birey haline gelir (Aydın, 2014).

Gelişimde toplum etkisi üzerine yoğunlaşan Erikson'un psikososyal kuramına göre gelişim dönemleri; temel güvene karşı güvensizlik duygusu (0-1 yaş), özerkliğe karşı kuşku ve utanç duygusu (1-3 yaş), girişkenliğe karşı suçluluk duygusu (3-6 yaş), çalışkanlığa karşı aşağılık duygusu (6-12 yaş), kimliğe karşı rol karışıklığı duygusu (12-18 yaş), yakınlığa karşı yalnızlık duygusu (18-25 yaş), üretkenliğe karşı durgunluk duygusu (25-40 yaş), bütünlüğe karşı umutsuzluk duygusu (40- üstü yaş) şeklindedir (Erden & Akman, 2014).

Erikson (1958)'a göre ergen birey; ortaya çıkan libidonun etkisiyle çocukluk döneminde çıkmış, belirli bir olgunluğa erişmiş ve geleceğine karşı istediği yetişkin rolüne karşı belirsizlik içerisinde. Cinsel kimliğini kazanması ile yaşadığı fiziksel ve psikolojik değişimlerin yoğunluğu ile birçok uyaran etkisi altındadır (Erikson, 1958). Bu durum nedeniyle akademik açıdan dikkati azalır, ani ve öfkeli tepkiler verebilir. Yakın çevresi içerisinde fiziksel ve bilişsel açıdan kabulü ya da reddedilmesi ergen birey için oldukça önemlidir.

Dönemin en önemli özelliği bireyin kendisinin toplumdaki yerini belirleyecek olan kimlik duygusunu oluşturma çabasıdır. Bağımsızlığı elde etme, kimliğini kazanma (rol karmaşası sonucunda) ve geleceğine yön verecek olan bir mesleğe yönelme çatışma alanlarını oluşturur (Aydın, 2003).

Gelecekteki kimliğine karar vermeye çalışan ergen birey bu dönemde çevresel etmenlerin etkisi altındadır. Bulunduğu sosyal çevrenin ahlaki değerleri kendi hayatına yön vermesinde ve geleceğe yönelik kararlarında etkili olur. Meslek seçiminde ve bireyin kendini tanımasında doğru rehberlik edilmesi dönemin sağlıklı ve olumlu yönde geçirilmesini sağlar (Kaya, 2012).

Piaget, gelişimi; duyuşal-motor (0-2 yaş), işlem öncesi (2-7 yaş), somut işlemler (7-11 yaş) ve soyut işlemler (11 – üstü yaş) olmak üzere dört bölüm halinde sınıflandırmıştır (Erden & Akman, 2014). Soyut işlemler döneminin geçişi ile birey çocukluk dönemini bitirip ergenlik dönemine başlar. Piaget'e göre ergenlik çağındaki birey, mantıksal akıl yürütmeler yapabilme ve hipotezler kurup fikir yürütebilme dönemine girmiştir. Bu dönemde ek olarak soyut düşünceye ulaşma ile ergen birey yaşadığı kültürel çevresi, ailesinin sosyoekonomik seviyesi ve zekâ düzeyi arasında ilişkiler bulunmaktadır (Gander & Gardiner, 1993).

Bir durum karşısında yere, kişiye, zamana ve çevresel etkilere göre değişken durumları düşünebilme becerisi gelişmeye başlar. Bu durum ergen-benmerkezciliği düşünme tarzını ortadan kaldırmaz aksine ona özel bir anlam kazandırır. Lise yıllarına denk gelen ergenlik dönemi ile ergen benmerkezciliği diye adlandırılan bir düşünce biçimi ortaya çıkmaktadır. Ergen benmerkezciliği düşünce yapısı ile ergen birey kendi düşünce biçimin en doğrusu olduğuna inanarak ilk başta aileleri olmak üzere daha sonra çevresindeki bireyler ile gereksiz tartışmalara girebilir. Ergenin kimsenin kendisini anlamadığı ya da sevmediği en belirgin düşünce şeklidir. Kendisini yalnız ve anlaşılmaz görür (Erden & Akman, 2014).

Ergen benmerkezci düşünme biçimi ergen bireyin kendini tanıması, kabullenmesi ve uyumlu hale gelmesi ile zamanla ortadan kalkacak ergenin mantıksal akıl yürütmelerden yararlanması ile son bulacaktır. Bu düşünce biçimi ergenin ruhsal ve kişisel gelişimini olumsuz yönde etkilemeden sağlıklı bir şekilde atlatılmalıdır. Kendisini daha değerli, düşüncelerini daha önemli olduğunu hissetmesi ileri yaşamında kuracağı ikili ilişkilerinde daha güvenli bağ kurmasını bu da toplumun temel yapısının daha sağlam olmasını sağlar. Sadece ergen bireyin soyut işlemleri döneminden doğru ve olumlu düşünce biçimini elde ederek çıkmasını sağlamak dahi toplumların yozlaşmasını, bozulmasını; toplumdaki sorunların azalmasına neden olacaktır (D. S. Özer & Özer 2000).

Ergenlik döneminde temel ahlaki değerler ergen birey için farkındalık yaratır. Bu dönemde ergen birey içinde bulunduğu toplumdaki tüm sorunlara karşı daha duyarlı hale gelir. Sorunlar hakkında bilinçlenme ve çözüm bulma arayışı içindedir (Yeşilyaprak, 2002). Kohlberg'in ahlaki gelişim kuramına göre ahlak; bireyin iyi-kötü ya da doğru-yanlış konularında bilinçli karar verme ve bu kararı davranışsal olarak uygulamayı içeren bir zihinsel yapıdır. Bireyin akıl yürütme kapasitesine bağlı diğer gelişim alanlarından farklı deneyimsel bir alan olduğu vurgulanmaktadır. Sosyal olarak kazanılan tecrübelerin bireyleri daha olgun bir ahlaki yapıya ulaştırdığına inanmaktadır (Arnold, 2000).

Ergenlik döneminin diğer gelişim dönemlerinden bazı ayırt edici özellikleri şunlardır: Hızlı değişim ve uyum güçlükleri yaşanır. Dengesizdir. Beden inayeti ile çatışma halindedir. Öz benliği ve kişiliği oluşturmada zorlanma yaşanır. Yalnız kalma isteği fazladır. Çalışmaya daha az isteklidir. Yetkeye dirençlidir. Karşı cinse zıt duygular yaşar. Duyguları yoğun yaşar. Cinsellikle uğraşı abartılır. Gizli ya da açık çekingenlik gözlenir (Senemoğlu, 2000).

2.2. Ergenlik Dönemi Problemleri

Aydın (2003) ergenlik problemlerini; ev ile aile ile ilgili sorun ve kaygılar, kız-erkek arkadaşlığı ile ilgili sorunlar, okulla ilgili sorunlar, gelecek ve meslek seçimiyle ilgili sorunlar, ahlak ve değerlerle ilgili sorunlar, sağlıkla ilgili sorun ve kaygılar, toplumdaki yeriyle ilgili problemler şeklinde yedi ana başlık halinde gruplandırmıştır.

Bireyin büyüdüğü aile ve çevre, ebeveynlerinin tutumu, ailede kaçınıcı birey olduğu, yaşanan travmatik olaylar, ailelerin ve çevresinin sosyoekonomik ve sosyokültürel durumları gibi etmenler ergenlik döneminin gidişatını, bu dönemde yaşanan problemlerin neler olacağını ve bireyin problemleri ile nasıl baş edebileceğini belirlemektedir. Ebeveynlerin evdeki rolleri, ergen bireye karşı tutumları oldukça önemlidir (Özbay & Öztürk, 1992). Kendi içinde birçok konuda kaygılı bir yapıda olan ergen birey bu süreçte ebeveynlerinin tepkileri doğrultusunda ruh hallerini şekillendirmektedir. İnsan yaşamı için kritik dönemlerden biri olan bu dönemde fazla tutucu ebeveynlere sahip ergen bireyler daha fazla yalan söylemekte ya da ilgisiz olan ebeveynlere sahip ergen bireylerde aileden uzaklaşma ve akran gruplarına daha fazla bağımlı olma durumları görülebilmektedir. Ergen birey ortak kararlar alıp buna uygun davranmayan ebeveynlere sahip olduğunda, bu farklılıkları kullanarak isteklerini yaptırma çabasına girer. Sürekli istekleri yerine gelen birey daha sonraki yaşlarında yaşamında meydana gelen problemleri bağımsız bir şekilde çözüme ulaştıramaz. Baskıcı, demokratik olmayan ev ortamında ergen birey kendini ifade edemez, daha çok içe kapanır ve yalnız olmak ister. Bu durumda beraberinde özgüven ve özsaygı eksikliklerine yol açarak önce depresyon sonra intihara kadar gidebilir (Dinçel, 2006).

Ergen bireyler dış görünüm odaklı bir düşünce yapısına sahiptir. Dış görünümü ne kadar iyi ve düzgünse kendisini o kadar iyi ve özgüvenli hisseder. Bireyin kendisi için son derece karmaşık olan ergenlik döneminde fiziksel gelişiminden kaynaklı sorunlar meydana gelebilmektedir. İskelet sisteminde meydana gelen bu değişimler ergen bireyin vücut kompozisyonunu sağlayamamasına neden olur. Bazı becerilerde acemilik görülebilir. Örneğin; yemek tabağını taşıırken düşürme, etraftaki nesneleri devirme vb. davranışlar meydana gelebilir. Zihin ve kas koordinasyonu uyumu ile bu sorun ortadan kalkar (Eisenberg & Morris, 2002). Kilo ve boydaki değişimlerden memnun olmama, yağ bezlerinin aktif çalışması nedeniyle akne oluşumu, yeme bozuklukları, aşırı yüklenmeler ya da vücut postürünün yanlış duruşundan kaynaklanan iskelet bozuklukları fiziksel gelişim kaynaklı sorunlara örnek gösterilebilir. Bu postür bozukluğu durumu özellikle

meme gelişimi meydana gelen erken ergenlik dönemindeki kız çocuklarında sıklıkla görülmektedir. Devam eden eğik ya da kambur duruş ile birçok omurga ve boyun rahatsızlıkları meydana gelebilir. Fiziki açıdan meydana gelen değişim ve gelişimlerden memnun olmama durumları ergen bireyin özgüvenini ve özsaygısını yitirmesine yol açabilmektedir. Hemen hemen her ergen bireyde görülen fiziki gelişimlerinden kaynaklı dış görünüşlerinin yeteri kadar iyi olmadığı kaygıları ortaya çıkar (Erden & Akman, 2014). Fiziki gelişimleri esnasında ergen bireylerin kendilerine rol model olarak aldıkları kişilere benzemeye çalışmaları bedenlerine aşırı yüklenmeye yol açabilmektedir. Bu yüklenmeler kısa ya da uzun zamansal aralıklar ile yaşa, cinsiyete kısacası bireye özgü olmayan yanlış hareketleri barındıran fiziki egzersizler olabilir.

Fiziki görünümü beğenmeyen kendi bedenini sürekli aşırı kilolu gören ergen birey, yemek yemeyi bırakarak anoreksiya ya yakalanabilir. Bu sorunu yaşayan bireylerin kişilik olarak bağımlı bireyler ve kendilerini çaresiz hisseden bireyler olduğu görülmüştür (Eisenberg & Morris, 2002). Ayrıca bu dönemde ergen bireyler fiziki görünümünün daha iyi olacağını düşünerek çeşitli besin gruplarını yemeyi bırakarak (örneğin; et ve et ürünleri yemeyi ya da süt ve süt ürünlerini kullanmayı) bedensel sağlık problemlerine yol açmaktadırlar.

Yaşadığı toplumun ahlaki ya da sosyal olarak yapısını kabul etmekte zorlanan ergen birey, kendisinin toplumdaki yerini belirlemeye çalışır. Bazı ergen bireyler bu sürece uyum sağlamakta oldukça zorlanırken bir kısmı daha çabuk adapte olur. Bu da toplumun en küçük yapı taşı olan ailede gördüğü ilgi ve durumlar karşısındaki kendisine nasıl rehberlik edildiğine bağlı olarak değişir.

Ergen bireyin kimlik oluşturma ve geleceğe yönelik düşünceleri nedeniyle çevresi ve ailesi ile sürekli bir çatışma durumundadır. Ergen bireylerin var olan gelecek beklentileri bu çatışma durumu arttırdığı, en çok eğitim, iş, ekonomik sağlık ve aile yaşamları ile ilgili beklenti içerisinde oldukları izlenmiştir (Bayoğlu & Puruçuoğlu, 2011). Kendi istekleri ve aile bireylerinin gelecek beklentileri uyuşmadığında sosyal açıdan aşırı gergin ve öfkeli ruh haline sahiptirler.

İçerisinde bulunduğu rol karmaşası ile uğraşırken ayrıca geleceği, sağlığı, okulu, karşı cins ile ilişkileri, çevresindeki toplumsal olaylar gibi birçok konuda endişe duymaktadır. Diğer gelişim dönemlerine kıyasla çevresindeki toplumsal olaylara daha duyarlı ve bu konularda daha fazla söz sahibi olmak istemektedir. Geleceğine dair planlar yapma ve meslek seçimi konusu ergenlik dönemindeki bireyler için oldukça önemlidir. Kendisini bir çocuk olarak

değil yetişkin bir birey olarak topluma kabullendirmek, duygu ve düşüncelerinin çevresi tarafından önemsenmesini istemektedir.

Ergen birey kendisine ‘Ben Kimim?’, ‘Ne olmak istiyorum?’, ‘Nasıl bir hayat yaşamalıyım?’ gibi birçok soru sorarak kendi içsel sürecini anlamlandırmaya çalışır. (Erden & Akman, 2014). Bu soruların cevapları kendi kişiliğinin oluşumunda çok önemlidir. Sahip olduğu ebeveynlerin, çevresinin, akran ve karşı cins ilişkileri tutumları kendine güven konusunda yön verici niteliktedir. Başarısızlık güdüsünü destekleyen anne ve baba ile ergen birey sürekli başarısız olacağına, yapamayacağına inanır. Bu durumda özgüveni eksik mutsuz, bir birey haline gelir (Köknel, Sayiner & Turanlı, 2005).

İkili ilişkilerde daha fazla yakınlık kurma ya da tamamen uzaklaşma çabası içinde bulunur. Gelecekte kuracağı toplum için sağlam temelli ilişkilerin alt yapısı bu dönemde oluşturulur. Ebeveynlerden daha bağımsız olmaya çalışırken gelecekteki evlilik planlarının temelini oluştururlar. Ayrıca içinde bulunduğu toplumun ahlaki birçok değerini sorgular, kabullenmekte zorluk yaşadığı değerler olabilir (Arı, 2003).

Günümüzde oldukça fazla rastlanan ve ergenlik dönemindeki bireylerin en fazla yaşadığı ruhsal bir rahatsızlık olan depresyonun; ailesel ve sosyal çevre ile ilişkili olduğu bilinmektedir. Kimlik arayışı içinde olan birey çatışma durumları karşısında düşük özsaygı hissetmesi ve problem çözmede yetersiz kalması depresyona sebep olabilmektedir. İntihar davranışının risk temellerinden biri olan depresyon tedavi edilmesi gereken bir rahatsızlıktır. Aksi halde bireyin yaşamını sonlandırmasına gidecek kadar kötü sonuçlar doğurabilir. Ortaöğretim seviyesinde rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri, ergen bireyin içinde bulunduğu durum ve duyguları anlayarak yönlendirme yapmalıdır. Var olan problemlerin giderilmesi ve oluşabilecek durumlara karşı önlem alınması daha kolay ve spesifik olacaktır (Yavuzer, Demir & Çalışkan 2006).

Topluluğa ait olma, akran grubunda lider olma, ailesi tarafından kabul görmeme, dışlanma, sürekli yaşadığı kaygı bozuklukları ve depresyon gibi birçok neden ergen bireyin sigara, alkol veya uyuşturucu madde kullanıma neden olmaktadır. Yetişkinlerde görülen madde kullanımlarının temelleri ergenlik döneminde atıldığı düşünülmektedir. Alkol ve sigara kullanımı tercih edilmesinde ergen bireyin içinde bulunduğu ruhsal durum kadar sosyal çevresi de önem arz etmektedir. Ailede sigara ya da alkol kullanan bireylerin olması ergenlikte bireyin bu tür alışkanlıklara yönelmesi daha çabuk olmaktadır (Aydoğan, 2011). Şaşmaz ve arkadaşları (2006), kız öğrencilerin % 20,9’unun yaşamı boyunca en az bir defa alkol içtiğini belirtmiştir (Şaşmaz vd., 2006).

Uyuşturucu madde kullanımları daha tehlikeli ve anlık ölümcül sonuçlara neden olmaktadır. Yapılan araştırmalarda uyuşturucu madde kullanımının en fazla olduğu ergen bireylerin ailesel ilişkilerde sıkıntı yaşayan bireyler olduğu görülmüştür. Ayrıca kaygı bozukluğu, depresif bozukluk, dışa vurum bozukluğu, dikkat eksikliği, hiperaktivite, öğrenme bozuklukları ve zihinsel gerilik yaşayan ergenler oldukları belirtilmiştir (Yüncü, Kesebir, Özbaran, Çelik & Aydın, 2009).

2.3. Okul ve Spor

Eğitim ile bireyin doğuştan gelen yeteneklerinin, davranışlarının ve bilgi durumunu geliştirilmesi ve kazandırılması sağlanır. Bu amaçlar doğrultusunda eğitim sürekli olarak devam eder (Bakioğlu, 2014). Toplumun tamamını ve bireyin iç ve dış dünyasını en geniş anlamda kapsan eğitime bir disiplin sistemi olarak bakılabilir. Bir ülkenin geleceği sahip olduğu ve yetiştirdiği genç bireylerin ne kadar üretken, verimli ve bilgi donanımıyla dolu olduğuna bağlıdır. Bu niteliklerinde sadece eğitim ile sağlanacağı bir gerçektir (Çoban, Devecioğlu & Karakaya 2011).

Eğitimin genel amaçlarına başta hareket aracılığı ile olmak üzere birçok konuda hizmet eden spor ve sportif tüm etkinlikler eğitim kapsamına girer (Erkal, 1992).

Spor; Keskin (2015) tarafından; “İnsanların ruh sağlığını geliştirmede, kişiliğinin oluşmasında ve karakteristik niteliklerinin gelişmesine katkı sağlamak, bilgi ve beceri terimlerini zenginleştirerek bireyin çevresine uyumunu kolaylaştıran bir olgudur.” şeklinde tanımlamıştır (Keskin, 2015). Başka bir deyişle spor; fiziksel kondisyonu iyileştirmeyi amaçlayan oyun, yarışma ve mücadele anlayışıyla yapılan fiziksel etkinlikler olarak tanımlanabilir.

Eğitim sisteminin öncelikli amacı nitelikli ve çağdaş insan gücü yetiştirmektir. Bu insan gücü de bireyde, ruhsal, fiziksel, zihinsel ve sosyal anlamda sağlıklı ve yeterli olmayı gerektirir. Nitelikli insan yetiştirmenin en önemli aracı da beden eğitimi ve spordur (Harmandar, 2004). Beden eğitimi ile sosyal ve kültürel açıdan daha nitelikli bireyler yetişmekte ve beden eğitimi toplumda sağlıklı bireylerin yetişmesinde önemli bir rol almaktadır (Yılmaz, 2016).

Spor için en önemli unsurlardan birisi eğitimidir. Spor bu açıdan ele alındığında iki şekilde incelenir. Spor için eğitim ve eğitim için spor. Spor için eğitimde spor, amaçtır ve sporun üst düzeyde gerçekleştirilebilmesi için eğitimden yararlanır (Öncü, 2007). Eğitim için

spor ise eğitimin hedeflerine ulaşması için kullanılan araçlardan bir tanesi ama belki de en eğlencelisi ve doğru kullanıldığında en etkilisidir (Öztürk, 1998). Spor, eğitim ile ilişkilendirirken beden eğitimi kavramıyla beraber düşünmek doğru bir yaklaşım olarak kabul görmektedir. Çünkü beden eğitimi ile spor birbirini tamamlayan olgulardır. Beden eğitimi ve spor genel eğitimin çok önemli bir parçasıdır. İnsanın mükemmel hâle gelmesinde en büyük katkıyı beden eğitimi ve spor olgusu sağlar (Yetim, 2000).

Bireyin toplumsallaştırılmasında vazgeçilmez bir olgu olan spor eğitimi; toplum içerisindeki karşılıklı dayanışmayı sağlamak ve arttırmak, topluma ait kurallara uyumu ve bireylerin grup halinde çalışmasını kolaylaştırmak ve bireyi içinde bulunduğu toplumun bir üyesi haline getirmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Spor eğitimi sayesinde birey beden ve ruh sağlığını geliştirerek iradesinin daha güçlü olmasını ve özsaygısının gelişmesini sağlar (Erkal, Güven & Ayan 1998). Bu gelişimler doğrultusunda spor yapan bireyler yapmayan bireylere kıyasla daha olumlu beden ve ruh kapasitelerine sahip olmaktadır (Balcıoğlu, 2003).

Bireyin kendini geliştirmesine yardımcı olan spor ayrıca sosyal gelişiminde de oldukça etkili bir faktördür (Güven, 1999). Düzenli ve etkili şekilde yapılan spor faaliyetlerinde rol alan birey; okullardaki disiplin kurallarına daha uyumlu ve psikolojik açıdan daha mutlu olur. Sportif faaliyetlerin kişide geliştirdiği etkin zaman kullanımı ve yönetimi algıları sayesinde birey akademik açıdan daha başarılı olur.

Ergenlik dönemini barındıran ortaöğretim; 15-18 yaş grubunu kapsayan, öğrencilere bir meslek kazandırmayı ve onları yükseköğretim kurumlarına hazırlamayı amaçlayan eğitim devresidir (Erden, 2009). Ortaöğretim kurumları programlarına göre; fen liseleri, sosyal bilimler liseleri, Anadolu liseleri, güzel sanatlar ve spor liseleri, Anadolu imam-hatip liseleri, mesleki ve teknik Anadolu liseleri, mesleki ve teknik eğitim merkezleri ve çok programlı Anadolu liselerinden oluşur (Şişman, 2019). Ortaöğretim kurumuna başlayacak öğrenci, akademik açıdan başarı düzeyi, istek ve ilgileri doğrultusunda ayrıca toplumun ihtiyacı olduğu insan gücünü de düşünerek seçim yapmaktadır.

Ortaöğretimin önemini en iyi açıklayacak özellik nitelikli ara insan gücü yetiştirmektir. Teknisyen, işçi, sekreter, usta gibi birçok alanda insan gücü yetiştirmede etkin rol oynar. Ayrıca toplumun kalkınma ve sanayi gelişiminde lise seviyesinin önemi göz ardı edilmemelidir. Diğer önemli amacı ise yükseköğretime daha donanımlı ve tecrübeli geçiş sağlamaktır. Yükseköğretimdeki eğitimin temelini ortaöğretim kurumlarında verilen altyapısal bilgiler oluşturur.

Birey, ortaöğretim seviyesinde ergenlik dönemindeki birçok sorunla baş etmek zorundadır. Çevreye ve bedenine uyum sağlama, yeni bir ortam arayışı, spor geçmişi olması, artan enerji ile hareket etme ihtiyacı, bir gruba ait olma hissi gibi nedenlerden dolayı aktif olarak spor yapma gereksinimi ortaya çıkar. Özellikle spor geçmişi olan ergen bireyler, ortaöğretim seviyesinde de bu alışkanlıklarını devam ettirmek isteyecektir. Ergen birey; akran grubunun alay etmesi, sosyal açıdan onu dışlaması ya da fiziksel görünümü hakkında endişe etmesi halinde sportif etkinlikler uzak durmak isteyecektir.

Bireyin sadece sporun olumlu etkilerini bilmesi onu spor yapmaya ikna etmez. Özellikle ergenlik dönemindeki bireylerin ve sporcuların spor yapmaları ve spor yapan bireylerin ise daha yüksek performans gösterebilmeleri için motive olmaları gereklidir. Motivasyon, hareket ettirme anlamına gelir. Cüceloğlu (2008)' na göre "motivasyon, istekleri, arzuları, gereksinimleri dürtüleri ve ilgileri kapsayan genel bir kavramdır." Birey, var olan hedeflerine motive olma durumu ile daha istekli ve daha yalın (yön gösterici) halde ulaşır (Cüceloğlu, 2008).

Ergenlik döneminin temel sorunlarının birçoğuna düzenli spor etkinlikleri çözüm sağlayacak ve bu dönemi bireyin en sağlıklı şekilde atlatmasına yardımcı olacaktır. Sporun etkileri aşağıda verilmiştir (Aracı, 2004).

1. Bireyin fiziksel ve zihinsel daha olarak daha güçlü kılar.
2. Kilo alımını kontrol altına alır. Yağ yakımı ile daha iyi bir fiziki görünüme sahip olur.
3. Hormonların daha düzenli çalışmasını sağlar.
4. Kötü alışkanlıklardan uzak tutarken, iyi alışkanlıklar edinme de kolaylık sağlar.
5. Etkili ve planlı zaman yönetimi becerisini geliştirir.
6. Farklı topluma ait bireylerin kaynaşmasını, sosyalleşmesini sağlar.
7. Bireyin bedensel ve ruhsal olarak mutlu olmasını sağlar.
8. Toplum ve nezaket kurallarına uyumu kolaylaştırır.
9. Etkili bir eğitim unsuru olarak spor, bireyi toplumsal yaşama hazırlar.
10. Yaratıcı düşünme ve problem çözme becerilerini geliştirir.
11. Bireyin ve toplumun kültür düzeyini artırır.
12. Boş zamanların etkin ve olumlu kullanımını sağlar.
13. Stres ve baskı ile baş etmeyi kolaylaştırır.
14. Bireyin kendine olan özsaygısını ve güvenini artırır.
15. Akademik başarıya olumlu katkı sağlar.
16. Daha güçlü bir hafızaya sahip olmayı sağlar.

17. Bireyin fiziksel, zihinsel, ruhsal, sosyal açıdan tam gelişimi ve iyi bir kimlik oluşturabilmesi için spor gereklidir.

Çocuk ve ergenlik döneminde yer alan gençlerin spor yapmaya katılım sebepleri; eğlence amaçlı, fiziksel zindelik, beceri gelişimi, başarı, statü, takımla beraber olma, arkadaşlık, enerji harcama ve diğer durumsal güdülerdir (Şirin, Çağlayan, Çetin & İnce, 2008).

Kuru (2000) sporcunun spora yönelme nedenlerini şu şekilde sıralamıştır.

- 1) Ebeveynlerinin spor geçmişi olması,
- 2) Yeni bir kulübe kayıt olarak sosyal olarak çevresini genişletmek istemesi,
- 3) Okul kurumundaki beden eğitimi ve spor dersinde başarılı olarak görülüp öğretmeni tarafından zorlanması,
- 4) Saldırganlık duygusunu bastırmayı, yok etmesini, hareket etme ihtiyacını gidermesini, kendi özsaygısını ölçme ve performans göstermeyi istemesi,
- 5) Maddi açıdan para kazanarak geçimini sağlamak istemesi,
- 6) Devam ettiği takımdaki arkadaşlarına karşı sorumlu hissetmesi,
- 7) Başarısızlığını telafi etmek istemesi,
- 8) Sporunu sevdiği için ve başarılı olduğu takdirde güzel seyahatler yapacağını düşünmesi,
- 9) Bireyin kendi hayat görüşünün spor yapmasını gerektirdiği inancına sahip olması, sporcuları spora yönlendirir.

Hızla değişen ve gelişen toplumlarda bireylerin kendilerine ve çevrelerine uyum içinde olmaları sağlıklı bir yaşam sürdürmeleri için önemlidir. Birçok yaşamsal tecrübelerin elde edildiği ilk ve ortaöğretim kurumları başarılı ve mutlu bireylerin yetiştirilmesinde büyük paya sahiptir. Yetişkinlik döneminde karşılaştığı problemlerde nasıl başa çıkacağı, mesleki yönde hedefler koyacağı, hayatı hakkında söz sahibi olmaya başladığı önemli bir kritik dönem olan ortaöğretim seviyesinde gerek öğretmenler gerek ebeveynler açısından ergen bireylere yaklaşım şekli çok önemlidir. Öğretmenlerin ergenlik dönemi içinde bulunan öğrencilerine sağlıklı gelişmelerini sağlamak amacıyla bu dönemin tüm özelliklerini bilmeleri önem taşımaktadır (Erden & Akman, 2014).

Ergenlik dönemi bireyin yetişkinlik evresi ve ileri yaşlardaki yaşamı için kritik dönem konumunda olması nedeniyle problem çözme, kendini tanıma ve kabullenme, sosyal hayata uyum konuları en sağlıklı şekilde yönlendirilmelidir. Ortaöğretim kurumlarına özgü yaklaşımların ve etkinliklerin, ergenlik dönemindeki bireyin özellikleri ve ihtiyaçlarına göre şekillendirilmesi gereklidir (Bakırcıoğlu, 2005). Bu dönemdeki ergen bireylerin problemlerinin sağlıklı ve doğru bir şekilde belirlenebilmesi, buna yönelik çözüm önerileri

içeren etkinlik ya da çalışmaları yapmayı kolaylaştıracaktır (Erdener, Sezer & Tezci 2017, s.151-166). Ortaöğretim kurumlarında var olan rehberlik ve psikolojik danışmanlık servisleri bu konuda ergenlerin yaşamını pozitif yönde etkilemektedir.

Rehberlik; “öğrencilerin kendilerini tanımaları, ilgileri ve yeteneklerinin farkında olmaları, doğru kararlar almaları, planlar yapmaları, karşılaştıkları sorunları çözmeleri, çevreye uyum sağlamaları ve bunların sonucunda kendilerini gerçekleştirebilmeleri konularında yapılan sistemli yardım” şeklindedir (Şahin, 2015).

Eğitim döneminde öğrencinin gelişmesi ve uyumuna katkı sağlanarak bireyin kendini gerçekleştirmesi hedeflenmektedir (Yeşilyaprak, 2002). Maslow’un ihtiyaçlar hiyerarşisinin en üst basamağında bulunan kendini gerçekleştirme rehberliğinin nihai amacıdır (Kaya, 2012).

Okullarda yapılan sportif etkinlikler ile rehberlik servisinin birçok amacına hizmet eder. Okul içi ve dışında yapılan turnuvalar bireyin kendisini tanımasını, akran grubu ile sağlıklı iletişim kurmasını, kendine güvenmesini, iyi ve mutlu hissetmesini, centilmenlik ve ahlaki kuralları öğrenip hayatına uygulayabilmesi gibi olumlu katkılar sağlayacaktır. Sportif ve sosyal etkinliklere fazlaca zaman ayıran ve önem veren lise kurumlarında öğrenim gören ergen bireylerin akademik açıdan daha başarılı ve daha yüksek özsaygıya sahip olduğu görülmektedir. Özellikle içe kapanık ya da tam tersi aşırı dışavurum şeklinde hareketlere sahip karakterdeki ergen bireyler bir gruba ait olma duygusunun eksikliğini yaşamaktadır. Okullardaki sportif takımlara girerek kendilerini daha iyi ve önemli hissederler. Kendini tanıma, özgüven, özsaygı duyma, fiziksel, zihinsel ve ruhsal açıdan tam bir iyilik halinin sağlanması ortaöğretim kurumlarında ancak spor ile sağlanabilir.

2.4. Araştırmanın Konusu ile İlgili Araştırmalar

Araştırmanın bu bölümünde araştırmayı destekleyecek, öğrenci-problem, sporcu-problem gibi kavramları konu alan, kapsayan araştırmalara ve kaynaklara yer verilmiştir.

2.4.1. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Adachi-Mejia, Gibson, Chambers ve Sargent (2014) tarafından Amerikalı ergenlerin madde kullanımı ile takım sporlarına ve okul kulüplerine katılım arasındaki ilişkiyi inceledikleri araştırmaya; yaşları 10 ile 14 arasında değişen 6522 öğrenci katılmıştır. Araştırma bulguları; öğrencilerin çoğunun antrenörle, geri kalanının ise antrenörsüz

haftada birden fazla takım sporuna katıldıklarını ortaya koymuştur. Tek bir antrenörle takım sporuna katılan öğrencilerin takım sporuna katılmayan ya da düzensiz katılan öğrencilerden daha düşük seviyede sigara kullanımına sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Sonuç olarak sigara ve alkol kullanımı ders dışı etkinliklerin türü ile ilişkili olarak artıp azalmaktadır.

Brockman ve arkadaşları (2009) tarafından yapılan araştırmada aile ve sosyo-ekonomik düzeyin 10-11 yaş arası çocukların fiziksel aktiviteleri üzerindeki etkilerinin neler olduğunun incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya İngiltere yaşayan ve 10-11 yaş aralığında olan toplam 11 çocuk dâhil edilmiştir. Araştırmanın sonucunda öğrencilerin sosyo-ekonomik durumları incelendiğinde katılımcıların %36,1'inin orta düzey, %6,8'inin düşük ve %57,1'inin ise yüksek gelir düzeyine sahip olduğu, gelir düzeyi yüksek olan bireylerin çocuklarını spora katılmaları için teşvik edici olduğu kısaca ekonomik düzeyin çocukların spora katılımlarını etkilediği sonucuna varılmıştır.

Barr-Anderson ve arkadaşları (2008) tarafından yapılan araştırma Beden Eğitimi ve Spor dersinden keyif almada sosyo-demografik değişkenlerin etkili olmadığı aksine kişisel veya algılanan çevresel faktörlerin anlamlı düzeyde etkili olduğunu bulmuştur. Derslerin spor tesislerinin, malzemelerin yetersizliğinden amacına uygun olarak işlenmediğinden bahsedilmiş, ayrıca spor için ayrılan alanların yetersizliğini, derse ilişkin hedeflenen amaçlara ulaşılamamasında birinci derecede etkili olduğundan bahsedilmektedir.

Hamlin ve Ross (2005), yaşları 10 ile 25 arası Yeni Zelandalı gençler için fiziksel aktiviteye katılım nedenlerini incelendiği, Yeni Zelandalıların fiziksel aktivite engelleri isimli makalelerinde bu katılımı pozitif veya negatif açıdan etkileyen bedensel, çevresel, sosyoekonomik faktörler araştırmıştır. Trafikte motorlu araçların çoğalması, nüfusun yıllar geçtikçe artması nedeniyle yolların kalabalıklaşması araştırmaya dâhil edilen çocuklar için güvenli alanların azaldığını ve bunun çocukların fiziksel aktiviteye katılımları için bir engel olarak görüldüğü belirtilmiştir. Okul çevresinin gençlerin fiziksel etkinlikleri üzerinde iki önemli etkisinin olduğu ortaya çıkmıştır. Bunlar; okul zamanlarında etkinlikler için uygun ortamın olduğu ve öğrenim müfredatına bağlı olarak öğrenilen bilgilerin araştırma kapsamındaki bireylerin gelecek zamanlardaki fiziksel etkinliklere katılımı üzerinde etkili olacağı tespit edilmiştir.

Pepe (2001, s. 40-68) tarafından yapılan araştırmada spora katılan veya katılmayan kadınların sosyo-ekonomik düzeylerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya Konya ilinde spor yapan 200 kadın ile spor yapmayan 200 kadın olmak üzere toplamda 400 kadın

dâhil edilmiştir. Araştırmanın sonucunda katılımcıların gelir düzeyleri ile spora katılımları arasında anlamlı bir farkın bulunduğu, bazı katılımcıların evlerinin spor tesislerine uzak olduğu için katılımlarını olumsuz düzeyde etkilediği, katılımcının aylık gelir düzeyinin de spora katılımını anlamlı düzeyde etkilediği rapor edilmiştir.

Mota ve Silva (1999) gençlerin fiziksel aktivitesi: bir Portekiz örneğinde sosyoekonomik statü ve aile katılımı isimli makalelerinde Portekiz'deki yedi ortaöğretim okulunda öğrenim gören sporcu öğrencilerin fiziksel aktivite tercihleriyle, ailelerinin sosyoekonomik statüleri ve fiziksel aktivite alışkanlıkları arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Araştırmada elde edilen sonuçlar arasında ergenlik dönemindeki bireylerin fiziksel aktivite tercihlerinde anne veya babalarının anlamlı düzeyde bir etkiye sahip olduğu bulunmuştur. Çalışma esnasında fiziksel aktivite tercihlerinde cinsiyet farklılıkları gösterilmiştir. Ayrıca genç bireylerin tercihleri üzerinde sosyoekonomik statülerin etkilerine ilişkin bir etkileme kanıtı bulunamamıştır.

Stathakos (1997) lise öğrencileri için fiziksel aktivite ile akademik başarı arasında bir ilişkinin olup olmadığının belirlenmesi amacıyla yaptığı araştırmaya; 1996–1997 eğitim ve öğretim yılında, Toronto-Kanada'da 65 erkek öğrenci ve 61 kız öğrenci olmak üzere toplamda 126 öğrenci katılmıştır. Araştırmada öğrencilere 44 sorudan oluşan bir anket uygulanmıştır. Çalışma sonucunda fiziksel aktivite ile akademik başarı arasında çok farklılık olmayan doğrusal bir ilişkinin varlığı tespit edilmiştir.

Hoyle ve Leff (1997) ebeveynlerin ilgisinin, gençlerin spora katılım ve sportif performans üzerindeki etkilerinin araştırılması amacıyla yaptıkları çalışmaya 9 kız ve 15 erkek olmak üzere toplam 24 tenis sporcusu katılmıştır. Araştırmada elde edilecek veriler ebeveynlerin spora katılım ve sportif performansa yönelimini içeren bir anket aracılığıyla sağlanmıştır. Araştırma sonucunda aile desteğinin sportif performans üzerinde etkili olduğu ortaya çıkmıştır.

Hickey (1992) spor ve akademik başarı arasındaki ilişkide başarı güdüsünün rolü konulu doktora çalışmasında spora ilgi ve akademik başarı arasındaki ilişkiyi ve bu ilişkide özellikle başarı sağlama güdüsünün oynadığı rolü temel alarak konuyu araştırmıştır. Sportif ilgi ve akademik başarı pozitif korelasyon göstermiştir. Bu yapılan araştırmanın asıl amacını, kişinin temelde birçok alanda başarılı olmaya ihtiyaç duyduğu olgusuna dayanarak, spor ve akademik başarı arasında gerçekten var olan pozitif yöndeki ilişkiyi belirlemek görüşü oluşturmaktadır.

2.4.2. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Köroğlu (2018, s.4) tarafından yapılan araştırmada amatör olarak spor yapan bireylerin sporculara yönelik olan sosyal güvenlik haklarına ilişkin bilgi düzeylerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya Mersin ilinde amatör olarak spor yapan 398 birey dâhil edilmiştir. Araştırmanın sonunda amatör sporcuların sakatlıklarında masrafları devletin karşılamasından haberdar olmadıkları bu nedenle spora katılımlarının da en küçük bir sakatlanmada masrafları kendilerinin karşıladığı için spora katılımlarında isteksiz oldukları sonucuna varılmıştır.

Günel (2018, s.7-59) tarafından yapılan araştırmada Türkiye’de yaşayan 11 ve 16 yaş aralığında olan gençlerin ve çocukların spora katılımlarında karşılaştıkları sorunların neler olduğunun incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya Türkiye genelinde 1000 birey dâhil edilmiştir. Araştırmanın sonunda düzenli olarak spor yapan bireylerin %85,9’unun spora devam ettiği süreçte kazanç elde edememesi yaşadıkları sorunların bazılarından olduğu sonucuna varılmıştır.

Yaprak ve Yıldız (2018) lise öğrencilerinin Beden Eğitimi dersine yönelik tutumları adlı çalışmada ortaöğretim öğrencilerinin okul türlerine göre Beden Eğitimi ve Spor derslerine ilişkin tutumları kararsıza yakın olmaktadır. En düşük değerleri Anadolu Lisesi, en yüksek değerleri ise Sağlık Meslek Lisesi öğrencileri almıştır. Sağlık Meslek Lisesi öğrencilerinin İmam Hatip Lisesi hariç diğer liselerdeki öğrencilere göre Beden Eğitimi ve Spor dersine ilişkin tutumları anlamlı düzeyde daha olumlu bulunmuştur.

Üzüm, elebi ve Bulut (2016) üniversite öğrencilerinin sportif okul takımlarına katılım motiveleri, beklentileri ve karşılaştıkları problemler konulu yaptıkları araştırmada üniversite öğrencilerinin sportif okul takımlarına katılım motiveleri, beklentileri ve karşılaştıkları problemleri incelemişlerdir. Bu sonuç verileri ışığı altında gerekli önlemlerin alınmasında rekreatif etkinliklere katılımın önemli etken olduğu düşünölebileceğini belirtmektedirler.

Bayram, Keskin, Kabadayı ve Bostancı (2016) üniversitede eğitim gören Millî Sporcuların sorunlarının incelenmesi adlı yaptığı araştırmada: Çalışmanın Millî sporcu öğrencilerin lisans eğitimleri noktasında karşılaştıkları problemlerin tespit edilebilmesi amaçlanmıştır. Millî sporcular ölkelerini çeşitli sportif faaliyetlerde temsil eden, erken çocukluk döneminden itibaren hayatlarının kritik dönemlerinden, istek ve arzularından fedakârlık yaparak sürekli ve yorucu bir tempoda çalışan, toplum adına oldukça değerli bireylerdir.

Millî sporcu öğrencilerin yoğun çalışma tempolarından dolayı okulda bulundukları zamanı, milli takım kamplarında olmadıkları zaman ya da yalnızca sınav zamanlarında olduğunu ve bu nedenlerden dolayı derslere etkin katılımın yeterli derecede sağlanmadığını belirtmişlerdir. Araştırmada elde edilen verilerde Millî takım sporcusu öğrenciler, yalnızca kamp dönemi aralarında okulda bulunmalarının lisans eğitimindeki başarılarını olumsuz olarak etkilediğini düşünmektedirler.

Öz (2014, s.3) tarafından yapılan araştırmada Kahramanmaraş ilinde spor yapan bireylerin spora dair katılımlarını etkileyen bazı unsurlar bakımından incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya Kahramanmaraş ilinden ilköğretim ikinci kademe öğrencisi olan 1900 erkek ve 1871 kadın öğrenci olmak üzere toplamda 3771 birey dâhil edilmiştir. Araştırmanın sonucunda öğrencilerin tercih ettikleri spor dallarını ekonomik düzeylerinin çerçevesinde seçtikleri, katılımcıların gelir düzeylerinin spor branşlarına katılımlarını doğrudan etkilediği de araştırma bulguları arasında yer aldığı rapor edilmiştir.

Batmaz ve arkadaşları (2013) tarafından yapılan araştırma bulgularına göre Türkiye’de özellikle son yıllarda var olan spor tesis sayılarında belirgin bir artış izlenmesine rağmen gerekli olan ihtiyacın tam olarak karşılanamadığı ortaya konmuştur. Spora katılım ile var olan tesisler arasında çok sıkı bir ilişki olduğunu gösteren bu araştırmada tesislerin çok amaçlılık ilkesine uygun olarak yapılması, düzenlenmesi ya da bakımının yapılması daha fazla sportif etkinliklere katılımın sağlanacağına göstergesidir. Bu nedenle sportif açıdan yapılacak yatırımların spor dallarının gelişmesinde ve bu sporları yapan kişilerin arttırılmasını sağlayacak nitelikte olmasına önem verilmelidir.

Mirzeoğlu, Özcan, Kıyak ve Aydemir (2010) tarafından yapılan ortaöğretimde lisanslı olarak spor yapan ve yapmayan öğrencilerin problem çözme becerilerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi çalışmasında elde edilen bulgulara göre lisanlı olarak spor yapmanın yapmama durumuna göre öğrencilerin problem çözme algılarında anlamlı bir fark yarattığı bulunmuştur. Lisede öğrenim gören 240 kız 240 erkek toplamda 480 öğrencinin katılımın sağlandığı çalışmada çıkan bu sonuç, eğitim ortamına gelen öğrencinin yetiştirilmesinde disiplinli spor yapmanın onun hayata hazırlanmasındaki katkısının da bir kanıtı olarak düşünülmektedir. Ayrıca modern insan niteliklerinden birisi olan problem çözme becerisinin arttırılmasında katkısı bulunan beden eğitimi derslerinin ortaöğretimde seçmeli dersler arasından çıkarılarak zorunlu ders haline getirilmesi önerilmektedir.

Alvurdu ve Şenel (2010, s.17) tarafından yapılan araştırmada ortaöğretim düzeyinde eğitim gören futbolcu bireylerin karşılaştıkları problemlerin neler olduğunun belirlenmesini amaçlamıştır. Araştırmaya Ankara ilinde devlet liselerinde eğitim gören 382 lisanslı futbolcu birey dâhil edilmiştir. Araştırmanın sonucunda futbolcu bireylerin %50'sinin aile gelir düzeyinin düşük olduğu, gelir düzeyi düşük olan futbolcuların bağlı oldukları kulüpler ile ilgili sorun yaşadıkları rapor edilmiştir.

Akandere, Baştuğ ve Akdoğan (2009) tarafından yapılan araştırmada erkek maratoncuların ekonomik durumlarının ve sosyal çevre durumlarının spora yönelmedeki etkisinin neler olduğunun incelenmesini amaçlamıştır. Araştırmaya 40 millî sporcu dâhil edilmiştir. Araştırmanın sonucunda gelir düzeyi yüksek olan sporcuların spora yönelik başarı düzeyinin daha yüksek olduğu, alt gelir gurubunda yer alan sporcuların ise büyük ve önemli müsabakalardan başarı elde etme düzeylerinin daha düşük olduğu tespit edilmiştir.

Kızılkaya (2009, s.4) tarafından yapılan araştırmada lise düzeyinde eğitim gören öğrencilerin spora katılımlarında aile bireylerinin etkilerinin neler olduğunun incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya Kozan ilçesinde 200 öğrenci velisi dâhil edilmiştir. Araştırmanın sonucunda katılımcıların aile aylık gelir düzeyinin düşük olduğu ve öğrencilerin spora katılımlarını doğrudan etkilediği rapor edilmiştir.

Pehlivan (2009) tarafından yapılan araştırmada spora katılım gösteren çocukların ebeveyn beklentileri, spora katılımın önünde yer alan sorunlar ve spora katılan çocuktaki davranış değişimlerinin neler olduğunun incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya 118 baba ve 140 anne olarak toplam 258 birey dâhil edilmiştir. Araştırmanın sonunda spora katılan öğrencilerin spor dalında başarılı olmalarını engelleyen iki ekonomik faktörün spor malzemelerinin oldukça pahalı olması ve ailenin bunu karşılamak için yeterli bütçeye sahip olmadığı bir diğer faktör ise öğrencinin aile gelir durumunun yoksulluk grubunda yer alması olduğu ve yoksulluk faktörünün geçerli olduğu bireylerde spora devam etme durumunun da güç olduğu rapor edilmiştir.

Canal (2008, s.2) tarafından yapılan araştırmada spor liselerinde öğrenim gören öğrencilerin beklentilerinin ve karşılaştıkları sorunların belirlenmesini amaçlamıştır. Araştırmaya İstanbul, Sivas, Malatya, Eskişehir ve Elâzığ illerinden toplam 490 spor lisesi öğrencisi dâhil edilmiştir. Araştırmanın sonucunda öğrencilerin spor malzemelerini tedarik edemedikleri ve malzemelerin çok pahalı olması bu malzemeleri karşılanmasının güç olmasının spora katılımlarını olumsuz yönde etkilediği ve sporcuların yaşadığı sorunların en belirgin bulgularından olduğu rapor edilmiştir.

Tosunoğlu (2008) yaptığı ortaöğretimde okuyan takım sporları ile uğraşan sporcu öğrencilerin spor branşlarına göre kişilik özelliklerinin incelenmesi konulu çalışmasında; Tokat il merkezinde ortaöğretimde okuyan 113 kız sporcu, 218 erkek sporcu olmak üzere toplam 331 sporcu öğrenci üzerinde Eysenck Kişilik Envanteri kullanmıştır. Araştırma sonucunda kız sporcuların nevrotiklik puanı erkek sporculardan anlamlı derecede büyük, erkek sporcuların ise branşlara göre sadece nevrotiklik boyutunda anlamlı düzeyde farka rastlanmıştır.

İmamoğlu, Karaoğlu ve Erturan (2007) yaptığı Türkiye’de spor kulüplerinin yapısal nitelikleri ve temel problemleri adlı çalışmada: Türkiye’de farklı ülkeler de olduğu gibi spor kulüplerinin amaçlarına uygun olarak düzenlemelerin yapıldığını ve kulüplerin dernek konumunda kurulmasına ve profesyonel branşların şirketleşmesine imkân verildiğini belirtmişlerdir. Bu farklı seçeneklere açık yapılanma şekli ile kulüpler kendi çıkarları doğrultusunda model seçebilmektedir. Günümüz şartlarına uyumun zorlaşması nedeniyle Türkiye’deki spor kulüplerinin pek çok sorunlar karşılaştıklarını tespit edilmiştir.

Civil (2007, s. 7-61) tarafından yapılan araştırmada lise eğitimi veren okullarda ders dışında yapılan faaliyetlere dâhil edilen öğrencilerin sosyo-ekonomik durumlarının incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya Trabzon ve Giresun ilinden toplam 600 öğrenci dâhil edilmiştir. Araştırmanın sonunda Giresun iline göre Trabzon ilinden katılan öğrencilerin aile gelir düzeylerinin daha iyi olduğu, gelir düzeyi yüksek olan ailelerin çocuklarını spora teşvik ettikleri rapor edilmiştir.

Birol (2007, s. 1-55) tarafından yapılan araştırmada Türkiye’de buz hokeyi ve çim hokeyi oynayan sporcuların sosyo-ekonomik durumlarının, spor dallarına katılım sebeplerinin ve bu branşlardan beklentilerinin neler olduğunun araştırılması amaçlanmıştır. Araştırmaya buz ve çim hokeyi branşlarından toplam 300 sporcu dâhil edilmiştir. Araştırmanın sonucunda sporcuların büyük bir kısmının bağlı oldukları kulüplerden maaş veya prim alamadıkları, çim hokeyi sporcularının buz hokeyi sporcularına kıyasla branşı tercih etme nedenlerinden birinin para kazanma olduğu, buz hokeyi sporcularının para kazanma gibi beklentilerinin düşük düzeyde olduğu, kadın sporculara kıyasla erkek sporcuların para kazanma beklenti düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Gökdoğan (2007, s.5) tarafından yapılan araştırmada Kahramanmaraş ilinde yaşayan bireylerin tercih ettikleri spor branşlarının belirlenmesi ve bireylerin spora katılımında karşılaştıkları sorunların incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya Kahramanmaraş ilinde hakem, antrenör, beden eğitimi ve spor öğretmeni, spor basını, spor il müdürlüğü çalışanı

ve spor kulüplerinde yer alan 170 birey dahil edilmiştir. Araştırmanın sonucunda bireylerin istekli olmalarına rağmen spor faaliyetlerine katılamama ve devam edememe nedenlerinin başında ekonomik yetersizliklerin olduğu rapor edilmiştir.

Gürsoy (2007, s. 5-109) tarafından yapılan araştırmada Edirne ilinde lisede öğrenim gören ve sporcu olan öğrencilerin sportif tercihlerini etkileyen bazı sosyo-ekonomik unsurların incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya Edirne ilinde yer alan 1457 sporcu öğrenci dâhil edilmiştir. Araştırmanın sonucunda sporcu lise öğrencilerinin sportif etkinliklere katılımlarını ve tercihlerini etkileyen unsurların başında aile gelir düzeyinin olduğu, bazı bireysel spor branşlarının öğrenciler tarafından tercih edilmeme nedenlerinin spor dalına özel malzemenin olmaması veya geciktirilmesi ve spor salonu imkânlarının kısıtlı olması, bir diğer faktör ise; spor turnuvalarının il merkezinde düzenlenmesi ve ulaşım imkânlarının olmaması ve ulaşım maliyetlerinin karşılanmama sorunlarının olduğu rapor edilmiştir.

Güven ve Öncü (2006) yaptığı beden eğitimi ve spora katılımı aile faktörü adlı çalışmada; çocukların beden eğitimi ve spora katılımlarındaki en belirgin unsurun ebeveynlerinin spora bakış açıları olduğunu belirtmiştir.

Devecioğlu ve Sarıkaya (2006) tarafından yapılan araştırmada sporcu olan öğrencilerin sosyo-ekonomik değişkenlerinin incelenmesi sonucunda profillerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya Elazığ il merkezinde 209 erkek ve 77 kadın sporcu olmak üzere toplam 209 sporcu dâhil edilmiştir. Araştırmanın sonunda katılımcıların %8'inin para kazanmak amaçlı spora yöneldikleri ancak beklentilerini karşılamadığında bu isteklerinin azaldığı tespit edilmiştir.

Gökta, Kalemoglu, Özmaden ve Pekel (2006) tarafından yapılan araştırmada Balıkesir ilinde lisanslı olan atletlerin sosyo-ekonomik düzeylerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya Balıkesir ilinde yer alan 359 lisanslı sporcu dâhil edilmiştir. Araştırmanın sonucunda Balıkesir ilinde lisanslı sporcu sayısının çok düşük olduğu ve katılımcıların büyük bir bölümünün kazancının çok az miktarda olduğu ve sporu gelişmesinde bireylerin kazanç elde etme isteklerinin olumsuz etkilerinin olduğu rapor edilmiştir.

Akandere, Arslan, Boyalı ve Kaya (2005) tarafından yapılan üniversitede öğrenim gören spor yapan ve yapmayan gençlerin problem çözme becerilerinin incelenmesi adlı çalışmada; üniversitede öğrenim gören spor yapan 50 kız 50 erkek ve spor yapmayan 50 kız 50 erkek toplamda 200 öğrencinin katılımı sağlanmıştır. Sonuç olarak spor yapan ve yapmayan üniversitede öğrencileri arasında az bir farklılık olduğu, branşlar arası yapılan

karşılaştırmada ise yapılan spor branşı ile problem çözme becerilerinin birbirini etkilediği ortaya çıkmıştır.

Hergüner (2001, s. 303-304) tarafından yapılan araştırmada çeşitli liselerde öğrenim gören sporcu öğrencilerin beklenti ve problemlerinin belirlenmesi ve karşılaştırılmasını amaçlamıştır. Araştırmaya Ankara ilinde 1073 sporcu öğrenci dâhil edilmiştir. Araştırmanın sonunda sporcu öğrencilerin yaşadığı sorunlardan birinin profesyonel olan sporcuların bağlı oldukları kulüplerden maddi desteğin yeterli düzeyde sağlanmaması, malzeme bakımından ihtiyaçların karşılanmaması ve ekonomik düzeyi düşük olan sporculara maaş bağlanmaması olduğu sonucuna varılmıştır.

Güçlü (2000) kulüplerde aktif spor yapan üniversite öğrencilerin problemleri ve beklentilerinin belirlenmesi konusunda yaptığı doktora tezi ile üniversitede okuyan sporcu öğrencilerin problemleri ve beklentileri ile önemli bulgular ortaya koymuştur. Bunlar içinde en fazla problem olarak öğrenci kendisi ve ailesinin maddi durumu ve öğrencinin kişisel problemleri ile ilgili görülmektedir.

Göktaş (1984) farklı sosyoekonomik yapıdaki ortaöğretim kurumlarında okuyan öğrencilerin spora katılımına etki eden faktörler konulu yüksek lisans tezinde: katılımı etkileyen en önemli faktörler, öğrencinin ailesi, çevresi, içinde bulunduğu ortamın spor tesislerinin yeterliliği gibi unsurlar olarak tespit edilmiştir. Ayrıca öğrencinin sosyoekonomik durumu ilgilenmekte olduğu spor dalının seçiminde ve bu sporu yapma amacıyla önemli faktörlerden biri olduğunu belirtilmiştir.

Eşrefi (1982) lise öğrenime devam eden öğrencilerin bazı kişisel kriterlere göre problemlerinin incelenmesi konulu doktora teziyle; öğrencileri en çok endişe duymalarına neden olan problem alanının gelecek ile ilgili olduğu tespit edilmiştir.

Köknel (1981) gençlik sorunları belirleme üzerine yaptığı çalışmada; gençlerin problemlerinin barınma, beslenme, kişisel sağlık durumları ile ilgili olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca rehberlik ve öğrenim yardımı boyutlarında da sorunların var olduğu tespit edilmiştir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın yöntemi, evren ve örneklem seçimi, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin analizinde kullanılan istatistiksel tekniklere yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Yöntemi

Araştırma niceliksel yöntemlerden tarama modeli şeklinde kurgulanmıştır. Tarama modeli "geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle tespit etmeyi amaçlayan araştırma türüdür" (Karasar, 2018).

3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Bu çalışmanın evrenini 2019-2020 eğitim ve öğretim yılında Sakarya ilindeki merkez ilçelerde (Adapazarı, Erenler ve Serdivan) bulunan lise kurumlarında öğrenim gören ve aktif spor yapan 8734 sporcu öğrenci (4837 erkek + 3897 kadın) oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemi ise; bu evren içerisinde olasılıklı örnekleme yöntemlerinden basit tesadüfi yöntemle seçilen olan 396 sporcu öğrenci oluşturmaktadır. Seçilen örneklem grubunda 275 erkek sporcu öğrenci, 121 kadın sporcu öğrenci bulunmaktadır.

Basit tesadüfi yöntem “En çok bilinen olasılıklı örnekleme desenidir. Basit seçkisiz örnekleme de bireyler, örnekleme dâhil edilme açısından eşit şansa sahiptirler. Bireylerden herhangi birinin örnekleme dâhil edilmiş ya da edilmemiş olması diğerlerinin seçilme olasılığını etkilememektedir. Yani bireylerin örnekleme dâhil edilmeleri birbirinden tamamen bağımsızdır” (Gliner, Morgan ve Leech, 2015).

Tablo 1
Araştırmanın evreni

	Adapazarı		Serdivan		Erenler	
	n	%	N	%	N	%
Kadın	2025	46	1257	45	615	40
Erkek	2377	54	1537	55	923	60
Toplam	4402	100	2794	100	1538	100

Tablo 1’ de araştırmanın evrenine yer verilmiştir. Araştırmanın evrenini 8734 sporcu öğrenci oluşturmaktadır. Sekaran (1992)’ a göre %5’lik anlamlılık seviyesine göre belli evrenler için kabul edilebilir örneklem hesaplamasında 10.000 kişilik bir evrende 384 örneklem yeterli olacağı ifade edilmiştir. Buradan yola çıkarak mevcut araştırmada ki örneklem sayısının (n=396) yeterli olduğu söylenebilir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama araçları olarak Hergüner (2001) tarafından geliştirmiş Sporcu Öğrenci Problem Tarama Envanteri-L’nin sosyoekonomik problemleri belirleyecek kısımları ve araştırmacı tarafından oluşturulan “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmıştır.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmada kullanılan bağımsız değişkenleri tespit etmek ve farklı liselerde okuyan sporcu öğrencinin niteliklerini ortaya koymak amacıyla 13 sorudan oluşan bir formdur (EK

1). Bağımsız değişkenler aşağıda belirtilen şekildedir:

1. Cinsiyet
2. Yaş
3. Okul Türü
4. Sınıf
5. Kulüp
6. Branş
7. Spordaki Statü
8. Yaşadıkları (Kaldıkları) Yer
9. Babanın Öğrenim Durumu
10. Annenin Öğrenim Durumu
11. Ailenin Aylık Geliri
12. Okul Başarı Durumu
13. Spora Başladıkları Kurum

3.3.2. Farklı Liselerdeki Sporcu Öğrencilerin Problem Tarama Envanteri-L

Araştırmada sporcu öğrencilerin problemlerinin belirlenmesi amacıyla Hergüner (2001) tarafından geliştirilen Sporcu Öğrenci Problem Tarama Envanteri-L'nin sosyoekonomik problemleri belirleyecek kısımları kullanılmıştır (EK 2). Envanter 38 sorudan ve 3 alt faktörden oluşmaktadır. Bunlar aşağıdaki gibidir.

1. Okul Yaşamı İle Problemler
2. Ekonomik Durumlar İle İlgili Problemler
3. Aile Yaşamı İle İlgili Problemler

Hergüner (2001) Envantere ait maddelerin faktör yüklerini ise sırasıyla Okul yaşamı ile ilgili alt faktör .328-.546 arasında; Ekonomik Durumlar İle İlgili alt faktör .330-.650; Aile Yaşamı İle İlgili alt faktör .327-.609 olarak tespit etmiştir. Envantere ait güvenirlik katsayıları ise sırasıyla Okul yaşamı ile ilgili Cronbach Alfa katsayısı .84; Ekonomik Durumlar ile ilgili Cronbach Alfa katsayısı .79; Aile Yaşamı ile ilgili Cronbach Alfa katsayısı .84 olarak tespit etmiştir. Bu envanterin içerdiği problemler olarak geniş kapsamlı oluşu ve farklı kültürlere uygulanabilir olması envanteri kullanım açısından avantajlar taşımaktadır (Hergüner, 2001). Mevcut araştırma sonucunda Okul yaşamı ile ilgili Cronbach Alfa katsayısı .86; Ekonomik Durumlar ile ilgili Cronbach Alfa katsayısı .87; Aile Yaşamı ile ilgili Cronbach Alfa katsayısı .89 olarak tespit edilmiştir.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan Sporcu Öğrenci Problem Tarama Envanteri-L ve Kişisel Bilgi Formu, 2019-2020 eğitim ve öğretim yılı bahar döneminde çalışma örneklemini oluşturan lise kurumlarında öğrenim gören ve aktif spor yapan sporcu öğrencilere uygulanmıştır. Veri toplama araçlarının doldurulması hakkındaki bilgiler lise kurumlarında görev alan rehberlik öğretmeni eşliğinde sporcu öğrencilere araştırmacı tarafından yazılı ve sözlü olarak sunulmuştur. Gönüllük esası içerisinde ölçek formları dağıtılmış sporcu öğrenciler tarafından doldurulmuştur.

3.5. Verilerin Analizi

Öğrencilerden toplanan veriler muhtemel kodlama hatası ve eksik doldurmaların önüne geçmek adına tek tek kontrol edilerek geçerli ve kabul edilebilir nitelikte olanları, SPSS paket programı aracılığı ile çözümlenmek üzere bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Veriler analiz edilmeden önce normallik testine tabi tutulmuştur. Yapılan istatistiksel işlemin ardından

verilerin normal dağılıma uygun olduğu saptanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde, betimsel istatistikler (yüzde, frekans), bağımsız gruplar t-testi, tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Araştırmada analizler için elde edilen anlamlılık düzeyleri .05 olarak alınmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Bu bölümde araştırmaya katılan farklı lise türlerinde öğrenim ve aktif olarak spor yapan sporcu öğrencilerden veri toplama araçları sonucunda analiz edilerek elde edilen bulguları araştırmanın alt problemlerine göre sunulmuştur.

4.1. Sporcu Öğrencilerin Kişisel Özellikleri

Araştırmaya yer alan sporcu öğrencilerin kişisel özelliklerine ve değişkenlere ilişkin bilgiler verilmiştir.

Tablo 2
Öğrencilerin Cinsiyete Göre Dağılımları

Cinsiyet	n	%
Erkek	275	69,4
Kadın	121	30,6

Tablo 2’de öğrencilerin cinsiyete göre dağılımları verilmiştir. Öğrencilerin %69.4’ünün (n=275) erkek; %30.6’ sının (n=121) ise kadın olduğu görülmektedir.

Tablo 3
Yaşa Göre Dağılımları

Yaş Grubu	n	%
14-15 yaş	133	33,6
16-17 yaş	263	66,4

Tablo 3’de öğrencilerin yaşa göre dağılımları verilmiştir. Öğrencilerin %33.6’sının (n=133) 14-15 yaşında; %66.4’ünün (n=263) ise 16-17 yaşında arasında olduğu görülmektedir.

Tablo 4

Öğrenim Gördükleri Lise Türlerine Göre Dağılımları

Lise Türleri	N	%
Temel Lise	96	24,2
Spor Lisesi	48	12,1
Anadolu Lisesi	100	25,3
Meslek Lisesi	51	12,9
Fen Lisesi	101	25,5

Tablo 4'te öğrencilerin öğrenim gördükleri ortaöğretim türlerine göre dağılımları verilmiştir. Öğrencilerin %24.2'si (n=96) Temel lisede; %12.1'i (n=48) Spor lisesinde; %25.3'ü (n=100) Anadolu lisesinde; %12.9'u (n=51) Meslek lisesinde; %25.5' in ise (n=101) Fen lisesinde öğrenim gördükleri tespit edilmiştir.

Tablo 5

Sınıf Düzeylerine Göre Dağılımları

Sınıf Düzeyleri	N	%
9. sınıf	121	30,6
10. sınıf	137	34,6
11. sınıf	138	34,8

Tablo 5'de öğrencilerin sınıf düzeylerine göre dağılımları verilmiştir. Öğrencilerin %30.6'sının (n=121) 9. sınıf; %34.6'sının (n=137) 10. sınıf; %34.8'inin (n=138) ise 11. sınıf olduğu görülmektedir.

Tablo 6

Kulüp Üyeliklerine Göre Dağılımları

Kulüp Durumu	N	%
Var	218	55,1
Yok	178	44,9

Tablo 6'da öğrencilerin kulüp üyeliklerine göre dağılımları verilmiştir. Öğrencilerin %55.1'inin (n=218) kulüp üyeliği var iken; %44.9'unun (n=178) ise kulüp üyeliklerinin olmadığı görülmektedir.

Tablo 7

Spor Branşlarına Göre Dağılımları

Spor Branşları	n	%
Takım Sporları	235	59,3
Mücadele Sporları	36	9,1
Ferdi Sporlar	61	15,4
Raket Sporları	30	7,6
Diğer Sporlar	34	8,6

Tablo 7’de öğrencilerin spor branşlarına göre dağılımları verilmiştir. Öğrencilerin %59.3’ünün (n=235) takım sporları; %9.1’inin (n=36) mücadele sporları; %15.4’ünün (n=61) ferdi sporlar; %7.6’sının (n=30) raket sporları ve %8.6’sının ise (n=34) diğer sporları yaptıkları tespit edilmiştir.

Tablo 8
Sportaki Statülerine Göre Dağılımları

Sportaki Statüler	n	%
Derece yok	177	44,7
Okullar arası derece	85	21,5
Kulüpler arası derece	89	22,5
Türkiye şampiyonası derece	34	8,6
Avrupa şampiyonası derece	6	1,5
Dünya şampiyonası derece	5	1,3

Tablo 8’de öğrencilerin sportaki statülerine göre dağılımları verilmiştir. Öğrencilerin %44.7’sinin (n=177) herhangi bir derecesi olmayan; %21.5’i (n=85) okullar arası derecesi olan; %22.5’inin (n=89) kulüpler arası derecesi olan; %8.6’sının (n=34) Türkiye şampiyonası derecesi olan; %1.5’inin (n=6) Avrupa şampiyonası derecesi olan ve %1.3’ünün (n=5) ise Dünya şampiyonası derecesi olan oldukları tespit edilmiştir.

Tablo 9
Kaldıkları Yerlere Göre Dağılımları

Öğrenci Kaldıkları Yer	n	%
Ailesi ile beraber	383	96,7
Arkadaşları ile beraber	2	,5
Yurtta	9	2,3
Kulüp pansiyonunda	2	,5

Tablo 9’da öğrencilerin kaldıkları yerlere göre dağılımları verilmiştir. Öğrencilerin %96.7’sinin (n=383) ailesiyle beraber; %5’i (n=2) arkadaşlarla beraber; %2.3’ünün (n=9) yurtta ve %5’inin (n=2) ise kulüp pansiyonunda kaldıkları tespit edilmiştir.

Tablo 10
Baba Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımları

Baba Öğrenim Durumu	n	%
Okuryazar	18	4,5
İlkokul mezunu	81	20,5
Ortaokul mezunu	88	22,2
Lise mezunu	122	30,8
Lisans mezunu	70	17,7
Lisansüstü mezunu	17	4,3

Tablo 10’da öğrencilerin baba öğrenim durumlarına göre dağılımları verilmiştir. Öğrencilerin babalarının öğrenim durumlarının %4.5’i (n=18) okuryazar; %20.5’inin (n=81) ilkokul mezunu; %22.2’sinin (n=88) ortaokul mezunu; %30.8’inin (n=122) lise mezunu; %17.7’sinin (n=70) lisans mezunu ve %4.3’ünün (n=17) ise lisansüstü öğrenim düzeyine sahip olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 11
Anne Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımları

Anne Öğrenim Durumu	n	%
Okuryazar	23	5,8
İlkokul mezunu	106	26,8
Ortaokul mezunu	77	19,4
Lise mezunu	136	34,3
Lisans mezunu	48	12,1
Lisansüstü mezunu	6	1,5

Tablo 11’de öğrencilerin anne öğrenim durumlarına göre dağılımları verilmiştir. Öğrencilerin annelerinin öğrenim durumlarının %5.8’inin (n=23) okuryazar; %26.8’inin (n=106) ilkokul mezunu; %19.4’ünün (n=77) ortaokul mezunu; %34.3’ünün (n=136) lise mezunu; %12.1’inin (n=48) lisans mezunu ve %1.5’inin (n=6) ise lisansüstü öğrenim düzeyine sahip olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 12
Aile Aylık Gelir Durumlarına Göre Dağılımları

Aile Aylık Geliri	n	%
Düşük	22	5,6
Ortanın altında	30	7,6
Orta	203	51,3
Ortanın üstü	94	23,7
Yüksek	47	11,9

Tablo 12’de öğrencilerin aile aylık gelir durumlarına göre dağılımları verilmiştir. Öğrencilerin aile aylık gelirlerinin %5.6’sının (n=22) düşük; %7.6’sının (n=30) ortanın altında; %51.3’ünün (n=203) orta; %23.7’sinin (n=94) ortanın üstünde ve %11.9’unun ise (n=47) yüksek gelirli olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 13
Okul Başarı Durumlarına Göre Dağılımları

Başarı Durumu	N	%
Çok iyi	44	11,1
İyi	160	40,4
Orta	173	43,7
Zayıf	19	4,8

Tablo 13’de öğrencilerin okul başarı durumlarına göre dağılımları verilmiştir. Öğrencilerin %11.1’inin (n=44) çok iyi; %40.4’ünün (n=160) iyi; %43.7’sinin (n=173) orta ve %4.8’inin (n=19) ise zayıf başarı durumları olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 14
Spora Başladıkları Kurumlara Göre Dağılımları

Kurum	N	%
Aile	87	22,0
Kulüp	169	42,7
Okul	140	35,4

Tablo 14’de öğrencilerin spora başladıkları kurumlara göre dağılımları verilmiştir. Öğrencilerin %22.0’nın (n=87) ailede; %42.7’sinin (n=169) kulüpte ve %35.4’ünün (n=140) ise okulda spora başladıkları tespit edilmiştir.

4.2. Sporcu Öğrencilerin Karşılaştıkları Sosyoekonomik Problemler

Araştırmaya yer alan sporcu öğrencilerin sosyoekonomik problem alanlarının değişkenlere göre karşılaştırılmasının sonuçları verilmiştir.

Tablo 15
Öğrencilerin Problem Alanların Cinsiyete Göre Karşılaştırma Sonuçları

Değişkenler	Cinsiyet	n	$\bar{X}$	ss	t	p
Okul yaşamı	Erkek	275	,020	,694	1,623	,105
	Kadın	121	-,103	,705		
Ekonomik durum	Erkek	275	-,634	1,048	1,473	,142
	Kadın	121	-,804	1,074		
Aile yaşamı	Erkek	275	-,736	1,018	-,035	,972
	Kadın	121	-,732	1,042		

Tablo 15’ de öğrencilerin problemler alanları puanlarının cinsiyete göre karşılaştırılmasında kullanılan “bağımsız gruplar t-testi” sonuçlarına yer verilmiştir. Analiz sonucunda, öğrencilerin problem alanları puanlarının cinsiyete göre farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>.05$).

Tablo 16
Yaşa Göre Karşılaştırma Sonuçları

Değişkenler	Yaş	n	$\bar{X}$	ss	t	p
Okul yaşamı	14-15 yaş	133	-,189	,673	-3,523	,000**
	16-17 yaş	263	,069	,696		
Ekonomik durum	14-15 yaş	133	-,980	,967	-3,999	,000**
	16-17 yaş	263	-,538	1,072		
Aile yaşamı	14-15 yaş	133	-,945	,881	-2,935	,004**
	16-17 yaş	263	-,628	1,075		

Tablo 16’ da öğrencilerin problemler alanları puanlarının yaşa göre karşılaştırılmasında kullanılan “bağımsız gruplar t-testi” sonuçlarına yer verilmiştir. Analiz sonucunda, öğrencilerin problem alanları puanlarının yaşa göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p<.05$).

Tablo 17
Sınıf Düzeyine Göre Karşılaştırma Sonuçları

Değişkenler	Sınıf Düzeyi	N	$\bar{X}$	ss	F	p	Fark
Okul yaşamı	1) 9. sınıf	121	-,137	,682	11,548	,000**	11>9,10
	2)10.Sınıf	137	-,137	,627			
	3)11.Sınıf	138	,208	,729			
Ekonomik durum	1) 9. sınıf	121	-,954	1,013	13,529	,000**	11>9,10
	2)10.Sınıf	137	-,810	1,018			
	3)11.Sınıf	138	-,328	1,044			
Aile yaşamı	1) 9. sınıf	121	-,938	,919	7,531	,001**	11>9,10
	2)10.Sınıf	137	-,818	1,011			
	3)11.Sınıf	138	-,474	1,075			

* $p<0.05$, ** $p<0.01$

Tablo 17’ de öğrencilerin problemler alanları puanlarının sınıf düzeyine göre karşılaştırılmasında kullanılan “tek yönlü varyans analizi (ANOVA)” sonuçlarına yer verilmiştir. Analiz sonucunda, öğrencilerin problem alanları puanlarının sınıf düzeyine göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p<.05$). Farklılığın kaynağını tespit etmek için yapılan Post Hoc (Scheffe) testi sonuçlarına göre üç problem alanlarında da 11. sınıfların puan ortalamasının 9. ve 10. sınıfların puan ortalamasına göre anlamlı derecede yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 18
Kulüp Üyeliklerine Göre Karşılaştırma Sonuçları

Değişkenler	Kulüp	n	$\bar{X}$	ss	t	p
Okul yaşamı	Var	218	,026	,682	1,359	,175
	Yok	178	-,070	,716		
Ekonomik durum	Var	218	-,650	1,038	,751	,453
	Yok	178	-,730	1,083		
Aile yaşamı	Var	218	-,732	1,017	,046	,963
	Yok	178	-,737	1,035		

Tablo 18’ de öğrencilerin problemler alanları puanlarının kulüp üyeliklerine göre karşılaştırılmasında kullanılan “bağımsız gruplar t-testi” sonuçlarına yer verilmiştir. Analiz sonucunda öğrencilerin problem alanları puanlarının kulüp üyeliklerine göre farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>.05$).

Tablo 19
Spor Branşlarına Göre Karşılaştırma Sonuçları

Değişkenler	Spor Branşları	n	$\bar{X}$	ss	F	p
Okul yaşamı	Takım Sporları	235	-,018	,683	,342	,849
	Mücadele Sporları	36	,093	,792		
	Ferdi Sporlar	61	-,078	,715		
	Raket Sporları	30	-,011	,698		
	Diğer Sporlar	34	-,027	,695		
Ekonomik durum	Takım Sporları	235	-,667	1,090	,236	,918
	Mücadele Sporları	36	-,579	1,108		
	Ferdi Sporlar	61	-,759	,946		
	Raket Sporları	30	-,724	,954		
	Diğer Sporlar	34	-,765	1,101		
Aile yaşamı	Takım Sporları	235	-,704	1,046	,652	,626
	Mücadele Sporları	36	-,688	1,063		
	Ferdi Sporlar	61	-,911	,880		
	Raket Sporları	30	-,611	1,166		
	Diğer Sporlar	34	-,788	,949		

Tablo 19’ da öğrencilerin problemler alanları puanlarının yapılan spor branşlarına göre karşılaştırılmasında kullanılan “tek yönlü varyans analizi (ANOVA)” sonuçlarına yer verilmiştir. Analiz sonucunda öğrencilerin problem alanları puanlarının yapılan spor branşlarına göre farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>.05$).

Tablo 20
Spordaki Statülerine Göre Karşılaştırma Sonuçları

Değişkenler	Statüler	n	$\bar{X}$	ss	F	p
Okul Yaşamı	Derece yok	177	-,015	,702	2,099	,065
	Okullar arası derece	85	-,136	,739		
	Kulüpler arası derece	89	-,044	,595		
	Türkiye şampiyonası derece	34	,214	,750		
	Avrupa şampiyonası derece	6	,235	,907		
	Dünya şampiyonası derece	5	,545	,578		
Ekonomik durum	Derece yok	177	-,620	1,137	,852	,514
	Okullar arası derece	85	-,845	,890		
	Kulüpler arası derece	89	-,745	1,057		
	Türkiye şampiyonası derece	34	-,584	1,002		
	Avrupa şampiyonası derece	6	-,310	1,210		
	Dünya şampiyonası derece	5	-,429	1,059		
Aile yaşamı	Derece yok	177	-,634	1,090	1,183	,317
	Okullar arası derece	85	-,895	,831		
	Kulüpler arası derece	89	-,824	1,016		
	Türkiye şampiyonası derece	34	-,562	1,127		
	Avrupa şampiyonası derece	6	-,833	,869		
	Dünya şampiyonası derece	5	-1,022	1,004		

Tablo 20’ de öğrencilerin problemler alanları puanlarının spordaki statülerine göre karşılaştırılmasında kullanılan “tek yönlü varyans analizi (ANOVA)” sonuçlarına yer

verilmiştir. Analiz sonucunda öğrencilerin problem alanları puanlarının spordaki statülerine göre farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>.05$).

Tablo 21

Baba Öğrenim Durumlarına Göre Karşılaştırma Sonuçları

Değişkenler	Baba Öğrenim Durumu	n	$\bar{X}$	ss	F	p	Fark
Okul yaşamı	1) Okuryazar	18	,172	,726	2,234	,050	
	2) İlkokul mezunu	81	-,098	,664			
	3) Ortaokul mezunu	88	,101	,722			
	4) Lise mezunu	122	-,047	,710			
	5) Lisans mezunu	70	-,146	,649			
	6) Lisansüstü mezunu	17	,299	,695			
Ekonomik durum	1) Okuryazar	18	,175	1,294	4,758	,000**	1>4,5
	2) İlkokul mezunu	81	-,543	1,030			
	3) Ortaokul mezunu	88	-,567	1,115			
	4) Lise mezunu	122	-,872	,983			
	5) Lisans mezunu	70	-,939	,884			
	6) Lisansüstü mezunu	17	-,521	1,231			
Aile yaşamı	1) Okuryazar	18	-,080	1,102	4,626	,000**	1>4 2>4
	2) İlkokul mezunu	81	-,442	1,103			
	3) Ortaokul mezunu	88	-,683	1,057			
	4) Lise mezunu	122	-,970	,902			
	5) Lisans mezunu	70	-,878	,925			
	6) Lisansüstü mezunu	17	-,810	1,063			

* $p<0.05$, ** $p<0.01$

Tablo 21’ de öğrencilerin problemler alanları puanlarının baba öğrenim durumlarına göre karşılaştırılmasında kullanılan “tek yönlü varyans analizi (ANOVA)” sonuçlarına yer verilmiştir. Analiz sonucunda öğrencilerin ekonomik durum ve aile yaşamı ile ilgili problem alanı puanlarının baba öğrenim durumlarına göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p<.05$). Farklılığın kaynağını tespit etmek için yapılan Post Hoc (Scheffe) testi sonuçlarına göre ekonomik durum ile ilgili problem alanında baba öğrenim durumu okur yazar olanların baba öğrenim durumu lise ve lisans olanlardan; aile yaşamı ile ilgili problem alanında baba öğrenim durumu okur yazar ve ilkokul olanların baba öğrenim durumu lise mezunu olanlara göre puan ortalamasının anlamlı derecede yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 22

Anne Öğrenim Durumlarına Göre Karşılaştırma Sonuçları

Değişkenler	Anne Öğrenim Durumu	n	$\bar{X}$	ss	F	p	Fark
Okul yaşamı	1) Okuryazar	23	,138	,629	1,754	,121	
	2) İlkokul mezunu	106	-,017	,773			
	3) Ortaokul mezunu	77	-,040	,699			
	4) Lise mezunu	136	,030	,661			
	5) Lisans mezunu	48	-,241	,638			
	6) Lisansüstü mezunu	6	,379	,622			
Ekonomik durum	1) Okuryazar	23	,062	1,033	6,156	,000**	1>4,5 2>5
	2) İlkokul mezunu	106	-,443	1,110			
	3) Ortaokul mezunu	77	-,724	,982			
	4) Lise mezunu	136	-,847	,985			
	5) Lisans mezunu	48	-1,113	,978			
	6) Lisansüstü mezunu	6	-,310	1,234			
Aile yaşamı	1) Okuryazar	23	,000	1,043	6,411	,000**	1>4,5 2>5
	2) İlkokul mezunu	106	-,523	1,108			
	3) Ortaokul mezunu	77	-,782	,995			
	4) Lise mezunu	136	-,849	,939			
	5) Lisans mezunu	48	-1,213	,809			
	6) Lisansüstü mezunu	6	-,259	,973			

*p<0.05, **p<0.01

Tablo 22’ de öğrencilerin problemler alanları puanlarının anne öğrenim durumlarına göre karşılaştırılmasında kullanılan “tek yönlü varyans analizi (ANOVA)” sonuçlarına yer verilmiştir. Analiz sonucunda öğrencilerin ekonomik durum ve aile yaşamı ile ilgili problem alanı puanlarının anne öğrenim durumlarına göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p<.05$). Farklılığın kaynağını tespit etmek için yapılan Post Hoc (Scheffe) testi sonuçlarına göre ekonomik durum ve aile yaşamı ile ilgili problem alanında anne öğrenim durumu okur yazar olanların anne öğrenim durumu lise ve lisans olanlardan, anne öğrenim durumu ilkokul olanların anne öğrenim durumu lisans olanlara göre puan ortalamasının anlamlı derecede yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 23

Aile Aylık Gelir Durumlarına Göre Karşılaştırma Sonuçları

Değişkenler	Gelir Düzeyi	N	$\bar{X}$	ss	F	p	Fark
Okul yaşamı	1) Düşük	22	,132	,801	1,863	,116	
	2) Ortanın altında	30	,205	,704			
	3) Orta	203	-,016	,708			
	4) Ortanın üstü	94	-,146	,655			
	5) Yüksek	47	,023	,661			
Ekonomik durum	1) Düşük	22	,162	,874	12,011	,000**	1>3,4,5 2>4,5 3>4
	2) Ortanın altında	30	-,252	1,199			
	3) Orta	203	-,560	1,054			
	4) Ortanın üstü	94	-1,131	,803			
	5) Yüksek	47	-1,015	1,061			

Aile yaşamı	1) Düşük	22	-,025	,927	6,027	,000**	1>4
	2) Ortanın altında	30	-,430	1,160			
	3) Orta	203	-,694	1,033			
	4) Ortanın üstü	94	-1,056	,867			
	5) Yüksek	47	-,794	1,016			

*p<0.05, **p<0.01

Tablo 23’ de öğrencilerin problemler alanları puanlarının aile aylık gelir durumlarına göre karşılaştırılmasında kullanılan “tek yönlü varyans analizi (ANOVA)” sonuçlarına yer verilmiştir. Analiz sonucunda öğrencilerin ekonomik durum ve aile yaşamı ile ilgili problem alanı puanlarının aile aylık gelir durumlarına göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir (p<.05). Farklılığın kaynağını tespit etmek için yapılan Post Hoc (Scheffe) testi sonuçlarına göre ekonomik durum problem alanında aile gelir durumu düşük olanların aile gelir durumu orta, ortanın üstü ve yüksek olanlara göre, aile gelir durumu ortanın altında olanların aile gelir durumu ortanın üstü ve yüksek olanlara göre, aile gelir durumu orta olanların aile gelir durumu ortanın üstünde olanlara göre; aile yaşamı ile ilgili problem alanında aile gelir durumu düşük olanların aile gelir durumu ortanın üstünde olanlara göre puan ortalamasının anlamlı derecede yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 24

Okul Başarı Durumlarına Göre Karşılaştırma Sonuçları

Değişkenler	Başarı Düzeyi	N	$\bar{X}$	ss	F	p	Fark
Okul yaşamı	1) Çok iyi	44	-,076	,892	6,130	,000**	4>1,2
	2) İyi	160	-,137	,675			
	3) Orta	173	,051	,638			
	4) Zayıf	19	,514	,638			
Ekonomik durum	1) Çok iyi	44	-,653	1,166	4,437	,004**	3>2
	2) İyi	160	-,911	,978			
	3) Orta	173	-,518	1,052			
	4) Zayıf	19	-,406	1,214			
Aile yaşamı	1) Çok iyi	44	-,586	1,180	4,845	,003**	3>2
	2) İyi	160	-,965	,944			
	3) Orta	173	-,593	1,022			
	4) Zayıf	19	-,421	,998			

*p<0.05, **p<0.01

Tablo 24’ de öğrencilerin problemler alanları puanlarının okul başarı durumlarına göre karşılaştırılmasında kullanılan “tek yönlü varyans analizi (ANOVA)” sonuçlarına yer verilmiştir. Analiz sonucunda öğrencilerin problem alanları puanlarının okul başarı durumlarına göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir (p<.05). Farklılığın kaynağını tespit etmek için yapılan Post Hoc (Scheffe) testi sonuçlarına göre okul yaşamı ile ilgili problem alanında okul başarısı zayıf olanların okul başarısı çok iyi ve iyi olanlara göre; ekonomik

durum ve aile yaşamı ile ilgili problem alanlarında ise okul başarısı orta olanların okul başarısı iyi olanlara göre puan ortalamasının anlamlı derecede yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 25

Spora Başladıkları Kuruma Göre Karşılaştırma Sonuçları

Değişkenler	Kurum	n	$\bar{X}$	ss	F	p
Okul yaşamı	Aile	87	,097	,719	1,681	,187
	Kulüp	169	-,028	,676		
	Okul	140	-,076	,709		
Ekonomik durum	Aile	87	-,499	1,181	2,842	,059
	Kulüp	169	-,658	1,042		
	Okul	140	-,836	,980		
Aile yaşamı	Aile	87	-,603	1,042	1,025	,360
	Kulüp	169	-,796	1,016		
	Okul	140	-,743	1,021		

Tablo 25’ de öğrencilerin problemler alanları puanlarının yapılan spora başladıkları kuruma göre karşılaştırılmasında kullanılan “tek yönlü varyans analizi (ANOVA)” sonuçlarına yer verilmiştir. Analiz sonucunda öğrencilerin problem alanları puanlarının yapılan spora başladıkları kuruma göre farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>.05$).

Tablo 26

Öğrenim Gördükleri Lise Türüne Göre Karşılaştırma Sonuçları

Değişkenler	Lise Türleri	n	X	ss	F	p	Fark
Okul yaşamı	1) Temel Lise	96	-,085	,685	2,646	,033*	1>3
	2) Spor Lisesi	48	,065	,723			
	3)Anadolu Lisesi	100	-,149	,653			
	4) Meslek Lisesi	51	-,027	,791			
	5) Fen Lisesi	101	,143	,671			
Ekonomik durum	1) Temel Lise	96	-1,036	,853	10,701	,000**	2,4,5>1 4>3,5
	2) Spor Lisesi	48	-,512	1,119			
	3)Anadolu Lisesi	100	-,919	,986			
	4) Meslek Lisesi	51	-,014	1,057			
	5) Fen Lisesi	101	-,546	1,087			
Aile yaşamı	1) Temel Lise	96	-1,051	,703	8,049	,000**	4,5>1 3>4
	2) Spor Lisesi	48	-,671	1,153			
	3)Anadolu Lisesi	100	-,906	,951			
	4) Meslek Lisesi	51	-,168	1,078			
	5) Fen Lisesi	101	-,581	1,120			

* $p<0.05$, ** $p<0.01$

Tablo 26’ da öğrencilerin problemler alanları puanlarının öğrenim gördükleri okul türlerine göre karşılaştırılmasında kullanılan “tek yönlü varyans analizi (ANOVA)” sonuçlarına yer verilmiştir. Analiz sonucunda öğrencilerin problem alanları puanlarının öğrenim gördükleri okul türlerine göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p<.05$). Farklılığın kaynağını tespit etmek için yapılan Post Hoc (Scheffe) testi sonuçlarına göre, okul yaşamı ile ilgili problem

alanında temel lisede öğrenim görenlerin Anadolu lisesinde öğrenim görenlere göre; ekonomik durum ile ilgili problem alanında spor, meslek ve fen lisesinde öğrenim görenlerin temel lisede öğrenim görenlere göre, meslek lisesinde öğrenim görenlerin Anadolu ve fen lisesinde öğrenim görenlere göre; aile yaşamı ile ilgili problem alanında ise meslek ve fen lisesinde öğrenim görenlerin temel lisede öğrenim görenlere göre ve Anadolu lisesinde öğrenim görenlerin meslek lisesinde öğrenim görenlere göre puan ortalamasının anlamlı derecede yüksek olduğu bulunmuştur.

4.3. Sporcu Öğrencilerin Karşılaştıkları Sosyoekonomik Problemlerin Yaşamları Etkileme Düzeyleri

Araştırmaya yer alan sporcu öğrencilerin sosyoekonomik problem alanlarının yaşamlarını etkileme düzeylerinin değişkenlere göre karşılaştırılmasının sonuçları verilmiştir.

Tablo 27
Öğrenci Problemlerinin Cinsiyete Göre Yaşamının Etkilenmesi

Değişkenler	Cinsiyet	n	$\bar{X}$	ss	t	p
Okul yaşamı	Erkek	275	,856	,456	1,649	,100
	Kadın	121	,774	,447		
Ekonomik durum	Erkek	275	,583	,568	3,454	,001*
	Kadın	121	,378	,486		
Aile yaşamı	Erkek	275	,515	,509	2,154	,032*
	Kadın	121	,397	,493		

*p<0.05, **p<0.01

Tablo 27’ de öğrencilerin problemlerin yaşamı etkileme puanlarının cinsiyete göre karşılaştırılmasında kullanılan “bağımsız gruplar t-testi” sonuçlarına yer verilmiştir. Analiz sonucunda, öğrencilerin ekonomik durum ve aile ile ilgili problemlerin yaşamı etkilemesi puanlarının cinsiyete göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir (p<.05).

Tablo 28
Yaş Göre Yaşamın Etkilenmesi

Değişkenler	Yaş	n	$\bar{X}$	ss	t	p
Okul yaşamı	14-15 yaş	133	,687	,420	-4,586	,000**
	16-17 yaş	263	,903	,454		
Ekonomik durum	14-15 yaş	133	,343	,432	-4,673	,000**
	16-17 yaş	263	,610	,584		
Aile yaşamı	14-15 yaş	133	,329	,370	-4,276	,000**
	16-17 yaş	263	,555	,548		

*p<0.05, **p<0.01

Tablo 28’ de öğrencilerin problemlerin yaşamı etkileme puanlarının yaşa göre karşılaştırılmasında kullanılan “bağımsız gruplar t-testi” sonuçlarına yer verilmiştir. Analiz

sonucunda, öğrencilerin üç problemlerin yaşamı etkilemesi puanlarının yaşa göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p<.05$).

Tablo 29

Sınıf Düzeyine Göre Yaşamın Etkilenmesi

Değişkenler	Sınıf Düzeyi	n	$\bar{X}$	ss	F	p	Fark
Okul yaşamı	9. sınıf	121	,693	,429	13,147	,000**	11>9,10
	10. sınıf	137	,810	,448			
	11. sınıf	138	,972	,443			
Ekonomik durum	9. sınıf	121	,367	,481	10,957	,000**	11>9,10
	10. sınıf	137	,496	,534			
	11. sınıf	138	,678	,588			
Aile yaşamı	9. sınıf	121	,346	,395	7,466	,001*	11>9
	10. sınıf	137	,489	,532			
	11. sınıf	138	,585	,543			

* $p<0.05$, ** $p<0.01$

Tablo 29’ da öğrencilerin problemlerin yaşamı etkileme puanlarının sınıf düzeyine göre karşılaştırılmasında kullanılan “tek yönlü varyans analizi (ANOVA)” sonuçlarına yer verilmiştir. Analiz sonucunda, öğrencilerin üç problemlerin yaşamı etkilemesi puanlarının sınıf düzeyine göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p<.05$). Farklılığın kaynağını tespit etmek için yapılan Post Hoc (Scheffe) testi sonuçlarına göre okul yaşamı ve ekonomik durum ile ilgili problem alanların yaşamı etkileme puanlarında 11. sınıfların puan ortalamasının 9. ve 10. sınıfların puan ortalamasına göre; aile ile ilgili problemlerin yaşamı etkilemesinde ise 11. sınıfların puan ortalamasının 10. sınıfların puan ortalamasından anlamlı derecede yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 30

Kulüp Üyeliklerine Göre Yaşamın Etkilenmesi

Değişkenler	Kulüp	n	$\bar{X}$	ss	t	p
Okul yaşamı	Var	218	,871	,443	1,933	,055
	Yok	178	,782	,463		
Ekonomik durum	Var	218	,542	,539	,867	,386
	Yok	178	,494	,567		
Aile yaşamı	Var	218	,489	,516	,427	,670
	Yok	178	,467	,496		

Tablo 30’ da öğrencilerin problemlerin yaşamı etkileme puanlarının kulüp üyeliklerine göre karşılaştırılmasında kullanılan “bağımsız gruplar t-testi” sonuçlarına yer verilmiştir. Analiz sonucunda, problemlerin yaşamı etkilemesi puanlarının kulüp üyeliklerine göre farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>.05$).

Tablo 31
Spor Branşına Göre Yaşamın Etkilenmesi

Değişkenler	Spor Branşları	n	$\bar{X}$	ss	F	p
Okul yaşamı	Takım Sporları	235	,835	,437	,662	,619
	Mücadele Sporları	36	,914	,566		
	Ferdi Sporlar	61	,768	,462		
	Raket Sporları	30	,859	,451		
	Diğer Sporlar	34	,803	,432		
Ekonomik durum	Takım Sporları	235	,503	,553	,768	,546
	Mücadele Sporları	36	,635	,635		
	Ferdi Sporlar	61	,461	,467		
	Raket Sporları	30	,581	,553		
	Diğer Sporlar	34	,567	,594		
Aile yaşamı	Takım Sporları	235	,466	,507	,651	,627
	Mücadele Sporları	36	,559	,597		
	Ferdi Sporlar	61	,437	,433		
	Raket Sporları	30	,578	,541		
	Diğer Sporlar	34	,474	,502		

Tablo 31’ de öğrencilerin problemlerin yaşamı etkileme puanlarının spor branşına göre karşılaştırılmasında kullanılan “tek yönlü varyans analizi (ANOVA)” sonuçlarına yer verilmiştir. Analiz sonucunda, öğrencilerin problemlerin yaşamı etkilemesi puanlarının spor branşına göre farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>.05$).

Tablo 32
Sportaki Statülerine Göre Yaşamın Etkilenmesi

Değişkenler	Statü	n	$\bar{X}$	ss	F	p	Fark
Okul yaşamı	1) Derece yok	177	,807	,452	2,409	,036*	6>1,2,3
	2) Okullar arası derece	85	,794	,459			
	3) Kulüpler arası derece	89	,807	,420			
	4) Türkiye şampiyonası derece	34	1,020	,473			
	5) Avrupa şampiyonası derece	6	1,015	,634			
	6) Dünya şampiyonası derece	5	1,218	,319			
Ekonomik durum	1) Derece yok	177	,524	,557	,564	,728	
	2) Okullar arası derece	85	,509	,575			
	3) Kulüpler arası derece	89	,470	,540			
	4) Türkiye şampiyonası derece	34	,626	,516			
	5) Avrupa şampiyonası derece	6	,524	,524			
	6) Dünya şampiyonası derece	5	,743	,548			
Aile yaşamı	1) Derece yok	177	,508	,517	1,058	,383	
	2) Okullar arası derece	85	,429	,475			
	3) Kulüpler arası derece	89	,454	,499			
	4) Türkiye şampiyonası derece	34	,562	,575			
	5) Avrupa şampiyonası derece	6	,148	,152			
	6) Dünya şampiyonası derece	5	,578	,480			

* $p<0.05$, ** $p<0.01$

Tablo 32’ de öğrencilerin problemlerin yaşamı etkileme puanlarının spordaki statülerine göre karşılaştırılmasında kullanılan “tek yönlü varyans analizi (ANOVA)” sonuçlarına yer verilmiştir. Analiz sonucunda, öğrencilerin okul ile ilgili problemlerin yaşamı etkilemesi puanlarının spordaki statülere göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p<.05$). Farklılığın kaynağını tespit etmek için yapılan Post Hoc (Scheffe) testi sonuçlarına göre dünya şampiyonasında derece alanların derece almayan, okullar arası derece alan ve kulüpler arası derece alanlara göre puan ortalamasının anlamlı derecede yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 33
Baba Öğrenim Durumlarına Göre Yaşamın Etkilenmesi

Değişkenler	Baba Öğrenim Durumu	n	$\bar{X}$	ss	F	p	Fark
Okul yaşamı	1) Okuryazar	18	1,018	,483	1,913	,091	
	2) İlkokul mezunu	81	,851	,412			
	3) Ortaokul mezunu	88	,857	,464			
	4) Lise mezunu	122	,807	,475			
	5) Lisans mezunu	70	,729	,437			
	6) Lisansüstü mezunu	17	,989	,412			
Ekonomik durum	1) Okuryazar	18	,889	,706	2,919	,013*	1>4,5
	2) İlkokul mezunu	81	,577	,499			
	3) Ortaokul mezunu	88	,576	,601			
	4) Lise mezunu	122	,444	,536			
	5) Lisans mezunu	70	,424	,456			
	6) Lisansüstü mezunu	17	,513	,664			
Aile yaşamı	1) Okuryazar	18	,809	,631	3,625	,003**	1>4,5
	2) İlkokul mezunu	81	,582	,538			
	3) Ortaokul mezunu	88	,505	,519			
	4) Lise mezunu	122	,375	,441			
	5) Lisans mezunu	70	,414	,447			
	6) Lisansüstü mezunu	17	,516	,617			

* $p<0.05$, ** $p<0.01$

Tablo 33’ de öğrencilerin problemlerin yaşamı etkileme puanlarının baba öğrenim durumlarına göre karşılaştırılmasında kullanılan “tek yönlü varyans analizi (ANOVA)” sonuçlarına yer verilmiştir. Analiz sonucunda, öğrencilerin ekonomik ve aile yaşamı ile ilgili problemlerin yaşamı etkilemesi puanlarının baba öğrenim durumlarına göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p<.05$). Farklılığın kaynağını tespit etmek için yapılan Post Hoc (Scheffe) testi sonuçlarına göre her iki alanda da baba öğrenim durumu okur yazar olanların baba öğrenim durumu lise ve lisans olanların puan ortalamasına göre anlamlı derecede yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 34

Anne Öğrenim Durumlarına Göre Yaşamın Etkilenmesi

Değişkenler	Anne Öğrenim Durumu	n	$\bar{X}$	Ss	F	p	Fark
Okul yaşamı	1) Okuryazar	23	,929	,358	1,882	,096	
	2) İlkokul mezunu	106	,869	,482			
	3) Ortaokul mezunu	77	,791	,432			
	4) Lise mezunu	136	,867	,442			
	5) Lisans mezunu	48	,678	,456			
	6) Lisansüstü mezunu	6	,689	,628			
Ekonomik durum	1) Okuryazar	23	,826	,624	3,184	,008**	1>3,5,6
	2) İlkokul mezunu	106	,605	,571			
	3) Ortaokul mezunu	77	,442	,488			
	4) Lise mezunu	136	,505	,554			
	5) Lisans mezunu	48	,390	,508			
	6) Lisansüstü mezunu	6	,238	,449			
Aile yaşamı	1) Okuryazar	23	,816	,600	4,394	,001**	1>3,5,6
	2) İlkokul mezunu	106	,570	,573			
	3) Ortaokul mezunu	77	,427	,455			
	4) Lise mezunu	136	,446	,463			
	5) Lisans mezunu	48	,324	,423			
	6) Lisansüstü mezunu	6	,222	,306			

*p<0.05, **p<0.01

Tablo 34’ te öğrencilerin problemlerin yaşamı etkileme puanlarının anne öğrenim durumlarına göre karşılaştırılmasında kullanılan “tek yönlü varyans analizi (ANOVA)” sonuçlarına yer verilmiştir. Analiz sonucunda, öğrencilerin ekonomik ve aile yaşamı ile ilgili problemlerin yaşamı etkilemesi puanlarının anne öğrenim durumlarına göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir (p<.05). Farklılığın kaynağını tespit etmek için yapılan Post Hoc (Scheffe) testi sonuçlarına göre her iki alanda da anne öğrenim durumu okur yazar olanların anne öğrenim durumu lise, lisans ve lisansüstü olanların puan ortalamasına göre anlamlı derecede yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 35

Aile Aylık Gelir Durumlarına Göre Yaşamın Etkilenmesi

Değişkenler	Aylık Gelir	n	$\bar{X}$	ss	F	p	Fark
Okul yaşamı	1) Düşük	22	,915	,470	2,159	,073	
	2) Ortanın altında	30	,915	,391			
	3) Orta	203	,867	,442			
	4) Ortanın üstü	94	,725	,420			
	5) Yüksek	47	,793	,566			
Ekonomik durum	1) Düşük	22	1,019	,549	10,888	,000**	1>3,4,5
	2) Ortanın altında	30	,676	,517			
	3) Orta	203	,574	,554			
	4) Ortanın üstü	94	,304	,421			
	5) Yüksek	47	,386	,583			
Aile yaşamı	1) Düşük	22	,879	,562	6,100	,000**	1>3,4,5
	2) Ortanın altında	30	,567	,455			
	3) Orta	203	,494	,515			
	4) Ortanın üstü	94	,327	,392			
	5) Yüksek	47	,475	,568			

*p<0.05, **p<0.01

Tablo 35’ de öğrencilerin problemlerin yaşamı etkileme puanlarının aile aylık gelir durumlarına göre karşılaştırılmasında kullanılan “tek yönlü varyans analizi (ANOVA)” sonuçlarına yer verilmiştir. Analiz sonucunda, öğrencilerin ekonomik ve aile yaşamı ile ilgili problemlerin yaşamı etkilemesi puanlarının aile aylık gelir durumlarına göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p<.05$). Farklılığın kaynağını tespit etmek için yapılan Post Hoc (Scheffe) testi sonuçlarına göre her iki alanda da aile aylık geliri düşük olanların aile aylık geliri orta, ortanın üstü ve yüksek olanlara göre puan ortalamasının anlamlı derecede yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 36

Okul Başarı Durumlarına Göre Yaşamın Etkilenmesi

Değişkenler	Başarı Düzeyi	n	$\bar{X}$	ss	F	p	Fark
Okul yaşamı	1) Çok iyi	44	,908	,459	4,363	,005**	4>2
	2) İyi	160	,757	,420			
	3) Orta	173	,849	,465			
	4) Zayıf	19	1,105	,502			
Ekonomik durum	1) Çok iyi	44	,575	,604	1,172	,320	
	2) İyi	160	,458	,501			
	3) Orta	173	,563	,569			
	4) Zayıf	19	,526	,665			
Aile yaşamı	1) Çok iyi	44	,674	,672	5,029	,002**	1>2
	2) İyi	160	,375	,445			
	3) Orta	173	,518	,490			
	4) Zayıf	19	,544	,544			

* $p<0.05$, ** $p<0.01$

Tablo 36’ de öğrencilerin problemlerin yaşamı etkileme puanlarının okul başarı durumlarına göre karşılaştırılmasında kullanılan “tek yönlü varyans analizi (ANOVA)” sonuçlarına yer verilmiştir. Analiz sonucunda, öğrencilerin okul ve aile yaşamı ile ilgili problemlerin yaşamı etkilemesi puanlarının okul başarı durumlarına göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p<.05$). Farklılığın kaynağını tespit etmek için yapılan Post Hoc (Scheffe) testi sonuçlarına göre okul yaşamı alanında okul başarısı zayıf olanların okul başarısı iyi olanlara göre aile yaşamı alanında ise okul başarısı çok iyi olanların okul başarısı zayıf olanlara göre puan ortalamasının anlamlı derecede yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 37
Spora Başladıkları Kuruma Göre Yaşamın Etkilenmesi

Değişkenler	Kurum	n	$\bar{X}$	ss	F	p
Okul yaşamı	Aile	87	,929	,474	2,666	,071
	Kulüp	169	,806	,457		
	Okul	140	,799	,432		
Ekonomik durum	Aile	87	,598	,624	1,432	,240
	Kulüp	169	,522	,524		
	Okul	140	,470	,534		
Aile yaşamı	Aile	87	,550	,553	1,277	,280
	Kulüp	169	,444	,495		
	Okul	140	,477	,489		

Tablo 37’ de öğrencilerin problemlerin yaşamı etkileme puanlarının spora başladıkları kuruma göre karşılaştırılmasında kullanılan “tek yönlü varyans analizi (ANOVA)” sonuçlarına yer verilmiştir. Analiz sonucunda, öğrencilerin problemlerin yaşamı etkilemesi puanlarının spora başladıkları kuruma göre farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>.05$).

Tablo 38
Öğrenim Gördükleri Lise Türüne Göre Yaşamın Etkilenmesi

Değişkenler	Lise Türleri	n	X	ss	F	p	Fark
Okul yaşamı	1) Temel Lise	96	,703	,485	5,362	,000**	2>1 5>1,3
	2) Spor Lisesi	48	,945	,456			
	3)Anadolu Lisesi	100	,755	,429			
	4) Meslek Lisesi	51	,891	,411			
	5) Fen Lisesi	101	,943	,429			
Ekonomik durum	1) Temel Lise	96	,365	,480	7,000	,000**	2,5>1 4>3,1
	2) Spor Lisesi	48	,649	,582			
	3)Anadolu Lisesi	100	,404	,523			
	4) Meslek Lisesi	51	,759	,575			
	5) Fen Lisesi	101	,601	,555			
Aile yaşamı	1) Temel Lise	96	,319	,381	8,542	,000**	2,4,5>1 4,5>3
	2) Spor Lisesi	48	,572	,578			
	3)Anadolu Lisesi	100	,358	,453			
	4) Meslek Lisesi	51	,697	,558			
	5) Fen Lisesi	101	,596	,527			

* $p<0.05$, ** $p<0.01$

Tablo 38’ de öğrencilerin problemlerin yaşamı etkileme puanlarının öğrenim gördükleri okul türlerine göre karşılaştırılmasında kullanılan “tek yönlü varyans analizi (ANOVA)” sonuçlarına yer verilmiştir. Analiz sonucunda öğrencilerin problemlerin yaşamı etkileme puanlarının öğrenim gördükleri okul türlerine göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p<.05$). Farklılığın kaynağını tespit etmek için yapılan Post Hoc (Scheffe) testi sonuçlarına göre, okul yaşamı alanında spor lisesinde öğrenim görenlerin temel lisede öğrenim görenlere göre, fen lisesinde öğrenim görenlerin temel lise ve Anadolu lisesinde öğrenim

görenlere göre; ekonomik durum alanında spor ve fen lisesinde öğrenim görenlerin temel lisede öğrenim görenlere göre, meslek lisesinde öğrenim görenlerin Anadolu ve temel lisede öğrenim görenlere göre; aile ile ilgili alanda spor, meslek ve fen lisesinde öğrenim görenlerin temel lisede öğrenim görenlere göre, meslek ve fen lisesinde öğrenim görenlerin Anadolu lisesinde öğrenim görenlere göre puan ortalamasının anlamlı derecede yüksek olduğu görülmüştür.

BÖLÜM V

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma konusu kapsamında ele alınan bulgular doğrultusunda yapılan tartışmalar, elde edilen verilere dayanarak ulaşılan sonuçlara ve bu sonuçlar ışığında bazı önerilere bu bölümde verilmiştir.

5.1. Tartışma

5.1.1. Problem Alanlarına İlişkin Tartışma

Cinsiyet değişkenine göre ele alındığı zaman araştırmaya katılan öğrencilerin karşılaştıkları problemlerin cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermediği, bu kapsamda öğrencilerin okul yaşamı, ekonomik durum ve aile yaşamı ile ilgili yaşadıkları problemlerin benzer düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Bu sonucun ortaya çıkmasının temelinde araştırmaya katılan öğrencilerin benzer aile yapısına sahip olmalarının ve benzer sosyo-ekonomik ve kültürel çevrelerden çalışmaya katılmalarının yattığı düşünülebilir. Bunun yanında kadın ve erkek sporcuların ilgilendikleri spor dallarından beklentilerinin benzerlik göstermesinin de bu sonucun ortaya çıkmasında etkili olduğu düşünülebilir.

Literatürde sporcu öğrencilerin yaşadıkları problemlerin cinsiyet değişkenine göre ele alındığı çalışmalar sınırlı olmakla beraber, bu konuda yapılan ve farklı liselerde öğrenim gören öğrenciler üzerinde yürütülen çalışmada öğrencilerin okul yaşamında karşılaştıkları problemlerin cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermediği, buna karşılık aile yaşamında ve maddi konularda problem yaşama durumunun cinsiyete göre farklılaştığı rapor edilmiştir (Hergüner, 2001, s. 184).

Yaş gruplarına göre ele alındığı zaman araştırmaya katılan öğrencilerin aile yaşamı, ekonomik durum ve okul yaşamı ile ilgili problemlerinin yaş gruplarına göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Öğrencilerin karşılaştıkları problemlerin yaş gruplarına

göre anlamlı farklılık göstermesinin temelinde yaş gruplarına göre öğrencilerin okul ve aile yaşamı ile ekonomik yaşamdan beklentilerinin birbirinden farklı olmasının yattığı düşünülebilir. Hergüner (2001, s. 184) tarafından bu konuda yapılan bir çalışmada sporcu lise öğrencilerinde okul ve aile yaşamı ile ilgili problemlerin yaş grubu değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiği, buna karşılık maddi konularda problem yaşama durumlarının yaş grubu değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Alvrdu ve Şenel (2010, s.17) tarafından lise öğrenimi gören futbolcular üzerinde yapılan çalışmada da öğrencilerin aile yaşamı ile ilgili yaşadıkları problemlerin yaş grubu değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği rapor edilmiştir.

Öğrenim görülen sınıf değişkenine göre ele alındığı zaman araştırmaya katılan öğrencilerin okul ve aile yaşamı ile ekonomik konularda problem yaşama düzeylerinin anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre 9 ve 10'uncu sınıf öğrencileri ile kıyaslandığı zaman 11'inci sınıf öğrencilerinin ekonomik durum ile aile ve okul yaşamı alanlarında karşılaştıkları problemlerin daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Bu sonucun ortaya çıkmasının temelinde sınıf düzeyi yüksek olan öğrencilerin üniversite sınavına hazırlanmalarının ve yüksek sınav kaygısı yaşamalarının yattığı düşünülebilir. Bunun yanında alt sınıflarda öğrenim gören öğrenciler ile kıyaslandığı zaman 11'inci sınıf öğrencilerinin özellikle maddi gereksinimlerinin daha yüksek olmasının da bu sonucun ortaya çıkmasında etkili olduğu düşünülebilir. Tek (2019, s.64) tarafından yapılan çalışmada da öğrencilerin okul yaşamları ile spor yaşamlarını bir arada yürütme konusunda sorun yaşadıkları belirtilmiştir. Bu kapsamda öğrencilerin sınıf düzeyleri yükseldikçe gereksinimlerinin de artmasının gerek spor yaşamında gerekse de günlük hayatta problem yaşama olasılıklarını arttırdığı düşünülebilir.

Literatürde yer alan araştırmalarda da (Hergüner, 2001, s.192) sporcu öğrencilerde öğrenim görülen sınıf değişkenine göre okul ve aile yaşamı ile maddi konularda problem yaşama düzeyinin anlamlı farklılık gösterdiği rapor edilmiştir. Alvrdu ve Şenel (2010, s.17) tarafından bu konuda yapılan bir çalışmada lise öğrenimi gören futbolcularda okul yaşamı ile ilgili problemlerin öğrenim görülen sınıf değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Kulüp üyesi olma değişkenine göre ele alındığı zaman araştırmaya katılan öğrencilerin ekonomik durum ile okul ve aile yaşamı konularında karşılaştıkları problemlerin anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Lise öğrenimi gören sporcular üzerinde bu konuda yapılan benzer bir çalışmada da öğrencilerin aile ve okul yaşamı ile maddi konularda

problem yaşama düzeylerinin spor kulübü üyesi olma değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur (Hergüner, 2001, s. 195). Bu kapsamda araştırmada elde edilen bulgunun literatür ile paralellik gösterdiği söylenebilir.

Spor dalı (takım sporları, mücadele sporları, ferdi sporlar, raket sporları, diğer sporlar) değişkenine göre ele alındığı zaman araştırmaya katılan öğrencilerin ekonomik durum ile okul ve aile yaşamı konularında karşılaştıkları problemlerin anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Literatürde yer alan ve lise öğrencileri üzerinde yapılan benzer bir çalışmada sporcu lise öğrencilerinde aile yaşamı ve maddi durum ile ilgili problemlerin spor dalı değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur (Hergüner, 2001, s. 197).

Spor dalındaki statü (derecesi yok, okullar arası derece, kulüpler arası derece, Türkiye şampiyonasında derece, Avrupa Şampiyonasında derece, Dünya Şampiyonasında derece) değişkenine göre ele alındığı zaman araştırmaya katılan öğrencilerin ekonomik durum ile okul ve aile yaşamı konularında karşılaştıkları problemlerin anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Farklı spor dalları üzerinde yapılan bazı çalışmalarda sporcuların özellikle ekonomik konularda önemli sorunlar yaşadıkları belirtilmektedir (Günel, 2018, s. 7; Köroğlu, 2018, s. 4). Yapılan bu çalışmada sporcuların gerek ekonomik gerekse de diğer konularda problem yaşama durumlarının spor dallarındaki statü değişkenine göre anlamlı farklılık göstermemesinin temelinde gerek okul gerekse de kulüp düzeyinde sporculara gerekli maddi imkânların sağlanmasının yattığı düşünülebilir. Hergüner (2001, s.200) tarafından yapılan araştırmada ise sporcu lise öğrencilerinde aile yaşamı ve maddi durum ile ilgili problemlerin spor dalındaki statü değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği rapor edilmiştir.

Baba ve anne öğrenim durumu değişkenlerine göre ele alındığı zaman araştırmaya katılan öğrencilerin okul yaşamı ile ilgili karşılaştıkları problemlerin anlamlı düzeyde farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Buna karşılık öğrencilerin aile yaşamı ile ekonomik durum konularında yaşadıkları problemlerin baba eğitim düzeyine göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre, ekonomik durum ile ilgili problem alanında baba öğrenim durumu okur-yazar olanların baba öğrenim durumu lise ve lisans olan öğrencilerden, aile yaşamı ile ilgili problem alanında baba öğrenim durumu okur-yazar ve ilkokul olanların baba öğrenim durumu lise mezunu olan öğrencilerden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Benzer şekilde anne eğitim düzeyi düşük olan öğrencilerde de aile yaşamı ve ekonomik durum alanlarında problem yaşama düzeyinin yüksek olduğu tespit

edilmiştir. Ortaya çıkan bu bulgulara göre anne ve baba eğitim düzeyi düşük olan öğrencilerin aile yaşamı ve ekonomik konularda sıkıntı yaşama düzeylerinin yüksek olduğu görülmektedir. Bunun temelinde eğitim düzeyi düştükçe bireyin sahip olduğu meslek dalının da alt gelir grubunda olmasının, bu durumun da ekonomik sorunları beraberinde getirmesinin ve aile yaşamını olumsuz etkilemesinin yattığı düşünülebilir.

Literatürde yer alan araştırma bulguları da bu görüşü destekler niteliktedir. Ayılğan (2017, s.8) tarafından yapılan çalışmada kadın sporcuların ilgilendikleri spor dallarını tercih etme nedenlerinin ve spor dalında karşılaştıkları sorunların incelenmesi amaçlanmış, çalışmada sporcuların ebeveyn eğitim düzeylerinin, buna paralel olarak aile gelir düzeylerinin düşük olduğu rapor edilmiştir. Hergüner (2001, s.204) tarafından sporcu lise öğrencileri üzerinde yapılan çalışmada öğrencilerin aile yaşamı, okul yaşamı ve ekonomik durum konularında karşılaştıkları problemlerin anne ve baba eğitim düzeyi değişkenlerine göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Aylık gelir düzeyi değişkenine göre ele alındığı zaman öğrencilerin okul yaşamı ile ilgili problem yaşama düzeylerinin anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Buna karşılık öğrencilerin aile yaşamı ve ekonomik durum konularında sorun yaşama düzeylerinin aylık gelir değişkenine göre farklılaştığı bulunmuştur. Elde edilen bulgulara göre, aylık gelir düzeyi düşük olan ailelerde yetişen öğrencilerde aile yaşamı ve ekonomik durum alanlarında yaşanan problemlerin gelir düzeyi iyi durumda olan öğrencilerden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu sonucun ortaya çıkmasının temelinde aylık gelir düzeyi düşük olan ailelerde maddi sorunların daha fazla yaşanmasının, bu durumun da aile içindeki sosyal ortamı olumsuz etkilemesinin yattığı düşünülebilir.

Literatürde bu konuda yapılan çalışmalarda sporcuların maddi sorunlar yaşadıkları, bunun temelinde aile gelir düzeyinin yanında spor sayesinde para kazanma olanaklarının kısıtlı olmasının yattığı rapor edilmiştir (Günel, 2018, s.7). Öz (2014, s.3) tarafından yapılan çalışmada ise sporcuların katıldıkları spor dallarında karşılaştıkları sorunların incelenmesi amaçlanmış, çalışmada özellikle aylık gelir düzeyini spora katılımının önündeki en büyük engeller arasında yer aldığı tespit edilmiştir. Civil (2007, s.7-61) tarafından yapılan çalışmada aile gelir düzeyinin spora katılım üzerinde belirleyici olduğu, aile gelir düzeyi yüksek olan çocukların spora katılım oranlarının yüksek olduğu, bunun temelinde gelir düzeyi yüksek olan ailelerin çocuklarını spora yönlendirme konusunda daha istekli olmalarının yattığı belirtilmiştir. Hergüner (2001, s.213) tarafından sporcu lise öğrencileri üzerinde yürütülen çalışmada da öğrencilerin okul ve aile yaşamı ile

ekonomik konularda problem yaşama düzeylerinin aile gelir durumu değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiği rapor edilmiştir. Literatürde yer alan sınırlı sayıda çalışmada ise sporcu öğrencilerin yaşadıkları problemlerin aile gelir düzeyi değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği belirtilmiştir. Alvurdu ve Şenel (2010, s.17) tarafından bu konuda yapılan bir çalışmada lise öğrenimi gören futbolcularda aile yaşamı ile ilgili yaşanan problemlerin aile gelir düzeyi değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur.

Okul başarı düzeyi değişkenine göre ele alındığı zaman öğrencilerin aile ve okul yaşamı ile ekonomik durum alanlarında problem yaşama düzeylerinin anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre okul başarı düzeyi yüksek olan öğrencilerin okul başarı düzeyi düşük ve orta olan öğrencilere kıyasla okul ve aile yaşamı ile ekonomik durum alanlarında daha az problem yaşadıkları bulunmuştur. Sporcu öğrenciler üzerinde yapılan benzer bir çalışmada da okul başarı düzeyi yüksek olan öğrencilerin okul ve aile yaşamı ile maddi konularda problem yaşama düzeylerinin düşük olduğu tespit edilmiştir (Hergüner, 2001, s. 217). Spora katılımın akademik başarı düzeyini geliştiren bir unsur olduğu bilinmektedir.

Literatürde yer alan araştırma bulguları da spora katılımın akademik başarı düzeyini geliştirdiğini ortaya koymaktadır (Öcal ve Koçak, 2010; Stephens ve Schaben, 2002; Rees ve Sabia, 2010; Rana ve Lehri, 2018). Akademik başarı düzeyi yüksek olan öğrencilerin günlük yaşamda karşılaştıkları sorunların üstesinden gelme noktasında becerikli olmaları beklenmektedir. Bu kapsamda araştırmada akademik başarı düzeyi yüksek öğrencilerin yaşadıkları problemlerin düşük düzeyde olmasının temelinde spora katılımın akademik başarıyı yükselmesinin, akademik başarı düzeyi yüksek olan öğrencilerin de karşılaştıkları problemleri çözme konusunda becerikli olmalarının yattığı düşünülebilir.

Spora başlanan kurum (okul, aile, kulüp) değişkenine göre ele alındığı zaman araştırmaya katılan öğrencilerin ekonomik durum ile okul ve aile yaşamı konularında karşılaştıkları problemlerin anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Literatürde bu konuda yapılan benzer bir çalışmada da sporcu lise öğrencilerinde okul ve aile yaşamı ile maddi konularda problem yaşama durumunun spora başlanan kurum değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur (Hergüner, 2001, s. 221). Bu kapsamda araştırmada elde edilen sonucun literatür ile uyumlu ve paralellik gösteren bir sonuç olduğu söylenebilir.

Öğrenim görülen lise (Temel Lise, Spor Lisesi, Anadolu Lisesi, Meslek Lisesi, Fen Lisesi) değişkenine göre ele alındığı zaman öğrencilerin karşılaştıkları problemlerin anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Ekonomik durum alanında spor, meslek ve fen lisesinde öğrenim gören öğrencilerin temel lisede öğrenim gören öğrencilere kıyasla daha fazla problem yaşadıkları, meslek lisesi öğrencilerinin ise Anadolu lisesi öğrencilerine kıyasla daha fazla maddi sorun yaşadıkları tespit edilmiştir. Okul yaşamı konusunda temel lise öğrencilerinin Anadolu Lisesi öğrencilerine kıyasla daha fazla problem yaşadıkları bulunmuştur. Aile yaşamı alanında meslek lisesi ve fen lisesinde öğrenim gören öğrencilerin temel lisede öğrenim gören öğrencilere göre ve Anadolu lisesinde öğrenim gören öğrencilerin meslek lisesinde öğrenim gören öğrencilere kıyasla daha fazla sorun yaşadıkları tespit edilmiştir. Hergüner (2001, s.189) tarafından sporcu öğrenciler üzerinde yapılan benzer bir çalışmada da öğrencilerin aile ve okul yaşamı ile maddi konularda karşılaştıkları problemlerin öğrenim görülen okul türlerine göre farklılık gösterdiği bulunmuştur.

5.1.2. Problem Alanlarının Yaşamı Etkileme Durumlarına İlişkin Tartışma

Cinsiyet değişkenine göre ele alındığı zaman öğrencilerin okul yaşamındaki karşılaşılan sorunların yaşamlarını etkileme düzeyinin anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Buna karşılık aile yaşamı ve ekonomik durum alanlarında yaşanan sorunların yaşamı etkileme düzeyinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur. Elde edilen bulgulara göre, aile yaşamında ve ekonomik durum alanında yaşanan problemlerin erkek öğrenciler ile kıyaslandığı zaman kadın öğrencileri daha fazla etkilediği tespit edilmiştir. Bu sonucun ortaya çıkmasının temelinde kadın ve erkek sporcuların ilgilendikleri spor dallarından beklentilerinin birbirinden farklı olmasının yattığı düşünülebilir.

Literatürde yer alan çalışmalarda da kadın ve erkek sporcuların ilgilendikleri spor dallarından beklentilerinin birbirinden farklı olduğu, özellikle spor dalından maddi kazanç elde etme amacının kadın ve erkek sporcular arasında anlamlı farklılık gösterdiği rapor edilmiştir (Gökdoğan, 2007, s. 1).

Yaş grubu değişkenine göre ele alındığı zaman öğrencilerin yaşadıkları problemlerin yaşamlarını etkileme düzeyinin yaş grubu değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre büyük yaş gruplarında yer alan öğrencilerde ekonomik durum, aile yaşamı ve okul yaşamı alanlarında karşılaşılan problemlerin

yaşamlarını etkileme düzeyinin küçük yaş gruplarında yer alan öğrencilerden daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu sonucun ortaya çıkmasının temelinde lise öğrencilerinde yaş arttıkça maddi gereksinimlerin de artmasının, bunun yanında ergenlik dönemine ve üniversite sınav stresine paralel olarak öğrencilerin karşılaştıkları sorunları daha fazla büyütmelelerinin yattığı düşünülebilir.

Sınıf düzeyi değişkenine göre ele alındığı zaman öğrencilerin karşılaştıkları sorunların yaşamlarını etkileme düzeyinin sınıf değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre, okul yaşamı ve ekonomik durum ile ilgili problem alanların yaşamı etkileme puanlarında 11. sınıfların puan ortalamasının 9. ve 10. sınıfların puan ortalamasından daha yüksek olduğu, aile ile ilgili problemlerin yaşamı etkilemesinde ise 11. sınıfların puan ortalamasının 10. sınıfların puan ortalamasından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Görüldüğü gibi sınıf düzeyi yükseldikçe öğrencilerin karşılaştıkları sorunların yaşamlarını etkileme düzeyi de yükselmektedir. Bunun temelinde yatan nedenlerin başında sınıf düzeyi yükseldikçe öğrencilerin üniversite sınavına hazırlık ve meslek yaşamına girme stresi yaşamalarının yattığı düşünülebilir.

Literatürde yer alan çalışmalarda da (Aktan & Kılınç, 2018) lise öğrencilerinde üniversite sınavına ve meslek yaşamına hazırlık stresinin psikolojik yapıyı ve günlük yaşamı olumsuz yönde etkilediği rapor edilmiştir.

Kulüp üyeliği değişkenine göre ele alındığı zaman öğrencilerin yaşadıkları problemlerin yaşamlarını etkileme düzeyinin anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Bu sonucun ortaya çıkmasının temelinde öğrencilerin ekonomik durum ile aile ve okul yaşamı alanlarında yaşadıkları problemlerin spor ve kulüp yaşamlarına yansıtılmalarının yattığı düşünülebilir.

Spor dalı değişkenine göre ele alındığı zaman öğrencilerin yaşadıkları problemlerin yaşamlarını etkileme düzeyinin anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Bu sonucun ortaya çıkmasının temelinde farklı spor dallarında yer alan öğrencilerin yaşadıkları problemlerin günlük yaşamlarına fazla yansıtılmalarının yattığı düşünülebilir.

Spor dallarındaki statülerine göre ele alındığı zaman araştırmaya katılan öğrencilerde okul yaşamı ile ilgili sorunların yaşamlarını etkileme düzeyinin anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur. Elde edilen bulgulara göre, diğer statülerdeki öğrenciler ile kıyaslandığı zaman dünya şampiyonasında derece yaşam öğrencilerde okul yaşamındaki sorunların günlük yaşamlarını etkileme düzeyinin daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bunun temelinde

uluslararası düzeyde derece yapan öğrencilerin gerek yarışma süreçleri gerekse de antrenman yoğunlukları nedeniyle okul yaşamına yeterli düzeyde önem vermemelerinin yattığı düşünülebilir.

Anne ve baba eğitim düzeyi değişkenine göre ele alındığı zaman öğrencilerin ekonomik durum ve aile yaşamı ile ilgili yaşadıkları sorunların günlük yaşamlarını etkileme düzeylerinin anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre, anne ve baba eğitim düzeyi düşük olan öğrencilerin ekonomik durum ve aile yaşamı konusunda yaşadıkları sorunların yaşamlarını daha fazla etkilediği bulunmuştur. Bu sonucun ortaya çıkmasının temelinde ebeveyn eğitim düzeyi düşük olan ailelerde gerek maddi gerekse de aile yaşamına ilişkin problemlerin fazla görülmesinin, bu durumun da günlük yaşamı olumsuz yönde etkilemesinin yattığı düşünülebilir.

Aile gelir düzeyi değişkenine göre ele alındığı zaman öğrencilerin ekonomik durum ve aile yaşamı ile ilgili yaşadıkları sorunların günlük yaşamlarını etkileme düzeylerinin anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre, aile eğitim düzeyi düştükçe öğrencilerin aile yaşamı ve ekonomik durum alanlarında karşılaştıkları problemlerin yaşamlarını daha fazla etkilediği tespit edilmiştir.

Literatürde yer alan benzer araştırma bulguları da sporcularda gelir düzeyinin gerek günlük hayatı gerekse de spor yaşamını olumsuz etkilediğini göstermektedir. Akandere ve arkadaşları (2009) tarafından yapılan araştırmada erkek maratoncularda gelir düzeyinin spor yaşamı üzerindeki etkilerinin incelenmesi amaçlanmış, araştırmaya gelir düzeyi yüksek olan maratoncuların spora özgü başarı motivasyonlarının yüksek olduğu, buna karşılık gelir düzeyi düşük olan maratoncularda spor dalına özgü başarı motivasyonlarının düşük olduğu tespit edilmiştir. Brockman ve arkadaşları (2009) tarafından yapılan çalışmada ailelerin gelir düzeylerinin düşük olmasının çocukların spora katılımlarını engellediği rapor edilmiştir. Pehlivan (2009) tarafından yapılan araştırmada da çocukların spora katılımlarını etkileyen unsurların başında aile gelir düzeyinin geldiği, aile gelir düzeyi düştükçe çocukların spora katılım konusunda sorun yaşadıkları, dolayısıyla gelir düzeyinin özellikle spor yaşamını olumsuz yönde etkilediği bulunmuştur. Devecioğlu ve Sarıkaya (2006) tarafından yapılan çalışmada da sporcuların para kazanma amacıyla spora yöneldikleri, ancak spor sayesinde elde edilen gelir düzeyinin düşük olmasının sporcuların hayatını olumsuz yönde etkilediği ve sporcuların ilgilendikleri spor dalını bırakmak zorunda kaldıkları rapor edilmiştir.

Okul başarısı değişkenine göre ele alındığı zaman öğrencilerin okul ve aile yaşamında yaşadıkları sorunların günlük yaşamlarını etkileme düzeyinin anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre, okul yaşamı alanında okul başarısı zayıf olanların okul başarısı iyi olan öğrencilere göre aile yaşamı alanında ise okul başarısı çok iyi olanların okul başarısı zayıf olan öğrencilere göre puan ortalamasının anlamlı derecede yüksek olduğu bulunmuştur. Bu sonucun ortaya çıkmasının temelinde okul başarı düzeyi zayıf olan öğrencilerin günlük yaşamlarında daha fazla sorun yaşamalarının yattığı düşünülebilir.

Spora başlanan kurum değişkenine göre ele alındığı zaman öğrencilerin yaşadıkları problemlerin yaşamlarını etkileme düzeyinin anlamlı farklılık göstermediğı tespit edilmiştir. Elde edilen bu sonuca göre spora başlamada etkili olan kurum değişkeninin yaşanan problemler üzerinde belirleyici olmadığı söylenebilir.

Literatürde yer alan çalışmalarda spora başlanan kurum değişkenine göre sporcu öğrencilerin yaşadıkları problemlerin yaşamlarını etkileme düzeyinin ele alındığı çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Bu kapsamda literatürde bu konuda daha fazla araştırma yapılması gerektiğı söylenebilir.

ğrenim görülen lise türüne göre ele alındığı zaman araştırmaya katılan öğrencilerin okul ve aile yaşamı ile ekonomik durum alanlarında yaşadıkları problemlerin günlük yaşamlarını etkileme düzeyinin anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Bu sonucun ortaya çıkmasının temelinde öğrencilerin öğrenim gördükleri lise türüne göre ders yoğunluklarının, akademik başarı düzeylerinin ve eğitimden beklentilerinin birbirinden farklı olmasının yattığı düşünülebilir. Hergüner (2001, s.225) tarafından sporcu lise öğrencileri üzerinde gerçekleştirilen benzer bir çalışmada okul yaşamı ve maddi konularda yaşanan problemlerin öğrencilerin günlük yaşamlarını etkileme düzeyinin öğrenim görülen lise türüne göre anlamlı farklılık gösterdiği rapor edilmiştir.

5.2. Sonuç

Araştırmada yer verilen farklı lise türlerinde (Anadolu Lisesi, Spor Lisesi, Fen Lisesi, Meslek Lisesi, Temel Lise) ğrenim gören ve aktif spor yapan sporcu öğrencilerin sosyoekonomik alanlarda (okul yaşamı, ekonomik durum ve aile yaşamı ile ilgili) problemleri ortaya konulmuş ve bu problemlerin sporcu öğrencilerden alınan kişisel bilgilere göre farklılaşıp farklılaşmadığını karşılaştırarak ortaya konulmuştur.

Çalışmaya katılan aktif spor yapan sporcu öğrencilerin genel olarak karşılaştıkları problem alanları önem sırasına şu şekildedir;

1. Okul yaşamı ile ilgili problemler,
2. Ekonomik durum ile ilgili problemler,
3. Aile yaşamı ile ilgili problemler.

Elde edilen bilgiler ışığında sıralamada ilk problem alanı olarak okul yaşamından kaynaklı problemler gelirken daha sonra ekonomik durum ve aile yaşamı ile ilgili problemlerin sporcu öğrencilerin yaşamlarını ne kadar etkilediği görülmektedir.

Spor yapan lise öğrencilerinin aile ve okul yaşamı ile maddi konularda karşılaştıkları problemlerin ele alındığı bu çalışmanın sonunda öğrencilerin karşılaştıkları problemlerin; yaş grubu, anne ve baba öğrenim durumu, aile aylık gelir düzeyi, okul başarı durumu, öğrenim görülen lise türü ve öğrenim görülen sınıf düzeyi değişkenlerine göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Öğrencilerin karşılaştıkları problemlerin cinsiyet, spor dalındaki statü, spor kulübü üyesi olma, spora başlanan kurum (okul, aile, kulüp), ve spor branşı değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Araştırma kapsamında spor yapan lise öğrencilerinde aile ve okul hayatı ile maddi konularda yaşanan problemlerin yaşamlarını etkileme durumları da ele alınmıştır. Elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin yaşadıkları problemlerin günlük yaşamlarını etkileme durumunun öğrencilerin cinsiyetlerine, öğrenim görülen sınıf düzeyi, öğrenim görülen lise türü, spor dalındaki statü, anne ve baba öğrenim durumu, aile gelir düzeyi, okul başarı durumu ve yaş gruplarına göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Buna karşılık yaşanan problemlerin günlük yaşamı etkileme durumunun spor kulübüne üye olma, spora başlanan kurum ve ilgilenilen spor branşı değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

5.3. Öneriler

5.3.1. Araştırma Sonucuna Dayalı Öneriler

1. Farklı lise türlerinde öğrenim gören sporcu öğrencilerin okul ve aile yaşamı ile maddi konularda sorun yaşama durumu 11. Sınıfta öğrenim gören 16-17 yaş grubundaki sporcu öğrencilerde daha fazla olduğu görülmekte bunun kaynağı olarak üniversite giriş

sınavına hazırlık aşaması ve stresi olduğu düşünebilir. Bu nedenle bu yaş grubunda olan sporcu öğrencilerin karşılaştıkları problemlerin azaltılmasına ya da ortadan kaldırılmasına yönelik çalışmalar yapılabilir.

2. Aile aylık gelir durumlarının ortanın altı ve düşük düzeydeki aileye sahip sporcu öğrencilerin ekonomik durum ve aile yaşamı içerisinde karşılaştıkları sorunların azaltılmasına yönelik ilgili üst kurumlar aracılığı ile maddi destek (burs) verilebilir.
3. Sporcu öğrencilerin öğrenim gördükleri lise türlerinde Spor Lisesi ve Temel Lise dışında kalan lise türlerinin spor malzemeleri açısından sorunlarının giderilmesine yönelik projeler yapılabilir.
4. Anne ve baba öğrenim durumlarında okuryazar düzeye sahip ebeveynlerin öğrencilerinin karşılaştıkları problem alanlarının ve bu problemlerin öğrencilerin yaşamını etkilemesinin daha fazla görülmesi nedeniyle anne ve baba öğrenim düzeylerine uygun şekilde spor kavramı ve önemi konusunda bilinçlendirme çalışmaları yapılabilir.
5. Yapılan bu çalışma ile Sakarya ili merkez ilçelerindeki sporcu öğrencilere ulaşılmış, toplumsal faktörler dâhilinde daha az gelişmiş ve kırsal kesimlerde yer alan lise kurumlarında yer alan sporcu öğrencilerin sosyoekonomik problemlerinin bağımsız değişkenlere göre karşılaştırmalı sonuçlarına bakılabilir. Bu sayede farkı etnik kökene ve ekonomik duruma sahip sporcu öğrencilerin karşılaştıkları problemlerin çözümüne yönelik çalışmalar yapılabilir.

5.3.2. İleride Yapılacak Araştırmalara Yönelik Öneriler

1. Spor yapan lise öğrencilerinde okul ve aile yaşamı ile maddi konularda sorun yaşama durumuna ilişkin daha geniş kapsamlı bulgulara ulaşılabilmesi için daha büyük örneklem grupları ile benzer çalışmalar yapılabilir.
2. Benzer çalışmaların Türkiye'nin farklı illerinde uygulanması ile geleceğe yönelik daha net, ihtiyaçlara uygun belirlenmiş politikalar izlenerek çözüm uygulamaları yapılabilir.
3. Yapılan bu çalışmada spor yapan lise öğrencilerinin okul ve aile yaşamı ile maddi konularda karşılaştıkları sorunlara ilişkin bilgilerin yanında karşılaşılan sorunların yaşamlarını etkileme düzeylerine ilişkin bulgulara da ulaşılması amaçlanmıştır. Ancak yapılan literatür taraması sonunda sporcu öğrencilerde karşılaşılan problemlerin günlük yaşamı hangi düzeyde etkilediğine dair çalışmaların sınırlı olduğu görülmüştür. Bu kapsamda spor yapma alışkanlığı olan lise öğrencilerinde aile ve okul yaşamı ile maddi

konularda yaşanan sorunların günlük yaşamı nasıl etkilediğine dair yeni çalışmalar yapılması gerektiği söylenebilir.

4. Spor yapan lise öğrencilerinde aile ve okul yaşamı ile maddi konularda yaşanan problemlerin günlük yaşamı etkilemesi beklenen bir durumdur. Buna karşılık sporcu öğrencilerin yaşadıkları sorunların spor yaşamlarını hangi düzeyde etkilediğine dair çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Bu kapsamda sporcu öğrencilerde okul ve aile hayatı ile maddi konularda yaşanan problemlerin spor yaşamını hangi yönde etkilediğine ilişkin çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Akandere, M., Arslan, F., Boyalı, E. & Kaya, E. (2005). *Üniversitede öğrenim gören spor yapan ve yapmayan gençlerin problem çözme becerilerinin incelenmesi*. 4. Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Sempozyumu'nda Sunulmuş Bildiri, Bursa.
- Akandere, M., Baştuğ, G., & Akdoğan, Z. (2009). Erkek maratoncularda sosyal çevre ve ekonomik durumun spora yönelmeye etkisi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (22), 459-466.
- Alvurdu, S., & Şenel, Ö. (2010). Lise eğitimi sürecindeki futbolcu öğrencilerin sorunları (Ankara ili örneği). *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 8(1), 17-28.
- Aracı, H. (2004). *Öğretmenler ve öğrenciler için okullarda beden eğitimi* (5. Baskı). Ankara: Nobel.
- Arı, R. (2003). *Gelişim ve öğrenme*. Konya: Atlas.
- Arnold, M. L. (2000). Stage, sequence and sequels: Changing conceptions of morality, post-Kohlberg. *Educational Psychology Review*, 12(4), 365-383.
- Aydın, A. (2003). *Gelişim ve öğrenme psikolojisi*. İstanbul: Alfa.
- Aydın, A. (2014). *Eğitim psikolojisi*. Ankara: Pegem.
- Aydoğan, İ. (2011). Genel liselerde öğrenim gören kız öğrencilerin problemleri. *Aile ve Toplum, Eğitim ve Kültür Dergisi*, 12(7), 47-67.
- Ayılğan, E. (2017). *Kadın sporcuların seçilmiş bazı branşlara (Güreş, halter, boks, taekwondo) katılım nedenleri ve beklentilerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aksaray.
- Bakırcıoğlu, R. (2005). *İlköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretimde rehberlik ve psikolojik danışma*. Ankara: Anı.
- Bakioğlu, A. (Ed.). (2018). *Eğitim psikolojisi*. Ankara: Nobel.
- Balcıoğlu, İ. (2003). *Sporun sosyolojisi ve psikolojisi*. İstanbul: Bilge.

- Batmaz, H. Ç., Yıldırım, F., Coşkun, Z., Karadağ, M., & Atalı, A. (2013). Ortaöğretim kurumlarında voleybol oynayan sporcuların spora yönelik beklenti ve memnuniyet düzeyleri (Elazığ örneği). *E-Journal of New World Sciences Academy*, 8(4), 65-74.
- Bayoğlu, A. S., & Puruçuoğlu, E. (2011). Yetiştirme yurdunda kalan ergenlerin gelecek beklentileri ve sosyal destek algıları. *Kriz Dergisi*, 18(1), 27-39.
- Bayram, L., Keskin, D. Ö. Y., Kabadayı, M., & Bostancı, Ö. (2016). Üniversitede eğitim gören millî sporcuların sorunlarının incelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi* 1(2), 75-84.
- Birol, S. Ş. (2007). *Türkiye’deki çim hokeyi ve buz hokeyi sporcularının sosyo-ekonomik yapıları, branşlara katılım nedenlerinin ve beklentilerinin araştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Brockman, R., Jago, R., Fox, K. R., Thompson, J. L., Cartwright, K., & Page, A. S. (2009). “Get off the sofa and go and play”: Family and socioeconomic influences on the physical activity of 10–11 year old children. *BMC Public Health*, 9(1), 253.
- Canal, E. (2008). *Spor liselerindeki öğrencilerin problemleri ve beklentilerinin belirlenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Civil, T. (2007). *Ortaöğretim kurumlarında ders dışı sportif etkinliklere katılan öğrencilerin sosyo-ekonomik yapılarının araştırılması (Giresun ve Trabzon ili örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Cüceloğlu, D. (2008). *İnsan ve davranışı*. İstanbul: Remzi.
- Çelek, S. (Ed.). (2016). *Öğretim ilke ve yöntemleri*. Ankara: Pegem.
- Çelik, G. (2007). *Çocuk ve ergen ruh sağlığı ve hastalıkları kliniğine başvuran ergenlerin özellikleri*. Uzmanlık Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Devecioğlu, S., & Sarıkaya, M. (2006). Sporcu öğrencilerin sosyo-ekonomik değişkenler ışığında profillerinin belirlenmesi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(2), 301-314.
- Devecioğlu, S., Çoban, B., & Karakaya, Y. E. (2011). Türkiye’de spor eğitimi sektörünün görünümü. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(3), 627-654.
- Devlet Planlama Teşkilatı (DPT). (1990). *Gençlik ve Spor V. Beş Yıllık Kalkınma Planı Özel İhtisas Komisyon Raporu*. Ankara: Devlet Planlama Teşkilatı Yayınları.

- Dinçel, E. (2006). *Ergenlik dönemi gelişimsel görevleri ve psikolojik problemler*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Dolgun, U. (2001). *Sosyo-ekonomik perspektif*. Bursa: Asa.
- Dolto, F. (1988). *La causes des adolescents*. Paris: R. Laffont..
- Eisenberg, N., & Morris, A. S. (2002). Children's emotion-related regulation. *Advances in child development and behavior*, Vol. 30 (189–229).
- Erden, M. (2009). *Eğitim bilimlerine giriş*. Ankara: Arkadaş.
- Erden, M., & Akman, Y. (2014). *Eğitim psikolojisi*. Ankara: Arkadaş.
- Erdener, M. A., Sezer, F., & Tezci, E. (2017). Liselerde sık karşılaşılan öğrenci problemleri. *Electronic Turkish Studies*, 12(14), 151-166.
- Erikson, E. H. (1958). *Young man Luther: A study in psychoanalysis and history*. New York: Norton.
- Erkal, M., Güven, Ö., & Ayan, D. (1998). *Sosyolojik açıdan spor*. Ankara: Der.
- Ertürk, S. (1979). *Eğitimde program geliştirme*. Ankara: Yelkentepe.
- Gallahue, D. (1982). *Understanding motor development in children*. Canada: John Wiley & Sons Inc.
- Gander, M. J., & Gardiner H. W. (1993). *Çocuk ve ergen gelişimi*. B. Onur (Ed). Ankara: İmge.
- Gliner, J. A., Morgan, G. A. & Leech, N. L. (2015). *Uygulamada araştırma yöntemleri: Desen ve analizi bütünleştiren yaklaşım*. S. Turan (Çev.). Ankara: Nobel.
- Gökdoğan, D. (2007). *Kahramanmaraş ilindeki öncelikli spor branşlarının tespiti ile bu branşların seçimine etki eden sebeplerin araştırılması ve kitle sporunun yaygınlaşması açısından değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Göktaş, Z., Kalemoglu, Y., Özmaden, M., & Pekel, A. (2006). Balıkesir ilindeki lisanslı atletlerin sosyoekonomik durumları üzerine bir araştırma. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 14(1), 323-332.

- Günel, C. (2018). *Türkiye’de 11-16 yaş arası çocuk ve gençlerin spora katılım sürecinde karşılaştıkları engellerin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Gürsoy, E. (2007). *Edirne’de ortaöğretimdeki sporcu öğrencilerin sportif tercihlerini etkileyen sosyo-ekonomik faktörler*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Güven, Ö. (1999). *Türklerde spor kültürü* (2. Baskı). Ankara: Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Atatürk Kültür Merkezi.
- Harmandar, İ. H. (2004). *Beden eğitimi ve sporda özel öğretim yöntemleri*. Ankara: Nobel.
- Havighurst, R. J. (1964). *Youth in exploration and man emergent*. H. Borow (Ed.). Boston: Houghton-Mifflin.
- Havighurst, R. J. (1972). *Development tasks and educations*. New York: David McKay.
- Hergüner, G. (2001). *Farklı liselerdeki sporcu öğrencilerin problem ve beklentilerinin belirlenmesi ve karşılaştırılması (Ankara il örneği)*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Hergüner, G., Bar, M. & Yaman, M. S. (2016). Beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılan ortaokul öğrencilerinin aile, okul yöneticileri ve öğretmenlerden beklentilerinin belirlenmesi. *International Journal of Human Sciences*, 13(1), 155-168.
- İmamoğlu, A. F., Karaoğlu, E., & Erturan, E. E. (2007). Türkiye’de spor kulüplerinin yapısal nitelikleri ve temel problemleri. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi (Gazi BESBD)*, 12(3), 35-61.
- Karasar, N. (2018). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel.
- Kaya, A. (Ed.). (2012). *Psikolojik danışma ve rehberlik*. Ankara: Anı.
- Keskin, C. (2015). *Liseler arası müsabakalara katılan sporcu öğrencilerin saldırganlık durumlarının araştırılması (Zonguldak-Kozlu örneği)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kütahya.
- Kızılkaya, A. (2009). *Lise öğrencilerinin spora katılımında ailenin etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Mersin.
- Koç, M. (2004). Gelişim psikolojisi açısından ergenlik dönemi ve genel özellikleri. *Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(2), 231-256.

- Köroğlu, T. (2018). *Amatör sporcuların “sporcu sosyal güvenlik hakları” ile ilgili bilgi düzeyleri (Mersin örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.
- Kulaksızoğlu, A. (2000). *Ergenlik psikolojisi*. İstanbul: Remzi.
- Kuru, E. (2000). *Sporda psikoloji*. Ankara: Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi.
- Milli Eğitim Temel Kanunu (1973). *T.C. Resmi Gazete*, 14574, 14 Haziran 1973.
- Mirzeoğlu, D., Özcan, G., Kıyak, Ö., & Aydemir, F. (2010). Ortaöğretimde lisanslı olarak spor yapan ve yapmayan öğrencilerin problem çözme becerilerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 15(2), 3-19.
- Öcal, K., & Koçak, M. S. (2010). Okul sporlarının ortaöğretim öğrencilerinin akademik başarı ve davranış gelişimine etkisi. *Mediterranean Journal of Educational Research*, (7), 86-94.
- Öncü, E. (2007). *Ana-babalarının çocuklarının beden eğitimi dersine katılımına yönelik tutumları ve beklentileri*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Öz, G. (2014). *Kahramanmaraş'ta spora katılımı etkileyen faktörlerin ilköğretim ikinci kademe (ortaokul) öğrencileri boyutunda incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kahramanmaraş.
- Özbay, H., & Öztürk, E. (1992). *Gençlik*. İstanbul: İletişim.
- Özer, D. S., & Özer M. K. (2000). *Çocuklarda motor gelişim*. İstanbul: Kazancı.
- Özyürek, M. (2006). *Engellilere yönelik tutumların değiştirilmesi*. Ankara: Kök.
- Pehlivan, Z. (2009). Spora katılan çocuklara yönelik ailelerin beklentileri, çocuklarda gözlenen davranış değişimleri ve spora katılımın önündeki engeller. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 7(2), 69-76.
- Pepe, H. (2001). *Spor yapan ve yapmayan bayanların sosyo-ekonomik seviyelerinin araştırılması (Konya il örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Rana, K. S., & Lehri, A. (2018). Effect of sports participation on academic achievements among boys. *Journal of Exercise Science & Physiotherapy*, 14(2), 41-44.
- Rees, D. I., & Sabia, J. J. (2010). Sports participation and academic performance: Evidence from the National Longitudinal Study of Adolescent Health. *Economics of Education Review*, 29(5), 751-759.
- Robinson, K. (2008). *Out Of Our Minds, Learning To Be Creative*. İstanbul: Kitap.
- Sayiner, B., Köknel, Ö., & Turanlı, M. (2005). Lise öğrencilerinin ana-baba tutumunun çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, (21), 193-212.
- Senemoğlu, N. (2000). *Gelişim, öğrenme ve öğretim*. Ankara: Gazi.
- Steinberg, L. (2007). *Ergenlik*. Ankara: İmge.
- Stephens, L. J., & Schaben, L. A. (2002). The effect of interscholastic sports participation on academic achievement of middle level school students. *Nassp Bulletin*, 86(630), 34-41.
- Şaşmaz, T., Buğdaycı, R., Toros, F., Kurt, A. Ö., Tezcan, H., & Öner, S. (2006). Ergenlerde alkol içme prevalansı ve olası risk faktörleri. *TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni* 5, 94-104.
- Şirin, E. F., Çağlayan, H. S., Çetin, M. Ç. & İnce, A. (2008). Spor yapan lise öğrencilerinin spora katılım motivasyonlarına etki eden faktörlerin belirlenmesi. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2(2), 98-110.
- Şişman, M. (2019). *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi*. Ankara: Pegem.
- Tan, H. (1992). *Psikolojik danışma ve rehberlik*. İstanbul: MEB.
- Tek, P. (2019). *Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin Türkiye'deki sporun gelişimsel sorunlarına bakışlarının değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Tezcan, M. (1992). *Eğitim sosyolojisi*. Ankara: Zirve Ofset.
- Tosunoğlu, F. (2008). *Ortaöğretimde okuyan takım sporları ile uğraşan sporcu öğrencilerin spor branşlarına göre kişilik özelliklerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Türnüklü, A., & Şahin, İ. (2004). 13-14 yaş grubu öğrencilerin çatışma çözme stratejilerinin incelenmesi. *Türk Psikoloji Yazıları*, 7(13), 45-61.
- Üzüm, H., Çelebi, M., & Bulut, D. (2016). Üniversite öğrencilerinin sportif okul takımlarına katılım motiveleri, beklentileri ve karşılaştıkları problemler. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 21(1), 13-21.
- Woolfolk, E. A. (1998). *Educational psychology*. Boston: Allyn and Bacon.
- Yaprak, P., & Yıldız, E. (2018). Lise Öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumları: Ankara'da Bala ilçesi örneği. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 16(4), 275-287.
- Yavuzer, Y., Demir, Z., & Çalışkan, M. (2006). *Eğitim psikolojisi*. Ankara: Nobel.
- Yeşilyaprak, B. (Ed.). (2002). *Gelişim ve öğrenme psikolojisi*. Ankara: Pegem.
- Yetim, A. (2000). Sporun sosyal görünümü. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi* 5(1), 63-72.
- Yıldırım, İ. (Ed.). (2010). *Eğitim psikolojisi*. Ankara: Anı.
- Yılmaz, A. (2016). *Lise öğrencilerinin ders dışı sportif etkinliklere katılımlarına yönelik ebeveyn tutum ve görüşleri*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yüksel-Şahin, F. (2008). Ortaöğretimdeki öğrenci görüşlerine göre psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin değerlendirilmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 5(2), 1-26.
- Yüncü, Z., Kesebir, S., Özbaran, B., Çelik, Y., Aydın, C., (2009). Madde kullanım bozukluğu olan ergenlerin ebeveynlerinde psikopatoloji ve mizaç: kontrollü bir çalışma. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 20(1), 5-13.
- Zorba, E. & Saygın, Ö. (2013). *Fiziksel aktivite ve fiziksel uygunluk*. İstanbul: Fırat.

EKLER

EK 1. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Araştırma İzni Yazısı

Evrak Tarih ve Sayısı: 14.01.2020-E.1452

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı : 80287700-399-
Konu : İzin Yazısı (Eda AL) Hk.

SAKARYA VALİLİĞİNE
(İl Milli Eğitim Müdürlüğü)

Enstitümüz Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi **Eda AL**, Prof. Dr. Özbay GÜVEN'in danışmanlığında yürüttüğü "**Farklı Liselerde Öğrenim Gören Sporcu Öğrencilerin Sosyoekonomik Problemlerinin Belirlenmesi (Sakarya İli Örneği)**" konulu çalışması ile ilgili olarak Sakarya İlindeki Merkez İlçelere (**Adapazarı, Erenler ve Serdivan**) bağlı Liselerde uygulama yapmak istemektedir.

İlgili öğrenciye müsaade edilmesi hususunda gereğini bilgilerinize saygılarımla arz/rica ederim.

e-imzalıdır
Prof. Dr. Selma YEL
Enstitü Müdürü

Ek:
1- Dilekçe
2- Tez Önerisi
3- Kişisel Bilgi Formu
4- Tarama Envanteri
5- Ölçme ve Etik Çalışma İzin Yazısı

Evrak Doğrulamak İçin: <https://belgedogrulama.gazi.edu.tr/BelgeDogrulama.aspx>
Gazi Üniversitesi Merkez Kampüs Teknoloji Fakültesi B Blok Ek Bina Giriş Kat
06500 Teknikokullar / Ankara
Tel:0 (312) 202 37 51 Faks:0 (312) 202 37 79

Pin: 96712
Bilgi için :Hatice Sarı
Bilgisayar İşletmeni
Telefon No:03122023759

EK 2. Sakarya Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü Araştırma İzni Yazısı

T.C.
SAKARYA VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 29065503-44-E.1760517
Konu: Araştırma İzni Eda AL

24/01/2020

VALİLİK MAKAMINA

Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans programı öğrencisi, Eda AL'ın tezi kapsamında "*Faklı Liselerde Öğrenim Gören Sporcu Öğrencilerin Sosyoekonomik Problemlerinin Belirlenmesi (Sakarya İli Örneği)*" konulu uygulama yapma talebi, adı geçen Üniversitenin 14.01.2020 tarihli ve 1452 sayılı yazıları ile bildirilmiştir.

Söz konusu anket çalışmasının, Adapazarı, Serdivan ve Erenler İlçelerimiz okullarında, eğitim öğretimin aksamasına mahal vermeden gönüllülük esasına dayalı olarak, okul yönetiminin belirleyeceği zaman ve şartlarda 2019-2020 eğitim öğretim yılında uygulanması, çalışmada sadece ekteki mühürlü anket sorularının kullanılması ve yasal gerekliliğin ilgili okul müdürlüğünce yerine getirilmesi kaydıyla Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Fazilet DURMUŞ
İl Milli Eğitim Müdürü

OLUR
24/01/2020
Abdul Rauf ULUSOY
Vali a.
Vali Yardımcısı

EK 3. Kişisel Bilgi Formu

Aşağıda size 13 maddelik bir envanter verilmiştir. Her maddeyi dikkatlice okuyup size ve ailenize ait bilgileri doğru şekilde işaretleyiniz. Cevaplarınızın gizliliği ve güvenliği sağlanacaktır.

(Bu görüşme formunda bulunmayıp ancak belirtmek istediğiniz herhangi bir şey varsa lütfen arka sayfaya yazınız.

1. Cinsiyetiniz:
 - a. Erkek
 - b. Kadın
2. Yaşınız:
 - a.14-15
 - b.16-17
3. Okulunuz:
 - a. Temel Lise
 - b. Meslek Lisesi
 - c. Anadolu Lisesi
 - d. Fen Lise
4. Sınıfınız:
 - a. 9.Sınıf
 - b. 10. Sınıf
 - c. 11. Sınıf
5. Kulübünüz:
 - a. Var
 - b. Yok
6. Branşınız
 - a. Takım Sporları
 - 1.Futbol
 - 2.Basketbol
 - 3.Voleybol
 - 4.Hentbol
 - b. Mücadele Sporları
 - 1.Güreş
 - 2.Boks
 - 3.Yak.Döğ.Spor
 - 4.Halter
 - c. Ferdi Sporlar
 - 1.Aletizm
 - 2.Bisiklet
 - 3.Jimnastik
 - 4.Kayak
 - 5.Okçuluk
 - 6.Yüzme
 - d. Raket Sporları
 - 1.Badminton
 - 2.Masa Tenisi
 - 3.Tenis
 - e. Diğer
7. Spordaki Statünüz:
 - a. Derecem Yok
 - b.Okullar arası yarışmalarda derecem var.
 - 1.
 - 2.
 - 3.
 - c.Kulüpler arası yarışmalarda derecem var.
 - 1.
 - 2.
 - 3.
 - d.Türkiye Şampiyonasında derecem var.
 - 1.
 - 2.
 - 3.

e. Avrupa Şampiyonasında derecem var.

1. 2. 3.

f. Dünya Şampiyonasında derecem var.

1. 2. 3.

g. Diğer (yazınız)

8. Kaldığınız Yer:

a. Ailemle birlikte evde

b. Arkadaşlarımla birlikte evde

c. Yurtta

d. Kulübün pansiyonunda

9. Babanızın öğrenim Durumu:

a. Okuryazar değil

b. Okuryazar

c. ilkokul mezunu

d. Ortaokul ya da dengi Meslek Okulu mezunu

e. Lise mezunu

f. Yüksekokul /Fakülte -Üniversite mezunu

g. Lisansüstü (Yüksek lisans / Doktora)

10. Annenizin Öğrenim Durumu:

a. Okuryazar değil

b. Okuryazar

c. ilkokul mezunu

d. Ortaokul ya da dengi Meslek Okulu mezunu

e. Lise mezunu

f. Yüksekokul /Fakülte -Üniversite mezunu

g. Lisansüstü (Yüksek lisans / Doktora)

11. Türkiye standartlarında ailenizin aylık gelirini nasıl buluyorsunuz:

a. Düşük (0-1200 TL)

b. Ortanın altı (1201-2000 TL)

c. Orta (2001-2500 TL)

d. Ortanın üstü(2501-3000 TL)

e. Yüksek(3001 TL ve üzeri)

12. Okul Başarı Durumunuz Nasıl?

a. Çok iyi

b. iyi

c. Orta

d. Zayıf

e. Çok zayıf

13. Spora Başlanılan Kurum:

a. Ailemde

b. Kulübümde

c. Okulda

EK 4. Farklı Liselerdeki Sporcu Öğrencilerin Problem Tarama Envanteri-L

Açıklama: Aşağıda size 38 soruluk bir envanter verilmiştir. Her maddeyi dikkatlice okuyup, size en uygun olan şıkkı işaretleyiniz.

Eğer madde size çok uyuyorsa **Tamamen Katılıyorum**, size uyuyorsa **Katılıyorum**, sizi uymuyorsa **Katılmıyorum**, hiç uymuyor, sizi hiç anlatmıyorsa **Tamamen Katılmıyorum** cevabını işaretleyiniz.

Aşağıdaki problemlerin sizinle olan ilgisine ne derece katılıyorsunuz? Bu problemler yaşamınızı ne derecede etkilemektedir?		Katılma Dereceniz					Etkilenme Dereceniz		
		Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum	Çok	Az	Hiç
1	Ders çalışmaya yeterli zaman ayıramıyorum		X					X	
Yukarıdaki örnekte birinci soruya cevap veren sporcu öğrenci, “ders çalışmaya yeterli zaman ayıramıyorum” problemine “katılıyorum” seçeneğini işaretlemiş ve bu problemin yaşamını “az” düzeyde etkilediğini ifade etmiştir. Envanterin katılma derecesi ve etkilenme derecesi sütunlarını lütfen <u>boş bırakmayınız.</u>									

OKUL YAŞAMI İLE İLGİLİ PROBLEMLER			Katılma Dereceniz					Etkilenme Dereceniz		
S.N	S.N	Aşağıdaki problemlerin sizinle olan ilgisine ne derece katılıyorsunuz.	Tamamen katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Çok	Az	Hiç
1	1	Ders çalışmaya yeterli zaman ayıramıyorum.								
2	2	Sosyal derslerim iyi değil.								
3	3	Yabancı dil derslerim iyi değil.								
4	4	Okulda psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri yeterince sunulmuyor.								
5	5	İdareye gidip problemlerimi bildirmeye çekiniyorum.								
6	6	Okulumuzda FM. TS. TM. YD. Gibi bölümler açılmasına rağmen spor bölümü açılmıyor.								
7	7	Derslere devamsızlık yüzünden spora ara vermek zorunda kaldım.								
8	8	Yarışmalardan dolayı okuldan ve derslerden uzak kaldığımızda öğretmenlerimiz takviye ders veya konu tekrarı yapmıyorlar. İdare bu konuda tedbir almıyor.								
9	9	Okul kulüp faaliyetlerime izin vermediğinden maddi ve manevi sıkıntı yaşıyorum.								

10	10	Okulda spora yeteri kadar önem verilmiyor.								
11	11	Okulda spor yapmaya elverişli ortam yok.								
12	12	Okulda spor tesisi, araç-gereç sıkıntısı var.								
13	13	Spor salonumuzun tamir ve bakıma ihtiyacı var.								
14	14	Okulda duş alma imkânım yok.								
15	15	Okulda spor malzemeleri (forma, ayakkabı vb.) çok eski.								
16	16	Öğretmenlerin bazıları sporcuları tembel olarak nitelendiriyorlar, buna üzülüyorum.								
17	17	Sporcu olarak okulumu, kulübümü, ülkemizi temsilen yarışıyorum. Buna rağmen bazı öğretmenlerim başarıyı önemsemiyor.								
18	18	Derslerden düşük not aldığımızda bazı öğretmenlerimiz “sizi şimdi beden eğitimi öğretmeniniz kurtarsın” diyerek bize kızıyorlar.								
19	19	Bazı öğretmenlerimiz “spor peşinde koşacağımıza oturup ders çalışın” diyerek spora olan ilgi ve motivasyonumuzu bozuyorlar.								
20	20	Beden eğitimi öğretmenleri sporcularla sadece yarışmalar yaklaşınca ilgileniyor, yarışma sonunda bu ilgi azalıyor.								
21	21	Beden eğitimi öğretmenimiz kendi branşı dışındaki sporcularla ilgilenmiyor.								
22	22	Beden eğitimi öğretmenleri arasındaki branş farklılığından oluşan rekabet sporculara da yansımaktadır.								

EKONOMİK DURUM İLE İLGİLİ PROBLEMLER			Katılma Dereceniz					Etkilenme Dereceniz		
	S.N	Aşağıdaki problemlerin sizinle olan ilgisine ne derece katılıyorsunuz.	Tamamen katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Çok	Az	Hiç
23	1	Sporu, bana ve aileme maddi açıdan gelecek vaat ettiği için yapıyorum.								
24	2	Sporu, maddi açıdan gelecek sağlamadığı için erken bırakmak zorundayım.								
25	3	Kulüpten aldığım maddi destekle okuduğum için okulla birlikte kulüp sporculuğuna da devam etmek zorundayım.								
26	4	Spor malzemeleri çok pahalı olduğu için alamıyorum.								
27	5	Ekonomik durumum yaptığım sporun gerektirdiği beslenmeyi karşılamıyor.								
28	6	Okul harçlığı olarak düzenli günlük harçlığım olmuyor.								
29	7	Ailem Emekli Sandığı, Sosyal Sigortalar veya Bağ-Kur’lu olmadığı için sosyal güvencem yok.								

AİLE YAŞAMI İLE İLGİLİ PROBLEMLER			Katılma Dereceniz					Etkilenme Dereceniz		
	S.N	Aşağıdaki problemlerin sizinle olan ilgisine ne derece katılıyorsunuz.	Tamamen katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Çok	Az	Hiç
30	1	Ailem önce okulumu bitirmemi sonra sporla ilgileneceğimi söylüyor.								
31	2	Ailem sporu meslek olarak kabul etmiyor.								
32	3	Aile ortamında istediğim huzuru bulamıyorum.								
33	4	Ailem sobalı evde oturduğu için ders çalışma ortamım uygun değil.								
34	5	Ailem kalabalık olduğu için özel odam yok.								
35	6	Ailemin maddi durumu iyi olmadığı için kulüpten aldığım maddi katkının bir kısmını aileme aktarmak zorundayım.								
36	7	Evimiz şehir merkezinden uzak olduğu için sosyal hayatım olumsuz etkileniyor.								
37	8	Evim okula uzak olduğu için derslere geç kalıyorum.								
38	9	Evim antrenman salonuna/sahasına uzak olduğu için antrenmanlara geç kalıyorum								

Yukarıdaki problemler dışında karşılaştığınız bir problem varsa belirtiniz.

.....

.....

.....

.....

GAZİLİ OLMAK AYRICALIKTIR..